

ԴԻՑԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գործը հարմար չէր լինում

292

A-18

արար

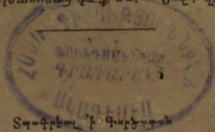
ՄԱՐԿԱԿԱՆ Է 1901 թ.

ՄԵՍՐՈՎՊ ԴԱԹԵԱՆ ԹԱՂԻԱԴԵԱՆՑ

Սարկաւազ Սբոյ Էջմիածնի.

3003

Կուռք հեթանոսաց դէք են. Սաղ. 25 5:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԵԿՍՆ ՃԵՄՍՐԱՆԻՆ

ԿԱԼԿԱԹԱՅ

Ի Պրն Յակովբայ Սայկսեան Տպագրէ .

1880.

166

ՊԱՅԾԱՌԱՓԱՅԼ ԱՍՊԵՏԻ

ՍԱՐԳՍԻ ՅՈՂԱՆՆԻՍԵԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆՅ

ՄՏԵՐԻՄ ՍԻՐՈՅ ՆՈՒԷՐ

Թէպէտև ոչ արժանի ձեզ Նու-
էր, Պայծառափայլ Մտերիմ, հա-
մարիցի երկ դուղնաքեայ իմոցս քըր-
տանց, սակայն անշուշտ հաւատամ
զի անկեղծութի և մշտնջենաւորութի
ճշմարիտ սիրոյդ, հայելով յաւէտ
ի սիրտ քան ՚ի տուրս պատարագաց
ընկալնու զայս առաջին պտուղ ի-
մումս Հղիենակու[թեանն իբրև զճա-

զիկ բուրաստանի մշակելոյ սիրով
 կարով ՚ի հոտ հաճութեան կամացն
 կարոց : Որպէս զի աշխատութիւն իմ
 բարեհամբաւ անուամբ ձերով , և
 անուն ձեր յաշխատութի սիրեցե-
 ւոյդ առ հասարակ պայծառացին :

Երախտապարտ

Պայծառափայլ

Ասպետութեան ձերոյ

Մ . Դ . Թաղեադէանց :

Յ Ա Ռ Ա Զ Ա Բ Ա Ն

Գիտութիւն Դիցաբանութեան, թէև առ ՚ի
 չգոյէ Քերթողաց յազգի մերում խոտան գտաւ
 առ ՚ի մէնջ սակայն այնքան արգոյ ընծայեցաւ
 յաչս լուսաւոր ազգացն Եւրոպայի, մինչ զի գրել
 զսա ոչ միայն իբրև նախաշաւիղ դպրոցական դա-
 սառութեանց, այլ և դայեակ վերծանութեան նախ-
 նի խրթնութեց, բացարան առասպելեալ հնուեց,
 լուսարան սրտմութեանց, Քերթողութեանց և
 գրուածոց. և սկզբնադարան ուստի ստեղծաբանք
 զերեւելայականն, և պատկերահանք զընդօրինաչ
 կաննն հանեալ զառարկայս՝ գեղերեսն ուրոյն
 նոքօք զարուեստս իւրեանց : Այսն այսորիկ և
 ես՝ որ յանձին կալայ իմովսանն նպաստել ազ-
 գային գրագիտութեան, ձեռն արկի և ՚ի շարա-
 յարութիւն կրկին հատորոց դիցաբանութեան ՚ի
 բարբառս մեր զՀնդկացւոցն ասեմ, և զԵւրոպա-

ցւոցն առհասարակ : Ս.ՅԼ քանզի հնարին չէր հայ
 լսելեաց հաւանիլ անձանօթ իրթնաբանութեանց,
 առասպելելալ անձաբանութեան Մերկիմաստակացն
 հնդկաց, առանց Ճշդիւ համեմատութեան դից
 սոցա Է դիս հնոյն Յունաստանի, վասն որոյ ար-
 ժան դատեցայ նախ զայս հատոր համառօտել նոցա
 'ի վերձանութիւն, զի յերեւիլ մեծահատոր հնդկաց-
 ւոյն նախատեալ 'ի սմանէ հասկանայցեն զգրեալն,
 և շահիցին անձանց զհնութիւնս յաւիտեանց :

Ո՛չ շատ ստացից : Սրբեցի որքան և կարևոր
 եղև զիմ գրուած յանպարկեշտ բառից և 'ի բա-
 նից, որ յարարս դից. զի անարժան համարեցայ բա-
 նալ թերահաս մտաց զոր ինչ միանգամ կատա-
 րելութիւն հասակին շառնէր անվտանգս լսելեաց :

'Ի վարձ երկանցս համարեալ զօգուտն հասարակաց,
 քնամ հնասիրաց Ս.զգի մերում

Ի. Ծառայ

ՀԵՂԻՆՍԿ՝

Դ Ի Յ Ա Բ Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն :

Ն Ե Ր Ա Ն Ծ Ո Ւ Մ Ն :

Զարգ. ԶԻՆՉ՞ է Դիցաբանութիւն :

Պ. Դիցաբանութիւն հանուր՝ նշանակէ զբացատրութիւնն ո՛ր և իցէ առասպելեալ աւանդութեանց. իսկ մասնաւոր՝ զպատմութիւնն Դից և Դիցազանց :

Ը. Ուստի՞ ծագի ՚ի մեզ դիցաբանութիւնդ անունն :

Պ. Ի դից, որ է համառօտումն յոյն ձայնիս ΘΕΟΣ. Կսսս+, Եսսսսսս, և ՚ի բանէ, որ է աս, կամ իսօն :

Ը. Զինչ էր պատճառ կռապաշտելոյ մարդկան :

Պ. Նախ՝ բնական և ընդաբոյս ցանկութիւնն սոցա առ գիտութիւն աստուծոյ՝ և կուրութիւն, որ առ ՚ի չգոյէ ճշմարիտ աստուածապաշտութեան մըղկաց զնոսա արարածապաշտս իննիլ : Երկրորդ իտրամանկութիւն քրմաց և օրէնսդրաց, կեղծիք Քերթողաց և անհնարին տգիտութիւն առաջին ժողովրդեան : Աստուծո գտեալ կրետացւոց զարձան ի լեա

նի իւրեանց՝ Ս. րամազդ Ռղիմալոսի համարեցան զնա,
 և զՄինոս զօրինադիր իւրեանց որդիացուցին նմա ։
 Երորդէ՝ զարմանք ընդ գեղ լուսաւորացն երկնից, ընդ
 շրջան մոլորակաց. և չափմունս ամաց ։ Երրուստ
 գրեթէ մեծ մասն Եգիպտական և յոյն դիցամոլուե
 ծագեաց, սաբէական պաշտօն յՍ. րաբիա, խորհ-
 ուրդ Միթրայ առ Պարս և Հայս, բնապաշտութիւն
 ազգաց, և շուսջն այն ժամանակագրութիւն ճենաց
 և Հնդկաց, որ բիւր բիւրաւոր ամօք յառաջ տանի
 զարարչութիւն քան զոր է ։ Զորորդէ՝ անսանձ ցան-
 կութիւն մարդկան առ անմահութիւն, որով հրա-
 պուրեցան յանդրիս պարծանաց մշանջենաւորել յի-
 շատակս իւրեանց. և զմահացուն յանմահութի վերա-
 գրեալ աստուածական վերտառութիւն դրուատեցին ։

Հ. Ո՞վ առաջին կռապաշտեաց ։

Պ. Ի կարծիս նախնի Հեղինակաց մերոց՝ Սերուք.
 այլ ինձ յաւէտ հաւանի՝ Նինոս արքայ բաբելոնի ։

Հ. Երբ, ո՞ւր, կամ զիւրդ ։

Պ. Եւտ նուաճելոյ զազգս բազումս յաւուր
 միում ՚ի վերջին ամի կենացն Նոյի, յորժամ բաբել-
 ւայիք հաւաքեալ էին ՚ի Նինոս քաղաք յանդրի
 հանեալ զհայր իւր զԲէլ ընդ աստուծոյ երկրպագել
 հրամայեաց նմա ժողովրդեանն. զչարագործն ապաս-
 տանեալ յարձան անդր՝ անպատուհաս դատեցաւ,

որով և գերքան զմարդ համբաւեալ զնա՝ անուանեաց Սրամադդ բաբելոնի և սորա խաւար կռաւաշտու թեան զտիեզերս ընդ իւրև կալեալ կուրացոյց :

Ը. Ս. մնայն ազինք սաշտեցին՞ զԻԷԼ :

Պ. Ոչ : Ս. յԵ յետ այսպէս սկզբնաւորելոյն իւրաքանչիւր ազգ ստեղծ իւր աստուածս. Երինակ իմն, Ս. վրիկեցիք սաշտեցին զԵրկին, Պարսիկք և Հայք զՀուր, զՉուր, զՀողմունս և զԼուսամուրս. Լիբէացիք զՍրեգակն և զԼուսին. Թէքէացիք զոչխար և զաքիս : Մեմփացիք զկէտն Ովան. Մարք զայծ. Թեսաղք զՍրագիլ. Փիւնիկք զՍղաւնիս. Սպաղք զԾառս. Եգիպտացիք զկոկորդիլոս, զՇուն, այն և զքանջարս սարտիզաց :

Ը. Հայք սաշտեցին՞ զԻԷԼ :

Պ. Ոչ : Քանզի Հայկ ոչ հնազանդել կամելով քելայ եկն տամբ իւրով ի Հայաստան, և ի գրգռել նորա սատերազմաւ ընդ դէմ Հայկայ՝ սպան զնա Հայկ :

Ը. Գուցէ յետոյ լսելով Հայկայ Թէ Նինոս աստուածացոյց զԻԷԼ սաշտեաց զնա և ինքն :

Պ. Զխորդ հաւատալի այս մինչ Միխիթար և մեջն վարդան միաբան աւանդեն զնմանէ, Թէ միայն չկամելով Հայկայ սաշտել զպնտոկեր Բելայ աստուածբեաց ի նմանէ և կենսխուղ եղև նմա :

Ը. Ունիս՞ զայլ փաստս :

Պ Ս. յո՛, քանզի յետ չուելոյ Հայկայ 'ի Բաբելոնիէ 'ի Հայս. ոչ միայն դեռ կենդանի էր Նոյ՝ այլև բազում ամօք զկնի երկարեցաւ 'ի կեանս ցԹագաւորել Նինոսի. որ ոչ անձամբ կուսալուէր, և ոչ զայլս 'ի Նոյն Թոյլ տայր: Սպա՛ ցորչափ կենդանի էր Նոյ՝ չկուսալուէաց Հայաստան:

Հ. Ուրեմն 'ի Թագաւորութեան Նինոսի:

Պ. Ոչ: Զի Հայկ որ լող եղև Նոյի, և որպէս հաւանիմ, Թաղող և վերջին օրհնութեան Ժառանգ, ոչ այս. քան՝ փոյթ ստորէր զինքն 'ի պաշտօն նորա՝ զոր ինքն սպան, ոչ ապստամբէր յայնմանէ. զոր աշխարհ աստուած դաւանէր, ոչ իշխէր պատերազմաւ, և այն սահաւաւորօք զգէմ ունիլ ար. և ոչ իսկ յոյս ակնկալութեան պահէր մահացուն՝ զաստուած անմահ կորուսանել:

Հ. Զիսորդ ուրեմն Թուի քեզ մեռանիլ Հայկայ:

Պ. Իբրև ճշմարիտ աստուածապաշտ, և իբրև նախալկայ հաւամոցն որ առ Ստուած Սրբաբիշ:

Հ. Ընդէր՝ սպա Խորենացին 'ի դնել բանս 'ի բերան Հայկայ՝ չցուցանէ զնշան հաւատոյ կամ յուսոյ 'ի նա, այլ միայն 'ի զօրութիւնս մատանց յոխորանցուցանէ զնա ընդ դէմ քաջին առաջնոյ:

Պ. Ընդ այդ ոչ է քեզ զարմանալ. վասն զի Խորենացին չունելով ազգային վիպագիր, ուստի և դարձ

մեծ դնելով 'ի վարս Սնի՜ս-սրտոէր Թագաւորոցն Քերս
 սո՛ւմնոց՝ առնու զբովանդակ վարս Հայկայ 'ի Մարի-
 քասայ կատինայ՝ որ 'ի բազմավէպն Սղէքսանդրէ
 քաղեալ ած 'ի հայս : Որոց գուով կռաւաշա՛ն կռաւ-
 աշտօրէն և ձեացուցանէին զբանս իւրեանց, որպէս
 առնեն և Սդամայ, և Նոյի, և Մովսիսի, և այլոց :

Հ. Յաջորդք Հայկայ յետ նորա պաշտեցին՞ զբէլ :

Պ. Ոչ : վասնզի եդեալ սահման թէ կռաւաշտել
 յառաջ գայր 'ի շողմելոյ ստորագունից առ վէհն
 ասեմ. զի ոչ Սրամանեակ և ոչ յաջորդք իւրց Սրամ
 (զորմէ թէ և խորհէր նինոս վրէժս սրահանջել այլ ոչ
 կարէր,) հնաշանդեցան բարելացւոց, զի առ որսա-
 ւոյ զհաճոյս նոցա պաշտիցեն զդիս նոցին :

Հ. Սպա երբ՞ կռաւաշտեաց աշխարհ մեր :

Պ. Տարերապաշտութիւն, և պաշտօն լուծաւո-
 րաց թուի ինձ մտառ առնել 'ի հայս առ կարդոսի
 Սրայեան, որ և Սրայ Սրայեան լի. զի յայնժամ
 Զրադաշտ մոգ վանեալ զՇամիրամ և զկարդոս
 կորուսեալ մոյծ 'ի հայս ընդ բռնակալութեան
 և զտարրապաշտութիւն :

Հ. Ո՞տայ քեզ կարծել այսպէս :

Պ. Ընդ այլոց բազմաց, Մոհի՜ր Սնուշաւանայ
 նահապետին մերոյ՝ որ Սոսնո-էրն կոչեցաւ. զի նախ-
 նի Հայք պաշտէին և զսօսի ծառ, և նուիրէին նմա

զարիւն քաջազանց: “Սոսոյ նս-իրէին, և Էնդունի ուր
չէին.” ասէ մերս Մագիստրոս: :

Հ. Երբ^օ ապա և մարդապաշտութիւնն:

Պ. Փոքու իմն յետ Եղիական պատերազմին, ուր
սկսաւ ազգ մեր առաւել քան զառաւելն խառնիլ
ընդ օտար ազգս և ուսանիլ զգործս շարապաշտու-
թեան նոցին. որպէս հաւատեն քեզ անցք աստ-
ուածացուցման Վահագնի 'ի Վիրս և 'ի Հայս:

Հ. Զինչ^օ տայ քեզ թուել թէ Վահագնի նախ
բազին կանգնեալ երկրպագին Հայք և Վիրք:

Պ. Համբաւ ամենայաղթ քաջութեանն Աքիլ-
լեայ, որ ընդ այն ժամանակս տարածեալ յաշխարհ
ամենայն քաղէր զարմանս ռամկին: Իսկ հայոց և
Վրաց տեսեալ զմեր Վահագն յաղթանդամութի
և ուժով նմին հաւասար՝ աստուածացուցեալ պաշ-
տեցին զնա՝ նախ ամ Դիւցազանց:

Հ. Ըվ էր Վահագն:

Պ. Որդի Տիգրանայ հայկազունոյ, աստուած զօ-
թութեան և ուժոյ համարեալ առ նախնիս Հայոց
և Վրաց: Կամ լաւ եւս՝ Հերքիւլէս Հայոց:

Հ. Զինչ^օ են բանք հնոց զնմանէ:

Պ. Գոհութիւն երախտեաց Քերթողահօր մերոյ
որ հասոյց առ մեզ հատուած բանիս՝ որ ասէ.
“Երինեք երին և երին, երինեք և ծերունի ծաւ. երին 'ի

Եւ զայն առնէր զհարճիկ եղբորսն, ընդ եղբորսն իսկ զայն եւ
 անէր, ընդ եղբորսն իսկ Բոց եւսնէր. և ՚ի Բոցոյն պատանիկ
 վազէր = Նա հար հէր առնէր, սպա Բոց առնէր զճորտսն, և
 աւսոյն. էին Ս. բեգմանսն :

2. Մեկնեա՞ ինձ գրան երգոյդ :

Պ. Երկունք երկնի և երկրի նշանակեն զահեղ սա-
 սանմունս պատերազմաց : Կարմիրիկ եղեգն է վող
 պատերազմին, ծուխ և բոց շնչեալ անտուտ են գր-
 դիւք և իրախոյսք պատերազմաց : Ի բոցոյն, այս-
 ինքն ՚ի գրգռելոյ մարտին պատանիկ վազէր այսէ,
 Ս. բեգման շարժէր : Նա հուր հեր ունէր, զի արեւի
 բորբոքի իբրև զհուր, և հուր նշան է անպարտելի
 զօրութեան : Ս. չկոյքն արեգակունք. և արդարև
 պարտ է արևոյն ամենահայեաց աչս ունիլ, և զամե-
 նեսին ջեռուցանել յուսով յաղթութեան :

2. Զինչ՞ այլ պատմին զսմանէ :

Պ. Թէ պատերազմեալ ընդ վիշապայ՝ յաղթեաց
 նոցա, որ է ասել թէ նուաճեաց զազգն Մարաց
 զսերեալն յՍ. շահակայ որ ՚ի մեզ վիշապ թարգմա-
 նի : Եւ թէ գողացեալ զյարդն Բարշամայ Ս. սորես-
 տանեայց տարաւ յերկինս, ուր ՚ի թօթափուածոյ
 անտի յարդիցն կաշին ասեն հեղձ յարդգողի :

2. Զիւրդ չեկարի Ա. ասագն :

Պ. Սկայ քաջալանջ ՚ի ծունր իրեալ ունելով զթի-

կամք զմորթ առիւծու, և ՚ի ձեռին իւրում լլախտ
համանման շերքիւլեայ, որպէս երևի ՚ի վահագն
անուանեալ համաստեղութեան՝ որ բաղկանայ ՚ի 64
աստեղաց, և կայ առնթեր վիշապին :

Հ. Ոյք՞ էին քուրմք Վահագնի :

Պ. Վահունիք, Նախարարութիւն մեծ ՚ի հայս
սիրեալ ՚ի Վահագնէ դիւցազանց :

Հ. Զինչ՞ կեչէին պաշտամունք Վահագնի :

Պ. Վահեվանեան պաշտօն, տաճար, կուռք,
քուրմք, և այլն. յորոց հռչակաւոր էր կառուցեալն
՚ի Տարոն, և յՍչտիշատ աւանի :

Հ. Չաստուածացուցին՞ հայք և զայլս ՚ի քաջաց :

Պ. Սյո՛, զի յետ միանգամ արմատանալոյ չարու-
թեան՝ ոսոս բազումս արձակէ : Եւ հնարին չէր թէ
յետ անմահանալոյն Վահագնի նախնիք նորին ՚ի մա-
հացուս համարէին : Վասն այսորիկ Հայկ թէև
աստուածապաշտութեամբ կեցեալ և մեռեալ, սա-
կայն դեռ կան նշմարանք յետնոց յաստուածութիւն
վերացուցանելոյ զնա :

Հ. Եւ զինչ՞ վաստ առ այս :

Պ. Նախ՝ բանք սուրբ գրոց. յոբ. ԼԸ, 31. Եսայ,
ԺԳ, 10. ուրանօր զյոյն բնագիրն ՕՐԵՕՆ. ՚ի մերն գրի
Հայկ, որ է համաստեղութիւն ինչ բաղկացեալ ՚ի 63
աստեղաց, զետեղեալ առնթեր ցլուն ՚ի ձե վա-

հանազէն սկայի, զի սովոր են կռապաշտք աստեղաբնակս ունիլ զդիս :

Հ. Զինչ այլ :

Պ. Բազումք 'ի Հերզինակաց մերոց, ընդ որս և երեւելին Անանիա Հերակունի բաց 'ի ծանուցեալ որդւոյն Հայկայ՝ տայ նմա այլ ևս ուստերս վեց և դստերս՝ վեց համանունս նախնի Սմոնց մերոց : Ուր այլք ընդ հակառակն՝ տան նմա երկօտասան որդիս ըստ անուանց ամսոց, և զքսան և չորս դստերս ըստ անուանց ժամուց աւուրս մերոյ, որ է երկրորդ նշան աստուածացուցման նորա :

Հ. Զո՞ 'ի դից ուրեմն համարիս զՀայկ :

Պ. Ըստ երկուց փաստիցդ միանգամայն համարիմ ես զՀայկ Զրուան Հայոց և աստուած ժամանակի, վասն զի հայրն լինիլ Սրամազդայ, այսինքն Սրամաստուծոյ, սկայ քաջազէն, աղմկարար, և խոզվայոյզ, նաև հայրանալ Սմոնց երկօտասանից, և ժամուց քսան և չորից, են՝ ճմարիտ յառկուծիւնք ժամանակի :

Հ. Չաստուածացուցին՞ Հայք զՍրամ :

Պ. Սյո՛, և վասն աննահանջելի քաջուծեան իւրոյ եղին զնա գլուխ հանուր դից իւրեանց, և Սրամազդ կոչեցին, որ է համառօտումն բարդուծեանս՝ Սրամ Սոփոմոս : Բայց զի չունիմք առձեռն

զմեհենական պատմութիւն Ս. զգիս շատ լիցի հանել
զընթերցուս մեր յՍ. րամազդ յունաստանի :

Հ. Ոչ և զՍ. րայն մեր գեղեցիկ :

Պ. Ս. յո՞, և զնա օրինադիր կռապաշտութեան և
աստուած իմաստութեան համարեցան :

Հ. Չինչ անցք են սորա :

Պ. Համիրամ վարվար կին Նինոսի, որ և Ս. ստ-
ղիկ Ս. սորեստանեայց, պատգամախօս եղև Ս. րայի
ամուսնանալ ընդ իւր, եւ տիրել Բաբելոնի :

Հ. Ս. րար՞ Ս. րայ զբան նորա :

Պ. Ոչ զի իմաստութիւն ոչ հեշտանայ ՚ի գրկանա
փափկութեան, եւ ոչ կրօն ՚ի Բաբելոնի :

Հ. Չինչ զհետ եկին այսր արհամարհանաց :

Պ. Համիրամ, որ և Հեշտութիւն պատերազմալ
սպան զՍ. րայ. և զինչ զարմանք այսմ. մինչ և զար-
դիս իսկ հեշտութիւնք մարդկան ունայնութեան
տուեալ զժամանակն գրեթէ անհետ առնեն, զի-
մաստութիւն Ս. ստուծոյ եւ զփառս բնութեան :

Հ. Չինչ դիպաւ Ս. րայի յետ մահուն իւրոյ :

Պ. Էջ ՚ի ստորինս անդնդոց, և ուսեալ անդ զժա-
ծուկս յաւիտեանց լիզելով դիցն կենդանացաւ վե-
րստին և ուսոյց մարդկան դիցապաշտ լինիլ :

Հ. Մեկնեա՞ ինձ զառասպելդ :

Պ. Ս. յս է, զի իմաստութիւն քննէ զխորս աստ-

ուծոյ, և լեզեւով յարուցանել զնա դից² ակնարկէ
 Թժային իմն գոլ² քան եթէ մարդկային :

2. Ապա զով ՚ի դիցն թուիս զԱրայ :

Պ. ԶԱրայն համարիմ ես Միթրոս, Ապողոն, կամ
 Արե հայոց : « զի գեղեցիկ քան զնա չիք ինչ յա-
 րարածս : ք զի օրրստօրէ թաղի և յառնէ : ք զի բա-
 նայ լուսով զամենայն գաղտնիս գաղեալս յաղիս խա-
 ւարի, և ջերմութիւնով տայ կեանս մարմնոց, որ է
 ջերմեռանդութիւն Կրօնիցն, զոր ասի թէ ուսոյց Արայ :

2. Դիցուք թէ սոքա այսպէս . զինչ⁰ ասել ունիս
 ապա և վասն Յունաց և Հռովմայեցւոցն իմաստնոց :

Պ. Յոյնք և Հռովմք առաւել յիմարեցան յայսմ
 քան զամենայն ազինս երկրի. զի աստուածացուցին²
 ոչ միայն զգազանս և զմտածին կեղծիս, այլեւ
 զմարդասպանս, զգողս, զբողս, և զայլ այսպիսի
 ժանտախտս մարդկան :

2. Քանի⁰ կամ ո՞րպիսի կուռս պաշտէին սոքա :

2. Ոչ միայն զորս ստեղծ երեակնյութիւն և հը-
 ալարտութիւն, այլև զորս գերեաց զէն իւրեանց .
 մինչ առ ապայս տեսեալ թէ ոչ բաւէր նոցա հռովմ,
 առաքեցին, որպէս և զհատուածս ժողովդեան ՚ի
 գաղթականս իւրեանց :

2. Զկարծեմ⁰ ոմանք թէ սուրբ գիրն իցէ պատ-
 ճառ բազմաց առասպելացս այսոցիկ :

Պ. Ս. յն. զի խորայել բնակելով, յեգիպտոս շորեք-
 հարիւր ամ, օրինակ եղև քրմաց նոցա բաշում ինչ
 առնուլ ՚ի գրոց և ՚ի ծերոց, և խառնել յիւրեանց
 դիցաբանութիւն. ուստի և յունաց կռապաշտու-
 թիւնն ել: Զի Կիկրոպս յեգիպտացւոց, և Կադմոս ՚ի
 փիւնիկեցւոց մեծանալով առ նոսա՝ ընդ բազմաց ու-
 սուցին նոցա և կռապաշտել, որում այնքան հաւան
 գտան Յոյնք՝ մինչ յետոյ յաստուած հանեալ և
 զմարդիկ, պաշտեցին:

Է. Զինչ զհետ եկին այսր սնտախապաշտուեց:

Պ. Ետին նուաստափառութիւն ռամկին, անհը-
 նարին յիմարութիւն, և անբաւելի մեղք:

Է. Զինչ շահ մեզ ուսումն դիցաբանութեան:

Պ. Եւս սորա է բարւոք հասկանալ մեզ ոչ մի-
 այն շգրուածս հնախօս սլատմաբանից, և քերթո-
 դաց այլոց ազգաց, այլ նաև զմեր իսկ նախնեաց գը-
 բեանս, որք յաճախ ակնարկեն յառասպելս դից:

Է. Էթ՝ ԷՍ.Թ.Բ, Յոյնք, հռովմք և այլք ընկա-
 լան զկերճիս իբրև հիմունս կրօնից իւրեանց:

Պ. Զի տեսին զնոսա յարմար ՚ի շողոմել զսին հա-
 ճոյս մարդկան և շարժել զնոսա յառս մեծամեծս
 և երևելիս:

Է. Զխարդ եկաց կռապաշտութիւն առ ՚ի չգոյէ
 գիտութեան ճշմարտին Սաստուծոյ:

Պ. Ձի կռապաշտք չունելով զտեսակ ամենուրեք զօրութեանն արքայ, ստեղծին ՚ի մտաց աստուածս մասանց աշխարհի, կամ զկատարելութիւնս նորանձնաւորեցին ՚ի պէսպէս դէմս: Եւ այսպէս զամենամեծ բարութիւնն արքայ Ս. Բարսիլոս անուանեցին, զամենակատար իմաստութիւն Ս. Բեռնար, և զամենակալ Ձօրութիւնն Հերմ: Որով և զանեղծն փոխեալ ՚ի նմանութիւն պատկերի եղծանելոյ պաշտեցին յամենայն ուրեք:

Հ. Ի քանի՞ դասս որոշեցան կուռք Հայոց:

Պ. Աճիտ տեսութիւն ինզրոյս չէ մարթ որոշակի աւանդել վասն պակասութեան առ մեօք մեհնական պատմութեանց: Սակայն մերձասահման գոլով նոցա Յունաց և Պարսից ըստ նոցա և տրոհեցին, թուի ինձ. յերիս դասակարգութիւնս, յերկուսինս. ՚ի Ծովայինս, և ՚ի Սոնդարոմէթայինս:

Հ. Որք՞ են կուռք առարին դասու:

Պ. Ս. Բարսիլոս, Հերա, Հռէա, Ալեքստա, Նանէ, Մարեխ, Սատղիկ, Սնահա, Պոսիդոն, Սպոզոն, Հէրմէս, Հեփեստէս և Դիմետր: Յորս յարին նաև Աթն, Կրոֆէ, Սանդարապետ, Պերսիփոնէս և Սպանդարամետ:

Հ. Որք՞ են կուռք միջին դասու:

Պ. Կարի բազմութիւ են Դիք այսր դասու, այլ

անուանք՝ գլխաւորացն են Պան, Յանոս, Իօլոս
Պղուտոս, Հիմէն, Մոմոս, Քուն, Մորփէս, Հար-
պոկցատ, Սըշաւոյս, Ա. երտումոս, Փլորս, Պոմնա,
Ճահատագիրք, Բաղտ, Հիգէա, Հիբէ, Կատաղիք,
և այլք :

Ը. Որք՝ ապա և վերջին դասու :

Պ. Դերադիք, Կիսադիք, կամ Կիսասնուածք
որ են քաջք յանմահութիւն Ճագատագրեալ : եւ
գլուխ աննոցա՝ Ա. ահագն, Իսկիւլտալիոս, Յասոն,
Թեոխ, Պերսէս, Ողիսեւս, և այլք :

Ը. Կան՝ և այլ կուռք բաց ՚ի սոցունց :

Պ. Ս. յո՛ : Յաւէրժահարսունք, Քաջք, Պայք,
Պարիկք, Ա. արդապայք, Սըծայրք, Հոյլք, Բոյլք,
Սլաւսունք որ և նայադք, Համբարուք, Տրիտոնք,
Լարք, Համբաւ, և այլ բազում թերափանի :

ԳԼՈՒԽ Ե.ՈՒՍՁԻՆ :

Ը. Ո՞վ էր Ա. Ի՛Ն կամ Χαος քէոս :

Պ. Ա. Ի՛Ն է անարար անդունդն կամ որովայն բը-
նուի, ուր առաջ քան զարարչութիւնն դնիւր նյն
խառնիխուռն և անկերպարան սփիւռնիւթոյն, յոր-
մէ ձուլան տիեզերք : Չոր անձնաւորեալ քերթո-
ղաց յանդիման կացուցանեն երիցագոյն անոց :

2. Չտան Ա՛հին՞ ծնունդս :

Պ. Սյո՛, զԵրկեր, զԽաւար, և զԳիշեր :

2. Որ՞ իդից ծնան ՚ի սոցանէ :

Պ. Երկրի դասեր Ա՛հին ծնաւ որդի Երկին, Օսրոս Ուռանոս, որ ամուսնացեալ ընդ մօր իւրում ծնաւ զՏիտան, զԶրուան, և զՈվկիան : Յորոց Տիտան մարտամբեաց ընդ դէմ հօրն :

2. Խաւար և Գիշեր չամուսնացան՞ ընդ միմեանս :

Պ. Սյո՛, յորոց ծնան Օդ և Օր, եղեն Գիշերոյ այլ և ս որդիք բաշումք, որդոն, Ճակատագիրք, Երեկորնականք, Մոմոս, Կատաղիք, և այլք :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ :

2. Ո՞վ էր Κρονος կրճն, Saturn, Սոփսոն, Զրուան, Երեակ, կամ Ժամանակ :

Պ. Որդի Երկրի և Երկնի, եղբայր Կիկղոպաց, Ովկիանոսի, Տիտանայ, և ս և հարիւրաձեռն Սկայից : Պաշտիւր ՚ի նախնեաց իբրեւ ԾԾ Ժամանակի, և անուանէր Սստուածաճայր, կամ Դիցաճայր :

2. Զինչ՞ անցք են սորա :

Պ. Սա խորհրդով Երկրի մօրն իւրոյ եւ քերց՝ եկաց Իլիան ախարհի, դան եդեալ ընդ Տիտանայ եղբօր

իւրոյ ապստամբելոյ ընդ դէմ հօրն մի բնաւ ապրեցուցանել զարու զաւակունս իւր :

Հ. Կրոնն սրահեաց՞ զիւր դաշն :

Պ. Ս. յո՛, զի կլանէր զամարուս իսկոյն ՚ի ծնանիւն նոցա. այլ Կիւբեղ կամ հռէա կին նորա նենգ գործեալ առնն՝ ապրեցոյց զորդիս իւր զՍրամազդ, զՊոսիդոն, եւ զՍանդարապետն Պղոտոն :

Հ. Զինչ՞ հետեւեցան դժրողութեանս :

Պ. Լուեալ Տիտանայ զբեկումն դաշին ընկէց յաթոռոյ զԿրոնն, եւ կնաւն Կիւբեղեաւ հանդերձ կապեաց զնա ՚ի դժոխս. մինչեւ Սրամազդայ ՚ի թիկունս հասեալ նմա՝ զհօր անդրէն նորոգեաց զաթոռ եւ զիշխանութիւն :

Հ. Հասկացաւ՞ Կրոնն որդւոյ իւրոյ զբարերարութիւն :

Պ. Ոչ. այլ ընդ հակառակն նախանձեալ յաջողութեանն դաւ գործեաց նմա. զոր իմացեալ Սրամազդայ՝ արտաքսեաց զնա յերկնից. իսկ նր աստատանեալ ՚ի Յանոս արքայ Լատինացւոց՝ փախեալ մազապուր :

Հ. Յանոս որպէս ընկալաւ զնա :

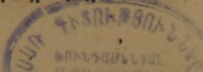
Պ. Պատուով եւ մեծարանօք. զոր եւ կարգեաց աթոռակից իշխանութիւն իւրոյ : Իսկ Կրոնն ՚ի տրբիտուր այսր երախտեաց նր ուսոյց հաւատակաց նր զմշակութիւն եւ զազատական արուեստս, կա-

պելլով 'ի մի զամենեսինն օսկի շլթայիւք, այս է տուր
 եւ առուք դրամոց, զի ասի թէ նախ սա հնարեաց
 զպղնձավողս, որոյ 'ի մի կողմն նկարիւր նաւ, ըստ
 որում նաւու եկն անդ Կրօնն. եւ 'ի միւսումն Յա-
 նոս երկդիմեանն: Եւ այնպիսի խաղաղասէր մտօք եւ
 Գարդարուք կառավարեսց զժողովուրդանն, մինչ ար-
 քայու թեան նորա կոչիլ Ոսկի դար: *

Ը. Զինչ սլաամաբանական իմաստք կեղծոյս:
 Գ. Թէ Կրօնն էր Նոյ: = ՝ զի հինք հեթանոսաց

* Ընդ Բաժանեցին զԺոհաննին 'ի քառեակ դարս: Առա-
 ջին դար 'ի սահա արդարութեան, անմեղսութեան եւ լիսութեան
 Բնութեան առ սահա-ապիփայն լինելոյ ճարտիւնն եւ պարզ. հաշ-
 ցա- Դար սահեղենն: Երկրորդն 'ի սահա թեթելոյ ճարտիւնն 'ի
 շահն հոյս, խցելոյ Երկնից զսկանջս ի-ր յաղօթն նոցա, եւ
 երկրի նա-ազութեան 'ի Բերսց, հաշցա- Դար արծաթի:
 Երրորդն 'ի սահա շարաւար ցանխ-է ճարտիւնն, հաշցա- Դար
 պղնձի: Իսկ չորրորդն Դար երկաթի, զի լինն շահի+ ընդ որ
 սլ անցանէր սուր: Այս քառեակ Բաժանմանն դարսաց նոյ-
 նանան գրեթէ առ ամենայն ազգս հընաց, եւ յա-էք առ Ճէնս
 եւ առ' Հնդկիս, զարսց 'ի Հնդկի Դիցաբանութեան մերում:

Այս առասպել ծագել Ես-ի ինչ 'ի շրեթիթ-Եսան արշա-
 նէն զոր էփես Նաբա-գորդնսսր ըսք Դանիէլէ: Որոյ գլա-
 խըն սոնի ցա-ցանէ զարտայութեան Կրօնի եւ զՌապէփութեան
 Քաղտէացաց: Մէջք եւ թեւ արծաթի+ զարար արծաթին,
 համ զԵսոֆ Պարոնից: Բարձր+ պղնձի+ զՄոլեթալիացացն ընդ
 Աղէ+սանդրի-ն մեծա-, զարար պղնձին: Իսկ որս-նքն երկա-
 թի+ զարարն երկաթայնա-ա, եւ զԵսոֆմեայնան ալխարհակալա-
 թի-ն, որ 'ի սուր ծնեալ, զարգանայր եւ ինայր:

ասեն առ նովաւ իմանալ անասնոց զիօօս մարդկան
այսէ, թէ մի էր բարբառ ամենեցուն : ք որպէս Նոյ
Սա երկրի լսի առ Երբայեցիս, կամ յԷ. սոյնպէս Կր-
ոնն այր Կիւբեղայ, այսինքն երկրի : Գ Նոյ այգեգործ,
Կրոնն երկրագործ : Դ Նոյ զՔամանէծ վասն զմեր-
կուրի հօրն բանալոյ, եւ Կրոնն օրէնս եղ որոշեւ զոր-
մերի զորն փեսանիցեն : Ե Նոյ գուշակեաց զՋրհեղեղն,
Կրոնն զստորագրեալն անյրեաց, զԷնիւ փայտինն, յար-
եւ զՄարգիտն, զանասնոց եւ զսղնոց նստել ի ստան ի Բրոնն : Զ
Կրոնն զիւր ծնունդս կլանէր. Նոյ զալխարհակու-
հեղեղ ծննդոց մարդկան գուշակեաց : Ե Նոյ իւրովքն
զերծաւ ՚ի ջուրց, Կրոնն եւ Կիւբեղ եւ որք լնդ
նոսա՝ ծնան ՚ի ծովէ : Եւ որպէս Կրոնն ի զերծան
Սրամազդ, Պոսիդոն եւ Պլուտոն, սոյնպէս Նոյ՝
Սեւ, Քամ, Յաբեթ :

Զ. Զինն եւ իմաստասիրական հաւաստիք :

Պ. Կրոնն ի կլանել զիւր ծնունդս եւ փոխել վեր-
տին նշանակէ՝ զճախել Ժամանակն զամ եւ նորոգել՝
կամ, զի Սւուրք, Սմք եւ Սմիսք որդիք Ժամա-
կի միշտ կլանին եւ ծնանին ՚ի նմանէ :

Զ. Որպէս նկարիւր Կրոնն :

Պ. Երբունի մշննջննահասակ եւ թեւաւոր, յաջ
ունելով զերանդի եւ զօձ զալարեալ ՚ի նշան ամաց
եւ յաւիտենականուր : Իսկ ՚ի ձախոյ մանուկ մեր՝

'ի կլաննել : Երբեմն նաև 'ի մէջ երկուց զուարթա-
 ոոյգ պատանեաց եւ պատանուհեաց, նշանակելով
 թէ Տարին Եղանակօք բոլորի :

2. Զինչ^օ և վասն ԿԻԻԲԵՂՆԱՅ :

Պ. Կիւբեղ դուստր Երկնի և Ծովու, կին Կրով-
 նի, ոց և Հոգա, Ռպս, Դինդիմէնէ, Բերիկինթիա,
 Պասիթիա, Դիցամսյր, Աեստա մեծ, Բարի Դիցուհ,
 և Իդեան, պաշտէր 'ի նախնեաց մեծահանդէս նա-
 ւակատեօք իբրեւ ինամակալ քաղաքաց և արգա-
 սեաց : Քուրմք սր Գալեան և Կարիբանտեան լսէին :

2. Արպէս դրօշիւր Կիւբեղ :

Պ. Դժխոյ քաջսիտ, թագ բրգանց 'ի գլուխ
 բազմեալ 'ի կառ առիւծավար, յաջ ունելով զգա-
 ւազան և 'ի ձախն զբանալի, սիածել պատմուճան
 խայտաճամուկ. եւ երբեմն համաստեղեալ գրէթէ
 հոծութեամբ ստեանց յոտից ցգլուխ :

2. Մեկնեա :

Պ. Կիւբեղ ըստ որում Երկն աշտարակօք գլու-
 խոյն ցուցանէ զԵրինս, զԲրգունս, եւ զբարձունս,
 Բանալեօքն զօրուի բուսոց և հանքաց, յորոց մին յե-
 րակս 'ի ներս և զմիւսն յերեսս 'ի վեր սփռէ : Առիւ-
 ծավար կառօք զբունն շարժիւն հողագնտոյ, իսկ
 խայտաճամուկ հանդերձիւք զԵրին երին երանգս
 երկրի և զփաղիւն յարազալար կանաչաց :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՈՐԴ

Չ. Ա՞՞՞՞՞ էր ԱՐԱՄԱՍՁԻ :

Պ. Արամազդէք բազումք էին առ նախնիս, որոց
անցք ուրիշն կամ գլխին 'ի մին և կամ ածանցին
որդւոյ կրօնէի և կիւքեղայ. որ զերծեալ 'ի ժա-
նեաց հօրն տուաւ 'ի ինամս քրմաց կիւքեղայ :

Չ. Աւր՞ ծնաւ Արամազդ :

Պ. 'Ի լերին Իգայ 'ի կրետէ. և սնաւ կաթամբ
այծուն Սմալթեայ, զոր յետոյ փոխեաց ինքն 'ի
համաստեղութիւն Սյծուն : Զեղջիւր սորա՝ Մա-
լեղջի-ր ասացեալ ետ ցԳաւէրժահարսունս, որով
ամինչ անաշխատ նոցա առատանայր :

Չ. Զինչ՞ քարութիւնս արար Արամազդ :

Պ. Պատերազմեալ ընդ Տիտանայ՝ զկրօն զհայր
իւր 'ի բռնակալութենէ նր ազատեաց. այլ յապե-
րախտել հօրն և զնա մերժեալ բաժանեաց զսղխարհ
ընդ եղբարս իւր : Զերկին և զերկիր յինքն գրաւելով
զժով Պոսիդոնի տայ և զսանդարամետս Պղուտոնի :

Չ. Ա՞րեաց՞ սա անվրդով զիւր իշխանուի :

Պ. Ոչ : զի Տիտանք մարտադիրք կուտեալ լերինս
'ի վերայ լերանց՝ փորձէին դորդել զերկինս, այլ
Արամազդ օգնականութեամբ Հօրքիւլեայ քաջի
նըուածեալ եղծ զնոսա :

2. Ձինն^օ այլ հոյակապ արարս :

Պ. Իբրև լուեալ Սրամազդայ զչարիս մարդկան իջանէր յուզդու թիւն նոցա, Լիկայոն փորձել կամելով զնա՝ սպան և հանդերձեաց զմի ՚ի ծառայից իւրոց կերակուր. ընդ որ ցասուցեալ Սրամազդայ հրդեհեաց զարքունիս նր և զնա փոխեց ՚ի գայլ :

2. Սրսր^օ Սրամազդ և զայլ աստուածաբայել գործս բարու թեան :

Պ. Ոչ^օ այլ ամենահնար խարդաւանութ քանաց զովացուցանել զանամօթ սրագշտուի իւր : Եւ նախ ՚ի կերպարանս Ագրոսոս զիւր քոյր զշերա ասականեաց հրապուրելով զնա յամուսնուի : Բ. զԴանէ զդուստր Ակրիսեայ արքային Սրգիվաց՝ զգեկեալն յաշտարակի աղարտեաց՝ փոխելով զինքն յանդերձան. և որ ամուր է արդեօք որ չսայ անցս սիրոյ և ոսկւոյ : Գ. Լիգայ՝ զկին արքային Տինտարուի եղծ ՚ի կերպարանս Կրոսոյ : Դ. Անդիոսէ՝ զկին Ղիւկոսի արքային Թիբէացւոց առնանգեաց փոխելով զինքն յԱծոյր : Ե. Աղկմենա զկին Սմիլիարիոնի գարշեցոյց՝ առել զկերպարան նորին իսկ Սմիլարիոնի առն նր : Զ. Եգինա զդուստր Եստպոսի արքային Բիովաիոյ հրդեհեալ սիրով ՚ի կերպարանս Բոյոյ Էրոյ յարացուցի շարեացն՝ աւար առ զկուսու թիւն նր : Է. Փոխեալ զինքն ՚ի Մրջիւն՝ զկղէտորիս

զկոյսն թեաաղացի մայրացոյց : շ. Ծագտեալ 'ի կերպարանս Անուհոյ, կաշիստոն զդուստր Լիկայոնի յղացոյց. զորն շմարեալ զիցուհւոյն արտաքսեաց ամօթով յիւրմէ : Հերա փոխարդրեաց զնա յարջ. և Արամայդ տմբարձ 'ի համաստեղութիւն Արջոն մեծի : Բ Գանիւմիգէս զորսորդ քաջագեղ յափշտակեաց 'ի կերպարանս Արջոն, գինեպաշտ լինիլ ինքեան : Եւ զԱստերիա զդուստր կէսսի ճանկեաց 'ի բաց : Ժ. Փոխակերպեալ 'ի ցուլ Եւրոպա զդուստրը Ագիւրոնի արքային Փիւնիկեցւոց յափշտակեաց : Եւ տես, քանի՞ խառնակերպս ճիւղանայ մարդ որ միանգամս անպատկառանայ :

Հ. Են՞ սորա և այլ անուանք :

Պ. Աթիւք : Կոչի Բէլ, Բահաղ, Բէլփեգոմբ, Բեհեղգեբուղ, Ճանճահալաժ կամ սոսկ՝ Ճանճիկ : Արամայդ, Արմիդ, Ասիրիս, Դիոս : Ամոն, զի սաղաւարտ այծեան կրէ 'ի գլուխ : Ζευς, Զիւս՝ զի կեանս տայ : Κεραυνος, Անթառաք. Փլմինետոր. Փայլատակող, Յով, որ և Յուպատէր Օգնող հայր, Νικηφορος, Յալթական : Ծնող Հերմոգինէս, Պիւթեան, Աղիմպիական, Կապետոլեան : Σωτήρ, Փրկիչ. Լուկէտիոս Լուսահայր. Դայիսպիտէր Օրահայր, Τριοφθαλμος, Եռաչեան. Βρονταιος, Արտաշոյլ, Փերեօրիոս : Անաստուր, Պիստող,

Պրիդիտոր, կուիրինոս : Եւ Եղեկիոս, զի աղօթք
արդարոց քարչեն զնա 'ի խոնարհ. և այլն :

2. Որպէս նկարի Ս. Բամազդ :

Պ. Ս. Բ. քայ մեծափառ բազմեալ յաթոռ բարձ-
րութեան. յարոյ ունելով շանթս և զփայլատակ-
մունս, և 'ի ձախոյ զգաւազան կիպրոսի 'ի նշան մէ-
անըննաւորութեան իւրոյ : Ընդ ոտիւք նորա դրօշ
հակայ, և առաջոյ արծուի թեալփետ : Տօն սորա
կոչի 'ի մեզ Որմզդական, և նուիրանի են այծ, ոչ
խար, ցուլ սպիտակ, կաղնի ծառ, և այլն : Ս. Բա-
մազդ է նոյն ինքն կայծակն, կամ Շանթ Երկնից
լը բնաբանից, և կամ Տարրն հրեղէն :

Գ Լ Ո Ւ Ի Զ Ո Ր Ո Ր Դ

2. Ո՞վ էր ՀԵՐՍ, կամ Յունոն

Պ. Քոյր և կին Ս. Բամազդայ. դժխոյ երկնից և երկ-
րի, որ ծնեալ լը ոմանց յՍ. Բ. գոս, և լը այլոց 'ի Սա-
մոս, յանձին եղև ինամակալուէ Եղանակաց :

2. Երջանիկ՞ էր ամուսնութիւն սորա ընդ եղ-
բօրն իւրոյ :

Պ. Ոչ : անհամար թիւ սիրուհեաց առնն կատա-
ղեցոյց զԴժխոյն 'ի նախանձ անհնարին, և մղեաց
զնա պատուհասել զորս սիրէր Ս. Բամազդ : Եւ այս-

պէս զԻ՞նն 'ի կող փոխեաց, և զՍիմեի 'ի մահ
դատապարտեաց :

Հ. Որո՞պէս :

Պ. Հետամուտ լեալ զնացից առն՝ զիտ զնա
'ի գրկանս Իոնի. իսկ Սրամազդայ տեսեալ զգա-
լուստ կնոջն՝ զԻ՞նն փոխեաց յերկնջ. զոր առ-
եալ Հերայ պահեաց 'ի դիպահաճող. զՍրդոս զորդի
Սրիստորայ հարիւրաշեան՝ որոյ 'ի ննջել յիմնիցն
միշտ արթուն կային միւս յիսունքն աչաց՝ պա-
հասան կարգելով նմա : Հերմէս ներդաշնակաւ բուք
քնարի ընդարմացուցեալ զՍրգոս՝ զԻ՞նն, 'ի սիրամարգ
փոխակերպեաց. և Հերա լծեաց զնա 'ի կառս իւր :

Հ. Ծնան՞ Հերայ զաւակունք :

Պ. Ս. յի : Մարեխ, կամ Մարտ. Հեփեստէս, որ և
Ղուլկան. Հիբէ, և Եղիթիա կամ Լուսինա :

Հ. Բարեբարոյ՞ գտաւ Հերա առ այր իւր :

Պ. Ոչ. զի զՀերքիւլէս զորդին Սրամազդայ, Սրկի-
ժայ այնքան՝ դժնդակ դաժանութիւն հալածէր, մինչ
զայրացեալ առն՝ ոսկի շղթայիւք կախեաց զնա ընդ
մէջ երկնից և երկրի : Հեփեստէս ձեռներէց եղեալ
յաշատուծիւն մօրն՝ գահավիժեաց յերկնից 'ի Սամոս
և խեղ զբարձ իւր :

Հ. Զինչ՞ արար Հերա :

Պ. Գրգռեաց զԴիս յաստամբուծիւն ընդդէմ

առնն, այլ Սրամիսզդ օգնականութք քարին Ս. քիլեայ նանրացոյց զամ ջանս նոցա, և աքսորեաց յերկնից զՍպողոն և զՊոսիդոն վասն չարեացս :

Հ. Զինչ առանձնաշնորհութք են սորա :

Պ. Իրիս, Հիր, Հիրիկ, կամ Ծիածան դուստր Թաւմասայ և Էլէկտրիայ օրիորդ քաջագեղ և արագաթև հեծեալ յաղեղն երկնից՝ հրեշտականայր Հերայ, որպէս Հերմէս Սրամիսզդայ : Սովին և եթ տարբերեալ զի Իրիս ոչ ուրեք առաքիւց եթէ ոչ 'ի խոովել զխաղաղութի :

Հ. Կան՞ սորա և այլ անուանք :

Պ. Ս. յ՛. կոչի սա Սնթիա կամ Փլորիդա՝ ծաղկեայ : Սրգիլեան, Կազէնդարիս, Կապրոտինա, եւ Կիւրիս : Իբրև չաստուածուհի Հարսանեաց Մինգուլա, 'ի կամարէ հարսինս Դոմիգիւկա՝ Տնաբեր տներ, Հարսնածու : Զուգէ, լուծ . զի լծէ 'ի մի զամուսինս : Կստարինէ, զի մարդ անամուսին ոչ է կատարեալ : Իբրև հոգաբարձու ծննդեան Եգերիա, զի դիւրածինս առնէ զկանայս : Փլունիա, Օպիգենա Օգնտու, Ծնուցիչ, Մանկածու կամ Մանկաբարձ : Եւս եւ՝ Պարթենոս կամ Կոյս, Դժխոյ, և այլն :

Հ. Զիարդ՞ նկարի Հերա :

Պ. Դժխոյ լուսերես, կառավարեալ 'ի սիրամարգաց. Թագ 'ի գլուխ, և գաւազան ոսկի 'ի ձեռին իւ-

րում: Հերա նշանակէ զՕդ, որում և նաժշտանայ
 քաղմագունին Ծիածան կամ Իրիս որ եւ Հիր:

ԳԼՈՒԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Հ. Ով՞ էր ՊՈՍԻԴՈՆ կամ Նեպտոն:

Պ. Որդի Կրոմլի և Կիւբեղայ, եղբայր Սրամազ-
 դայ, տէր ծովու և հայր գետոց և աղբերաց, որ-
 բաժանիլ անդ Սիեզերիս ընկալաւ զտիրապետու-
 թիւն ջրոց. Որ է ծովեզերեայ գաւառաց:

Հ. Շատացա՞ր Պոսիդոն յիւր բաժին:

Պ. Ոչ. այլ միաբանեաց ընդ դիս յապստամբուի
 ընդ դէմ Սրամազդայ. ուստի 'ի պարտուի վանեալ
 հարկեցաւ զամ մի ողջին հաւատակել Լէոմիդոնի
 արքային Տրոյիոյ 'ի ինուած պարսպաց քաղաքին:

Հ. Չվիճեաց Պոսիդոն ընդ Սթենասայ:

Պ. Սյո՞ վասն անուանակոչութեան քաղաքամօր
 Ստաիկիոյ այնքան սաստիկս հակառակեցան, մինչ
 հանել նոցա զիրան յատեան դիցն համօրէն:

Հ. Չին՞ վճռեցին դիք:

Պ. Թէ ով յերկոցունց անտի շորհել կարիցէ
 մարդկան մեծ իմն պարգև, նմա տային իրաւունք
 անուանադրուի քաղաքին: Պոսիդոն հերձեալ զեր-

կիր եռաժանեաւն արտադրեաց զձի զորօինակ պատերազմին. իսկ Աթենաս զձիթենին՝ զորինակ խաղաղութեան. ուստի և արժան դատեցաւ ՚ի դից պատուոյն այնորիկ :

Հ. Ամուսնացաւ՝ Պոսիդոն :

Պ. Այ՛ն. էառ սա կանայս երկու զԱմփիտրիտէ զդուստր Ավկիանոսի և զԹետիս, այլ նման Արամազդայ լոյժ և սա զորէնս ամուսնուէ. և ՚ի բազմութենէ սեղեխաց ծնաւ զբազումս որդւոց : Որոց երեւելիք էին՝ Տրեփոն, Փորկոս, Պրոտէոս, Պոզիփեմոս, Բեղերոփոն, և Անկէոս Արզոնաւորդ :

Հ. Որպիսի՞ ոք էր ՏՐԻՏՈՆ Պոսիդոնի որդին :

Պ. Կիսովն ՚ի վեր՝ մարդ, և կիսովն ՚ի վայր՝ ձուկն. Արկոքին ոտք նորա հաւասարին չորից սմբակաց ձիոյ, տուտն կեռ է զորէն կիսաբոլորակ լուսնի. և ինքն է ընկեր միանգամայն և փողահար հզոր Պոսիդոնի հօր իւրում :

Հ. Որպիսի՞ ոք էր Փորկոս որդին Պոսիդոնի ՚ի Թետիդէայ յաւերժահարսէն :

Պ. ՓՈՐԿՈՍ հեղձուցեալ յԱռաջայ ՚ի ծով համարեցաւ ընդ դիս ջուրոց : Երեքին դստերք սորա ասին ունիլ զմի միայն ակն, և զնոյն հասարակաց ՚ի կիր տունուլ առ ՚ի պէտս տեսուէ : Զի իբրև կամէր ՚ի նոցանէ ոք տեսանել զիմն :

գետեղէր զակն 'ի ճակատի իբրև զքար 'ի մատանորջ. և ասլա յետ տեսանելոյն՝ հանէր և տայր քերց իւրոց, և այսպէս: Սոքա հասարակօրէն Գորգոնայք լինն. և մասնաւորապէս՝ Մեղիւսա, Եւրիաղէ, և Սթենոն: Բնակէին սոքա մերձ 'ի սահմանս Երեկորնական Պարտիզի, յեզր կիսագնտոյ երկրիս. սղնձանիւթ ձեռօք և օձախոիւ գիտովք որոց այնչափ սպեղ էին դէմք և դժնեսոյ հայեցուածք, մինչ քարացուցանել զտեսողն իւրեանց:

2. Զինչ էին գործք Գորգոնաց:

Պ. Ապականեալ եղծել զսովանդակ մերձակայ սահմանս բնակութեան իւրեանց, և չարաչար անգթութեամբ թիւնաւորել, թմրեցուցանել և քարացուցանել զանցորդս ճանապարհաց:

2. Ո՞վ սպան զնոսա:

Պ. Պերսեւ օգնականութեամբն Աթենասայ ըսպան զԳորգոնս, և գլխով Մեղիւսեայ, զոր կրէր ընդ իւր՝ քարացուցանէր զորս և կամէր: Բայց զարմանամ, թէ զի՞արդ և ինքն Պերսեւ չքարացաւ 'ի նմանէ:

2. Պահեաց Պերսեւ զգլուխ Մեղիւսայ:

Պ. Ոչ այլ ընծայեանց սլաշտպանին իւրում Աթենասայ, և նա յեռեալ 'ի վահանի՛ զմարդիկ 'ի քարինս փոխէր նովաւ:

2. Զինչ^օ և վասն ՊՐՈՏԷՆՈՍԻ որդւոյ Պատիզոնի և Փիւնկայ Յաւէրժահարսին :

Պ. Սա համարիւր շնծ ծովու, գուշակէր զապագայից, և փոխէր զինքն յոր կերպարան և կամէր :

2. Արձակ^օ գուշակէր :

Պ. Ոչ. զի ոչ միայն սրաթռիչ արագութեամբ իւրով աններե յաչաց լինէր, այլ և բիւրազան կերպարանափոխութեամբն անծան Ֆայր յամենեցունց : Ուստի Արեւստիոս որդին Ապողոնի, որ 'ի պատճառս մահոն Եւրիդիկեայ կնոջն Որվեայ կորոյս զամ մեղուս մասանօք վրէժխնդիր յաւէրժահարսանց, ոչ կարաց ընդունիլ զխրատ վերածնուցանելոյ զնոսա՝ մինչ ոչ կապեաց զծերունին Պրոտէոս 'ի կրկին կապանս :

2. Տաս^օ ինձ հաւաստիս առասպելիդ :

Պ. Այո՛ : Դիողորոս Սիկիլացի և այլք ասեն զնա լինիլ իմաստուն արքայ ոմն Եգիպտոսի աչալուրջ, լայնախորհուրդ, երկարատես, և ճարտար Որ այնզի ագանէր ազգի ազգի զարդս կենդանակերպս և արծուէդրօս՝ Քերթողք ալաբանեցին զնմանէ թէ կերպարանափոխ լինէր :

2. Ո՞րքան ոք էր ՊՈՂԻՒՓԵՄՈՍ :

Պ. Հրէշ մէականի որ կեայր աւազակութեամբ և արենհեղութեամբ լը կակայ և կերուլեայ : Սա

զՈՂԻՍԷԱ ընկերօքն կալեալ վահեաց յայր իւր, և
հետ զհետէ գիշատեալ լափէր զնոսա: Այլ
ՈՂԻՍԱՅԵԱՅ գինեհարեալ զնա և խարուկեալ զակն
նորա՝ զերծաւ անվնաս:

2. Զինչ^օ և վասն ԲԵՂԵՐՈՓՈՆՏԵՅ:

Պ. Նախկին անուն սորա էր ՀԻՊՊՈՆՈՍ. զի
նախ սա ուսոյց սանձել զերիվարս: Ասին զԲԵՂԵ-
ՐՈՍ զարքայ՝ կորինթոսի խուզեալ ՚ի կենաց՝ կո-
չեցաւ Բեղերոփոն: Կայ յարքունիս Պրետոսի, ընդ
Ստեփոբեայ վասն շնութեան չարախօսեալ ա-
ռաքի առ Յորատ արքայ Լիկիոյ գրով կորստեան
անձին, այլ բազում արուածին քաջութեան ցու-
ցեալ ՚ի պէսպէս պատերազմունս՝ կալնու զՊեգատոս,
ձեռնտութեամբ Պոսիդոնի, և հեծեալ ՚ի նա ըս-
պանէ զՔիմեռայն եղջերուաքաղ: Ճիգ եղեալ յեր-
կինս գնալ ցնդի ՚ի խելաց, անկանի ՚ի վայր, և ձի
նորա փոխադրի յաստեղունս:

2. Ունիս^օ ասել ինչ վերստին զՊոսիդոնէ:

Պ. Այժմ. ՄԵՏՐԵՅ ՄԵՍՏՐԵՅ դասեր Երեք-
տիոնի առ ՚ի սխուր շնունն տայ զօրութիւնն ի
միայն կերպարանափոխութեան, այլ նաև զբնա-
փոխութեան իսկ. որով մերթ ՚ի կով չըջէր զինքն,
մերթ ՚ի թռչուն, և մերթ ՚ի մատուց, ևն:

2. Եւս^օ Պոսիդոն և այլոց զգոյն զօրութիւնս:

Պ. Ս. յ⁶, ԿԵՆԵՍ.Յ օրհորդի Թեսաղացւոյ 'ե վարձ կուսութեանն շնորհեաց զօրութիւն փոխելոյ զսերս իւր՝ որով իգին յարու եկեալ անուանեցաւ Կենէոս. որ ընդ Կենտաււրաց մարտուցեալ թաղեցաւ Կենդաւոյն:

Հ. Զխարդ՝ սովորաբար նկարիւր Նեպախն:

Պ. Նսծեալ 'ի կառս խեցեղէնս վարեալս 'ի գլփնաց կամ 'ի ծովածիոց. 'ի գլուխ Խնելով թագլուսայնձուղ, և 'ի ձեռին զեռածան. շուրջ պատեալ Տրօտնօք և Համբարուօք:

Հ. Են՝ և այլ աստուածք ծովու:

Պ. Ս. յ⁶, ՈՎ ԿԻՍ.ՆՈՍ օրդին Երկնից և Երկրի համարիւր հայր զչ միայն գետոց, այլ և Կենդանեաց և աստուծոց մեանգամայն որ 'ի նոսա:

Սա 'ի Թիտեայ ծնանի օրդիս երեք հազար թուով. և գլուխ ամի նոցա Ներսէս 'ի Դորեայ կնոջ իւրմէ: Որոյ դստերք յիսուն կոչին յանուն հօր իւրեանց Ներբդեանք, կամ Ներսեան հարսունք:

Հ. Դիք ծովու չասին՝ արդեօք ՊՍ.Ղ.ԷՄՈՍ և ԻՈՆ մայր նորա:

Պ. Ս. յ⁶. Ս. թամաս այր Իոնի ցնդեալ 'ի խելայ. պատառէ զօրդի իւր զՂ. երքոս: Իոն երկուցեալ 'ի դիպաց աստի Մեղիկերտաւ օրդովս հանդերձ

ընկենու զինքն 'ի ծով: Աւստի ինքն Լեւ-ի-Քիւ, և որդի 'իւր Պաղէ՛ս անուանեցան:

Ը. Բայց՞ նախ քան զԹողուլ քո զգաւառ ջըրոյդ, կարես՞ ասել ինձ թէ ո՞վ իցեն ՍԻՒՐԷՆՔ:

Պ. Այո՛: Կոյսք, Համբարուք կամ Սիւրէնք էին երեքին առասպելեալ կենդանիքն՝ որ կիսովն 'ի վեր նմանէին կուսի, և կիսովն 'ի խոնարհ՝ ձկան: Ա՞նուանք նոցա՞ Պարթենոսէ, Ղիզիա, և Լեկոսիա:

Ը. Ա՛նուանոր բնակէին:

Պ. 'Ի ներուցին մեսինայ ընդ մէջ Սիկիլիոյ և Նէապոլեայ. և ներդաշնակաւոր երգովք զմայլեցուցեալ և ուշաթափեալ զնաւորդան 'ի վերայ հասանէին և գիշատէին զնոսա: Այլ Արփէս իւրով քնարաւ յաղթեալ նոցա՞ քարացոյց:

ԳԼՈՒԻ ՎԵՑԵՐՈՐԻ:

Ը. Ա՞՞վ էր ՍՍՆԻՆՐԱՊԵՏՆ, կամ պղուտոն:

Պ. Արդի կրովնի և կիւբեղայ, եղբայր Արամազդայ և միահեծան դժոխոց: Ար 'ի բաժանիլ անդ թագաւորութեան աշխարհի՞ ընկալաւ 'ի վիճակ իւր զսանդարամետն անդընդոց և զպետութիւն 'ի վերայ անջատեալ հոգւոց: Զի նախ սա եգիտ ասեն, զձէս յուղարկաւորութիւն թաղելոյ զմեռեալս:

2. վասնէր էր՝ Պղարատն կոչի սա :

Պ. Πλαυτους, թ յունաց, և Dis թ Լատինաց-
ւոց է Հարատուի : Երդ՝ զի 'ի խորին խորչոց երկրի
ելաննն հանք հարատուց, և զի թ կիկերոնի ամ
զորուիք երկրի մեան սորուն ակնարկուն. վասնորոյ
իրուամբ կոչի * Պղարատն սա հարուստ :

2. Են՝ և այլ անուանք սորա :

Պ. Ե. յ՛ս Αδες, Ե. դէս որև խաւարային Աγγլաւոյ՝
Եզելու, Ենծիծաղ զի 'ի դժօրս չէ ծիծաղ : Փեր-
րուս, Քաւարար : Արկոս, Ալքազոս, մերթ և ս կը-
ուայկոսս՝ Հանգսցիւ. զի մահ զմարդ հանգուցանէ :
Եւ մերթ Սուսիմանոս՝ վեհագոյն, և Ստիգեան, Սան-
գարամետական, կամ Երորդ Երամազդ :

2. Կարեւ ստորագրել ինձ զարքայուի Արկոսի :

Պ. Ե. յ՛ս. Ընդ նեղ առաւար իջեալ 'ի ստորինս՝
սեսանես զախարհ խաւարային լի ազգի ազգի թըլ-

* Պղարատ արդի Թառնի և Դիմեքի զոր Բաղս-իւ շի-
բէն ընդ Պղարատնի Սանդարագեթի, առեր շտաբոս և ար-
տաբէտն : Ջոս կարացոցեւ Բերթաղոց ինչծէն ին կար-
ի գունս և ղ. որ է առել ին յար արտին և արտա-կանս.
այլ 'ի գնուն ին առեալ Բալեր անհարին արագ-թ. ցոցո-
նելով ին անի՞ արագ արագ ցնդին 'ի մէջ ճախարհանս
զորով արտերտաբ յառով գիցին արտննէն ճարտիկ : Արդ
ին և ս ղի գծոց լի, սանյն և յնդէ՝ արդի Բանոյ
Իրայոց զճանարհիսլարգեան : Սոս Սարին Սանն լի.
այն նոցա սարիլան ընդից և իարեմանսն :

ուսուցանելու թեամբ և տանջանք : 'Ի մուսու դրան
սորա դարանի Հոգ, Տրամուծիւն, Դալիահար
Տիւանդուծիւն, Ծեռուծիւն, Մահ, և մահեղբայր
Քուն, Գաղանի, Դաւանք, յայտնի Չրկանք, Բամ-
բասանք, Արէժ, Կատաղիք, և այլ խառնուփնդոր
ճիւղանի :

Հ. Չիարդ՞ ամուսնացաւ Ս. ք. քայն գժոխոց :

Պ. Արուիծեւ 'ի սակս դաժանուծեան բարուցն
եւ խաւարային աղջամղջին որ պատէր զհաստքն
սահմանք տերուծեան նորա՝ ոչ ոք յաստուածու-
հեացն հաւան գտաւ հարսնանալ նմին, հարկեցաւ
Պղուտոն յափշտակութիւն գտանել իւր կին :

Հ. Յափշտակութեամբ՞ որպէս :

Պ. Ս. յննչ Պերսիփոնէ դուստր Դիմեարի ընդ
յաւէրժահարսունս եղեալ բոլորէր ծաղկունս 'ի
դաշտին Եննեսայ 'ի Սիկիլիա, յարձակեալ Պղուտոն
կալաւ զնա. եւ տարեալ 'ի սանդարամետս՝ ամու-
սնացաւ ընդ նմա :

Հ. Արպէս՞ նկարի Պերսիփոնէ :

Պ. Սովորաբար 'ի ձախմէ Պղուտոնի բազմա-
յաթոս սանդարամետից, առ պատուանդանի՝ որոյ
դանդաչէ կերբեր : Կատաղիք գժոխոց շուրջ կան-
գնովաւ, Հարպայք թեւատարած խոյանան զգլ
խով նորա, պաշտեն զնա Ճակատագիրք, և Հրեյ

անդնդոց և Սկայք զարհուրելիք սալաս տանին Գի-
ցուհւոյն :

2. Զինչ^օ է ΑΟΡΕΟՅ, կամ Սվերնոս :

Պ. Լիճ կիզանողական տարածեալ ընդ միջավայր
դժոխոց . ուստի գանգրանան 'ի վեր այն մահաբեր
գարշոյնցն գողորչիք՝ որ թիւնեալ նաև զթոչունս
երկնից սահեն 'ի վայր անկենդան :

2. Են^օ և այլ Գետք դժոխոց :

Պ. ՍԻԵՐՈՆՆ որդի Գիմարի ծնեալ յայրի ու-
րեք անհայր 'ի մօրէ՝ ոչ տանէր լուսոյ . վասն որոյ
վիժեալ 'ի դժոխս. փոխեցաւ 'ի գետ դառնանու թէ :
ՍՏԻԳՍ գարշահոտ հեղեղ մահառիժ ատելութեան
դուսար Ովկիանոսի և մայր դիցն Յազթու թեան :
Որոյ 'ի կողմն եկեալ Ս. Բամազդայ 'ի պատերազմին
ընդ Տիտանս՝ ընկալաւ մօր իւրում զայս առանձնա-
շնորհուի, զի դից երդնուլ յանուն նր՝ մի անցցի . և
թէ երգմազանց ոք 'ի դիցն գտցի, զրկեացի ոչ միայն
'ի նեկտարինաց՝ այլ և յածապատիւն վերտառուէց
ամ մի և ամիսս ինն : ԿՈՐԿԻԻՏ ընկալեալ զանուն
յողթոց անտի որ մեծակական լին 'ի վր հոսանացն
աղիտից : ՓՂԷԳՈՆ, որոյ ալիք, հրեղէնք և վտակ
բոց բորբոքէլ : ԼԷԹ, և որ միանգամ ըմպէ 'ի նմանէ՝
անդէն և անդ 'ի մոռացօնս արկանէ զամ : Հոգիք
մեռելոց անցեալ ընդ այս գետորայ՝ հանէին յար-

քունիս Պղոստոնի . որոյ դոնսպան էր ԿԵՐԲԵՐ
չուն եռագուլիս, ծին Ելիզնեայ 'ի Տիւփոնէ :

Շ. Ջիարդ՝ անցանէին ընդ այս հոգիք մեռելոց :

Պ. ՔԵՐՈՆ որ և Պորթմիւս չած ոմն արհօրա-
դէմ, խոռատօրոս և հրաչեան, նաւաւար դժոխոց
կարդացեալ առնու զոգիս Թաղէլ մեռելոց և տանի
զնոսայելիսեան կայան . ուր հոգիք անթաղեց աս-
փանդին յափունս Մահաբեր դետոց առ մի հարիւր
ամ : Այրձ չածոյն յայս սաշտօն է փող մի :

Շ. Այք՝ էին ԿՍՏՆԼԻՔ :

Պ. Երեքին մահանուէր Դստերք Սիսերոնի և
Գիշերոյ : Հասարակաց անուանք նոցա Երեմիք,
Դիրիք, Եւմինեդք, և Կանիք : Սյլ յատուկքն
Սլեկտոն, Տիսիփոն, և Մեգերայ կամ Լիոսոն : Սո-
քա համարէին 'ի սաշտօնեայս դիցն Արէժիւնդրուէ,
ուստի և գիսախոլի, դաժանահայեաց և սոսկալի
դիմօք երեւէին միշտ : Գործ սոցա է կտտել և խայ-
թել զԵլիզ՝ յանցաւորաց թէ աստ և թէ 'ի դժոխոց :

Շ. Ջորսլիսի սլատիժս ածեն սոքա 'ի վր :

Պ. Յաստիս՝ ժանտախտ, մահտարաժամ, սլապե-
րազմունս, խոռովութիւնս, սուր, դառն խայթ խզի,
աղէտս և թշուառութիւնս : Իսկ յանտիս՝ հանա-
պազորդեան հարուածս գանից և չարչարանաց :

Շ. Ար՝ սէս նկարէին Կատաղիք :

Պ. Սովորաբար դժնեայ և զարհուրելի դիմօք, խաւարային և դժոխհատ զգեստուք. գիսանկանի հերաց նոցա էին գալարք օձից և սողնոց [ձու- նաւորաց, և ինքեանք խաբազան կարճաց 'ի միում, և ջահ վառեալ 'ի միւսումն կալեալ ձեռին՝ սլն- դէին զհետ խղճահարելոց :

Հ. ԴՊԷ. ՀԱՐՊՍ. Յ. Բ. :

Պ. Հարսայք, որ և Հաւադեք, էին ցուցան- քաւոր հրէշանի, կամ [թռչունք գիշառիչք՝ անյագք 'ի կերակրոց : Բերէին անձանց զկերպարանս աղջ- կանց հիւծելոց սովու. մարմին և զ[թևս ուրուրի, մագիլս զարհուրելիս 'ի մատունս ձեռաց և ոտից. և ականջս արջու 'ի գլուխ իւրեանց : Մնուանք նոցա՝ էլոն, Ովկիւպետէ, և Կղենոն :

Հ. Շարունակա :

Պ. Ուր և հասանէին ծախէին զամ՝ ճարակ, [թիւ- նաւորէին յոր ինչ և մերձենային, զւեղանս կապտէին, և լափէին զամենայն սարէն. որպէս երբեմն յար- ձակեալ 'ի լեղան Փենէո : ի արքայի վիւնիկեցւոց՝ յափշտակեցին զհամադամս նորա : Չեն՝ նման սոցա կեղծաւորք, որք շողոքոր[ծելով նենգեն սեղանոյ ունկնդրացն իւրեանց :

Հ. Ոյք էին ՃՍ. ԿՍ. ՏՍ. ԳԻՐ. Բ. :

Պ. Երեքին քորք դստերք Սրամազդայ և Թե-

մեայ լը Եզիողոսի. և լը այլոց Գիշերոյ և Երիբեայ.
ամենազօր աստուածունհիք վիճակաց մարդկան և
անուանք նոցա ըստ յունաց՝ Կլոթոն, 'ի Կլաթա
բայէս, որ է Ման : Լաքեսիս 'ի Ապչառա Դէդ. և
Ստրոպոս, 'ի Ա մանկէ, և 'ի Երեքա ձայնէս, Սն-
Երէ : Սյլ ըստ լատինացւոց՝ Նանէ, Դիմիէ, Մորթէ
և սե Պարկեանք :

Զ. Հնազանդին^օ սոքա Դից :

Պ. Ոչ ումք բաց յՍ. րամազդայ. սակայն ըստ
Հոմերոսի շատ անգամ և նոյնինքն Ս. րամազդ մնայր
վճռոյ նոցա : Քանզի իբրև ոչ կամէր պատուհա-
սել զՊատրոկղոս՝ ակամայ պարտաւորեցաւ 'ի նոյն
վճռով կուսան ճակատագրացս :

Զ. Որպէս դրօշին ճակատագիրք :

Պ. Կլոթոն կրսեր ճակատագիր պաշտպան ժա-
մու ծննդեան մերոյ՝ նկարի իբրև կուսան լուրջ և
ծանր, զարդարեալ զառնաւուխտ պատմութեանս
զաղեկատ 'ի՝ ձեռին ըսքել զկեանս մարդկան, և
Թագ եօթնաստեղեան 'ի գլուխ իւրում : Լաքեսիս
միջին ճակատագիր որ և պաշտպանունհի հասակաց
մարդկան՝ նկարի կուսան պաճուճեալ աստեղանկ
զգեստուք, և 'ի ձեռին կալեալ զի՛ մանէ զդէպ
կամ զվիճակ մահկանացուաց : Իսկ Ստրոպոս երե-
ցագոյն քոյր նոցա՝ դրօշի պառաւ սեւազգէց, և

ձեռին իւրում մկրատ՝ հատանէ զթելս երկարու-
կարճս, յօրինակ անհաւասար տիոց մերոց :

2. ՈՅ-բ են հրէշք դժոխոց :

Պ. ԿԵՆՏԵՆԱՐՈՍՔ կամ Չիաձուլք, հին ժողո-
վուրդ թեասողոյ, որ նախ մարգեցին զերիվարս ի
մարտ, և ՚ի մերձաւորաց ցայն վայր անծան ձիա-
վարութեան ելոց՝ համարեցան յուշկապարիկս կէս
մարդ և կէս ձի : ՍՂ Գերթողք որդիս Ե քսիոնի և
ամալոյն երեւելոյ ՚ի կերպարանս Հերայ դնեն զնոսս,
ուստի և Սճոճին անուանեն :

2. Չհարպայից, Գարգոնաց և կատաղեաց՝ ասա-
ցեր, ներկայ կարեմ ասելինձ և զԳԵՐԻՒՆԷ :

Պ. ՍՂճ, սա կամ վասն տիրելոյ երից կղզեացն
Բաղէրիգեանց, և կամ ունելոյ զերկոսին այլ եղ-
բարս համասիրտս և համակամս՝ կեղծի եռամար-
մին լեալ : Հրաշունչ ցուլք գերիոնի կէին մտովք
պանդկտաց, որոց ՚ի պահպանութիւն կարգեալ էր
շուն երկազլսեան և վիշապ եօթնազլսեան, զորս
սպանանեալ վահագնի զցուլն ՚ի բաց եհան :

2. ՈՎ էր Եղջերուաքաղն ՔԻՄԵՌՍԵ :

Պ. Հրէշ հրաշունչ, որ ունէր զգլուխ և զանջս
առիւծու, զիոր նոխագի, և զտուտ զվիշապի : Հրա-
բուղին ՚ի Լիկիայ եա նախ առիթ առասպելիս,
զի ՚ի գազաթան նորս բնակէին առիւծունք, ՚ի

գօտիս՝ Երօտէր երամակ այծուց, և 'ի ստորոտս զե-
ռային սողունք: Բեղերովոն շէն արարեալ զայս
լեւոն, կեղծեցաւ զՔիմեռայն կորուսանել:

2. Ո՞վ էր Ս Փ Ի Ն Գ Ս:

Պ. Սուսպելեալ բորենի ոմն, որ ունէր զստինս
կանանց, զմարմին շան, զտուտ վիշապի, զթէս ար-
ծուոյ, զճիրանս առիւծու, և զբարբառս մարդոյ:

2. Ուր՞ յաճախակի բնակէր Սփինգա:

Պ. 'ի մերձակայ սահմանս Թիբաց, և առնէր բը-
նակչաց տեղւոյն առակս խրթինս և առեղծս մը-
թինս, զորս եթէ չկարէին լուծանել՝ գիշատէր:
Պատգամալսօսին Սպողոնի գուշակեալ էր զի եթէ
ոք լուծանիցէ զառակս սորա՝ ինքնին զինքն կորու-
սանէր:

2. Ո՞վ ապա ելոյծ զառակս նորա:

Պ. Եղիպոս: Որում առաջի արար Սփինգա, Ո՞ր
կենդանի է յառա-օրոս լորտոնի, 'ի Ռջօրէի երկրոնի, և
յերեւոյի երկրոնի:

2. Սուրբ՞ Եղիպոս զայս առեղծանելի:

Պ. Սյո՞ զի ասաց թէ մարդն է կենդանին, որ 'ի
տղայութեան յափսիթերս գնալով է լորտոնի, 'ի
կատարելութեան երկրոնի, և 'ի ծերութեան ե-
րկրոնի զի յենու 'ի գաւաղան:

2. Զինչ՞ առ այս Սփինգա:

Պ. Կատարեալ հար գ. քարի զգլուխ իւր, և, ստեակեցաւ. զորոյ այլ և այլ դրօշելով զստեակեր՝ պաշտէին եգիպտացիք և թէքք:

Հ. Ո՞վ էր ՄՍՀ:

Պ. Դուսար հնոյն Գիշերոյ և երեքոսի. նկարի թուրուտեան կերպարանօք իբրև կմախ մեռելոց պատառստուն զգեստուք, և խաւարային թևօք: Չեն մահու մեհեան, ոչ քուրմք, և ոչ պատաճգք. զի զսա ժաղօթք շարժեն, և ոչ զոհք հաճեն:

Հ. Է՞ր մահուս եղբայր:

Պ Ս. յ. ԲՈՒՆ կամ Somnus որդին գիշերոյ և երեքոսի, էր եղբայր Մահու: Ունէր թևս նրման նմին, բնակէր ՚ի խաւարին խորշս անգնդոց, ուրանօր ոչ լոյս անցանէր, ոչ կենդանութիւն: Ս. յ. մէգ և լուութիւն համատարած թագաւորէր անդ: Ստ առտուածն Բուն մեռօրինակ խորդայր ՚ի վերայ յաղթ կառաւատի, և վերմակ նորա խաւար աղջամղջին:

Հ. Ո՞չք էին ծառայք Բնոյ:

Պ. ԵՐՍ. Զ. Բ. որ շուրջ կան զքնարանաւ նր: ՄՈՐՓԵՒՍ որդին Բնոյ, որ երբեմն յանդիմանի իբրև մանուկ անտաշ և քնարք ունելով ՚ի ձեռին զփունջ մաքի՝ կամ մեկոնի, և երբեմն փոխէ զինքն յոր ձև և կամի՝ աչալուրջ հսկէ ՚ի վերայ հանգար-

տու թեան : Սմա պաշտօն հարկանէ և Հարպոկրատ
կամ Համբ, որ և Հօրոս որդի Ոսիբիդեայ և Իսի-
դեայ, չի՞ծ լուծեան :

Հ. Ո՞րպէս նկարիւր ՀՍ.ՐՊՍԿՐՍ.Տ :

Պ. Պատանիկ հանդարտաբարոյ զմատն 'ի շրթունս
ունելով և միւս ձեռամբ կարկառելով առ սպացուս
իւր զմաղթեղջիւր առատութեան. ցուցեալ թէ
ստարող բարեաց լուծիւն է : Loquendi magis-
tros homines habemus, tacendi, Deos. Իսեւելոյ
Չարդապետ զՄարտիի ունիմ, ինչ լուելոյ զԻն. ասէ Պլու-
տարք : Աստուտ Հռովմայեցիք 'ի դրունս մեհենից
կանգնէին զարձան սորուն, նշանակելով թէ զգաղտ-
նիս կրօնից չէր սարտ յայտնել ռամլին :

Հ. Ո՞րք էին դատաւորք դժոխոց :

Պ. ՄԻՆՈՍ և ՀՌՍ.ԴՍ.ՄՍ.ՆԴ որդիք Սրա-
մազդայ յԵւրոպայ, և ԷՍ.ԿՈՍ համահայր նոյին
յեգիսայ թագուհոյ. որ 'ի սպառիլ հպատակաց
մօրն 'ի մահտարածամէ խնդրեաց 'ի Հօրէն վերած-
նել զազգ մարդկան, և Սրամազդ 'ի լուր աղօթից
նորա փոխեաց 'ի մարդիկ զբազմութիւն մրջնոց բը-
բակելոց 'ի փորոքս կաղամասի, որք յետոյ Միւ-
մադոնք կոչեցան որ է Մըջն :

Հ. Որպէս դատէին սոքա զհոգիս մեռելոց :

Պ. Պլուտոնն դժոխսապետ կարգեաց զՀռադա-

մանդ դատաւոր Ստիացւոց, և զԷակոս Եւրապացւոց տուեալ երկաթանշիւրոց ցուպ 'ի ձեռս իւրեանց: Իսկ Մինոս դատապետ՝ կալեալ 'ի ձեռին զգաւազան ոսկեղէն, քննէ զդատաստանս նոցա, և յիրս կարեորս՝ ինքն վճիռ հատանէ: Տուղիոս յսրէ 'ի սոսա և զՏՐԻՊՏՂՍՄԷՈՍ*:

2. ՈՅՔ էին երևելիքն 'ի ԴՍՏՍՊՍՐՏԵՍԼԱՍ Դժոխոց:

Պ. Հսկայք երկրածինք, և վիթխարիք անհեթեթք, զարհուրելի դիմօք և վիշապային ուժով: որք յղացեալ զամպարտաւանութիւն՝ ծնան զխորհուրդ ապստամբութեան, և կուտեալ լերինս 'ի վերայ լերանց՝ ետուն մարտ սաստիկ ընդ Արամազդայ և Դիցն վերնոց: Սյլ շանթ Արամազդայ, նետք Ապողոնի, և զէնք այլոց Դից խուռն տեղալով

* Յարժամ աստուծոյ Դիմեփրի ընդ ծով և ցամաք էին յերդիտա, Բագասր փեղայն պարսով ընկաւա զնա, և նա 'ի Ժնուրէն այսր՝ սնայ զսրդի նք զՏրիպաղամէսս, յօր՝ կաթմօք և 'ի գիլէրի հրով: Ջարգանայ մանսին Ժնուով 'ի զարման հօր Իրայ, որ ցանկայ փեռանել Բէ զիարդ զնա Գիյսանին սնայցանէր: Եւ իբրև ընդ ծով սրմայն եփես Բաղել նմա 'ի հրանի զսրդի Իր՝ զարհուրեալ 'ի վրանգէ կարսփեան Ժնուայ Գրիս-Բի-ն նմա: Կերիս մահա-արսփէ զանխանէմա-Բի-ն նորա, և զՏրիպաղամէսս հեծացեալ 'ի կոտո յգեալ 'ի Բեասար վիշապայ աստուծոյ մարգել զմարդիկ 'ի կիրառա-Բի-ն ցարէնայ և այլոց արգասեաց երկրի: Ոսփի և զանանն ընկաւա:

'ի վերայ նոցա՝ ունայնացուցին զսորհուրդս չարու-
թեանն նոցին :

Հ. Ո՞յք էին Հսկայք հսկայիցս այսոցիկ :

Պ. Տիւփոն ծնեալ 'ի Հերայ առանց հօր : Որոյ
այնքան յաղթանայր ամբարտակ մարմնոյ՝ մինչ ու-
նել զարևելս միով ձեռամբ, և զաւմուտս միւսովն
իւրով : Հարիւրաւոր գլուխք վիշապաց բուսեալք
յուս նորա հասանէին ցերկինն : Մարմին նորա
համակ թաւամազ, փետրալից և թեփալից սրունս
ուներով զալարածոյս զօրէն ոլորապտոյտ տտանց
վիշապաց : Աչք նորա ցայտէին 'ի բաց ցոլմունս
փայլատակմանց, և 'ի բերանոյ փսխէր 'ի դուրս զբոց
հրոյ : Այլ 'ի վերայ այսր ամենայն 'ի դեռևս յաղթեալ
յերկիր կործանեցաւ, և կղզին Սիկիլիա եղաւ կիտ
'ի վերայ նորա զի մի յարիցէ կրկին :

Հ. Ո՞վ էր ԲՐԻՍԸ, Բերիարիոս կամ Եգէոն :

Պ. Յիսնագլխեան և հարիւրաջեան վիթխարի, որ
սարսառէր յԱրամազդ 'ի մի ձիգ՝ զհարիւրս վիմաց :
Այլ յաղթեալ 'ի նմանէ միեցաւ 'ի խորշս լերինն
Եանայ, ուր քանիցս և յջէ զկող իւր՝ կայծակունք
հրոյ 'ի բաց ցոլանան 'ի լեռնէ անտի :

Հ. Ո՞վ էր ԵՂՈՎՈՍ :

Պ. Հսկայ մարտադիր, որ չկարացեալ անձամբ
'ի վէգ գալ վասն ծերութեան՝ առաքեաց զՈվթո

և զԵփրատէս զորդիս իւր փոխանակ իւր: Որոց
հասեալ հասարակաց մասին չուառութեան կոր-
ծանեցան ՚ի դժոխս:

2. Զինչ և վասն ԹԻՏԻՍԻՍԸ որդւոյն Սրա-
մազդայ յԵղովբայ:

Պ Ծնեալ սորա յստորերկրեայ այրի ուրեք
այնքան յաղթ և վիժիտարի, մինչ երկիր պատա-
ռեցաւ տալ ճանապարհ ելիցն, յորմէ և Երկրա-
ծին անուանեցաւ: Հերա կաշառեաց զսա ամ-
բաստանել զՂատովնէ շնութեան, այլ ՚ի պատիժ
այսր զըպարտութեան շանթեցաւ յՍրամազդայ ՚ի
դժոխս. ուր գրաւէ գետին զերից վտաւանաց ՚ի
տեղի ինքեան, և արծուի դիշատիչ կրծէ միշտ
զլեարդս նորա զօրըստօրէն վերաբուսեալ:

2. ԱՎ ՏԻՏԱՆ եղբայր կրովնի:

Պ. Հսկայ մարտադիր, որ նախ զկրոջն ժսուան-
գատել յաթոռոյ կապեաց ՚ի սանդարամետս: Ապա
և ընդ Սրամազդ ՚ի կռիւ եկեալ յաղագս յափշ-
տակելոյ նորա զթագաւորութիւն իւր յաղթեալ
դատապարտեցաւ ՚ի դժոխս իւրովքն հանդերձ: Եւ
արգարև Յիսուս է որ ընդ վէհո քան զինքն հովտառովէ:

2. ԱՎ ՊԼԵԳԻՍՍՆ իցէ արդեօք:

Պ. Սրբայ Ղաբիթեայց, որ լուեալ թէ Սպո-
զոն ընդ կորոնիս յիւր դուստրն անկաւ, ել ՚ի Դեղ-

փիս և հրդեհեաց զտաճար նորա : Ապողոն ներտա-
հար արար զնա 'ի դժոխս, 'ի վերուստ զլսոյ նորա
կախելով զվէմ մի մեծ. որում մնայ հուպ ընդ
հուպ անկանիլ 'ի վերայ' և ջախջախել զինքն :
Ուստի և զօրհանապաղ աղաղակէ, Ասիւ շար-
քս-ի-ն իրաքս-ց, և Բ' ասմակէր զԴիս :

Է. Չին՞չ և վասն ԵՔՍԻՈՆԻ որդւոյ սորա :

Պ. Սա զիւր քոյր սպան, ներեցաւ 'ի Դից և
առաւ յերկինս : Հպարտացեալ այօր նորոք բար-
ձու իւրով կամեցաւ բռնաբարել զտիկին Սրա-
մազդայ, զոր զեկուցեալ Շանթառաքին զամպ 'ի
նմանութիւն Հերայ առաքեաց առ նա : Ընդ ո-
րում անկեալ Եքսինն ցկնեաց զՉիացուլս և աքսո-
րեցաւ յերկնից : Ս, յԼ Է որում այս անամօթ ուր
և հասանէրն պարծէր թէ զԹագուհին Դից պագ-
չոտեցի, շանթահար լեալ 'ի դժոխս՝ կապեցաւ յանի-
մշտահոլով յոր Է առասպելաց հոլովի մինչ ցարդ :

Է. Չդատապարտեցաւ՞ և հպարտն ՍՍ, Ղ, ՄՈ-
ՆԷՈՍ որդի Եւողայ արքային Եղիսացւոց :

Պ. Ս, յՈ. Քանզի ցանկացեալ յաստուածոց կար-
գի հաւարիլ հնարեաց որոտմունս և կայծակունս,
և արկեալ կամուրջ պղնձի 'ի վերայ քաղաքին
ընթացուցանէր 'ի նմա զկառս իւր ամեհի երկա-
րօք, և առնէր շառաչիւն մեծ և դշրդիւն որո-

տաճայն. տեղայր 'ի վերուստ ջահս բոցավառս յօրինակ Սրամազգայ. ընդ որ չհանդուրժեալ 'Ի հոսի շանթասար իջոյց զնա յանդուռնդս երկրի:

2. Ո՞վ էր ՍԻՍԻՓՈՆ:

Պ. Սնուանի ոմն աւագակ, որ դատաւարտեալ 'ի դժոխս՝ հրամայեցաւ հոլովել 'ի գագաթ լերին բարձու զՎէր մեծ և դժուարաշարժ: Չոր քանիցս և հուպ տարեալ հասուցանէ գագաթան՝ գլորել վիմին սասի 'ի խոնարհ և լինի նմա առիթ մշանջնական ճգանց:

2. Ո՞՞ք ԲԵԼԵՍՆԻՔ, կամ Բելեթեանք:

Պ. Յիւնաւոր դատերք Բելայ. լուեալ հօր սոցա 'ի պատգամսխօսէն թէ մին յուրջուց իւրոց կենսախուզ լինէր ինքեան՝ հրաման տայր դատերց խեղդամահ կորուսանել զարս իւրեանց 'ի քուն: Սմուսնացեալ յիւնիցս ընդ յիսուն շօրեղբորորդիս իւրեանց՝ սուր եղեալ կոտորեցին զնոսա, ուր միայն Հիւպրմեասէ ինայից յիւր Ղիլնկէոս: Չայս անքաւ չարիս սոցա պատժեաց Սրամազգ, երբ դատաւարտեաց զնոսա հանել շուր 'ի խոր հորոյ և ընուլ զժակ կարաս 'ի դժոխս: Սուաջին սրբութիւն կանանց է այրասէր՝ լինիլ զի որ նենգէ առն իւրուք, նենգէ Սատուծոյ:

Է. Մոռացա՞ր զՏՆՆՏՆՆՆ զորդին Երամագրայ և Պշոտայ յաւերժահարսին :

Պ. Ոչ բնաւ երբէք : Սա կոչուես արարեալ Դիցի փորձ անխաբութեան նոցա եհանի սեղան զմարմին զորդոյ իւրոյ Պեղոպայ խորովեալ : Հրաժարեցան Դիք ի սանդարամետական խնջոյից աստի, և Դիմետրէ միայն հաղորդեալ այնմ, սպառեաց զմի կեղմն քամակին : Զգացեալ Դիոսի ըզդաւարձանութիւն առաքեաց զՀերմէս ի կեանս զՊեղոպս վերածել ուս փղոսկրեայ հաստելով նմին, իսկ զՏանտաղոս դատաւարտեաց ի դժոխս յաւիտենական ծարաւու և սովու ի մէջ լիուէ ուտելեաց և ըմպելեաց միանգամայն : Զի պարանոցաթաղ խրեալ ի ջուր ականակիտ ըմպել ոչ կարէ, յօրինակ ագահաց որ ունին և ոչ վայելեն, զի կամ շոսյլացուցեն զորդիս, և կամ լցցեն յօտարին ծոց ընդ կանայս և զինչս իւրեանց :

Է. Բանայցի՞ն քան զթողուլ մեր զարքայուիք Դժոխոց, կարե՞ս տալ ինձ թէ ո՞ր էր սրդեօ կայան Երանելեաց ի նմա :

Պ. Սյո՛ : Կայան երանելեաց ի դժոխս, կամ Սրքայութիւն զոր խոստանայր աշակարտացն Պլատոն յետ աստեացն կոչի Եղիւղեան, դաւտ. ΑΠΟ ΤΗΣ ΛΥΣΕΩΣ, յարչիւնայ : զի հողիք արդարոց արձակեալ

ի կապանաց մարմնոյ՝ ժամանին անդր : Աւր զոր
ինչ միանգամ հրճուանս և բերկրութիւնս եղին
հինք, են սինք, մարմնաւորք և անցաւորք : Անան
զի մոլորեալ նոցա յաղտ հողեփոխութեան աղան-
դոյն, առննթեր երանութեանց և տանջանաց դը-
ժոխոց կեղծեցին զլէթ. զի արբեալ նոցա ՚ի ջրոյն
մոռացութեանց անյուշ արասցեն զբերկրութիւն և
զվիշտս միանգամայն. և ընդ փղտակրեայ դարպաս
ցանկոյն ելանիցեն գալ նորագգեաց մարմնով յայս
աշխարհ ցաւոց : Արդ ժամ է և մեզ թողուլ զվայրդ
սանդարամետից, և ընդ դարպաս ցանկոյդ ելանել
ի զնին գեղեցկագոյն և ս առարկայից :

ԳԼՈՒԽ ԵՒԹՆԵՐՈՐԴ

2. Ա՛յլ էր Ապոկրոն :

9. Ապոկրոն անոց բազմաց է անուն, յորս երե-
ելի էր որդին Արամազդայ և Ղատոնայ դստեր
Կէոսի ծնեալ ՚ի Դեղփոս, ուր ապաստանեալ ան-
կաւ մայր նորա յերեսաց հալածանացն շերայ կը-
նորն Արամազդայ. և ծնաւ երկու որեակս զԱպո-
կրոն և զԱնահիտ, կամ զՍրե և զԼուսին :

Է. Ձին՝ է յատկութիւն Սպողոնի :

Պ. Լինիլ աստուած բժշկութեան, Երաժշտուն Գերթողութեան, և Ճարտասանութեան : Որ ընկալեալ Սրամազդայ զկանուխ զիտութիւն ապագայից՝ զքուրմս իւր կանխագէտ գուշակութեամբ լռձութեան ելից :

Է. Ձին՝ քաջագործութիւնս արար Սպողոն :

Պ. Իսկոյն ընդ ծնանիլն ստացաւ զհասակ կատարելութեան իւրոյ, և սպան կապարճիւք զվիշասն Պիւթոն, զոր առաքեալ էր Հերայ կնոջն Սրամազդայ հալածեալ զԳատոնէ զմայր իւր : Ապամիացեալ ընդ Անահայ քեռն իւրում, ընքեաց զորդիս Նէորայ վասն անարգանացն զոր եղեալ էին ի մայր իւրեանց. և զնոյն ինքն զՆէորէ փոխելի ի վէմ :

Է. Ընդ էր վառելց սա զՍրամազդ ընդ դէմ իւր :

Պ. Սրամազդ սպան շանթիւ իւրով զԵսկիւլապետս զորդին Սպողոնի, վասն յարուցանելոյ նորա զմուտեալս զօրութեամբ դեղոց իւրոց : Իսկ Սպողոն զկիկղոպայս զշանթարարս նորա կորոյս խմբովի. և միացաւ ընդ Պոսիդոնի յապստամբութիւն ընդ դէմ միահեծան տէրութեան նորա. առ որ և աքսրեցան յերկնից :

Է. Իեղճ, ո՞ւր գնաց ապա :

Պ. Եմուտ 'ի հովիւ խաշանց Սողմատոսի, ուր և եղիտ զքնար : Հերմէս գողացաւ զոմանս յարջառոց անտի. և այնինչ սալառնայր նմա Սաղոզոն զմըձուցանել զնոսա, գողացաւ Հերմէս և զքնարն 'ի նմանէ : Սպա ձեռնատու եղև Պոսիդոնի 'ի շինուած պարսպացն Եղիոնի Եւ իբրև անխայեաց Ղաւոմեզոն արքայ տեղւոյն վարձատրել նմա ըստ դաշինն ժանտախաիւ սալառեց Սաղոզոն զբնակիչս քաղաքին :

Հ. Չսիրէ՞ր սա զԅակինթոս մանուկ գեղեցիկ :

Պ. Սյո՞ զոր և սպան վիխպակաւ. քանզի իբրև աւուր միում նշանի խաշային սա և ԅակինթոս, Ձեփիւռ նախանձեալ ընդ սէրն Սաղոզոնի ընդ պատանին՝ ուժգնակի վշմամբ մղեաց զգնտակն ձրգեալ 'ի նմանէ, ընկեց 'ի գլուխ ԅակինթայ, և մեռոյց զնա : Սաղոզոն զարիւն սորա 'ի մանուշակ փոխադրեաց :

Հ. Ձկաթոգնէ՞ր և Կիարոսի Սաղոզոն :

Պ. Սյո՞ Եւ քանզի տարաբաղտութեամբ սպան նա զիւր համասոււն եղն, և մորմոգէր անմի իծաք վասն կորստեան, ինդրեաց յաստուծոց զի մշանջնասցի իւր սուգ. վասնորոյ և Սաղոզոն փոխեաց զնա 'ի նոճի սգատերև : Արոյն ոստք 'ի զարդս համաբին յուղարկաւ պուխ մեռելոց առ նախնիս ազգաց :

Հ. Չեզի՞տ Սաղոզոն զնորհս զԴափնեայ կուլին :

Պ. Այլ զի այնինչ զահատեալ Ապողոնի 'ի գեղ սի-
բուհւոյն զՏեա պնդէր նմա, փոխեցաւ կոյսն 'ի սար-
գեանի ծառ՝ 'ի նշան յարատե պարկեշտութեան,
զոր ոչ ցուրտ և ոչ տօթ եղծանել զօրենն : Նկար-
չի ուրուք դրօշել կամելով զպատկեր Ապողոնի
արգելաւ ասեն, որպէս թէ փայտ դաքնիդեսայ
զգայր տակաւին զանպատկառութիւն Ապողոնի իբ-
րև իւր համանուն կոյս :

Է. Զինչ և յաւերժահարսն ԲՈՂԻՆՍԹ :

Պ. Ապողոն ընդ երկար տարփացեալ նմա՝ հե-
տամուտ լինէր, այլ նա լաւ համարեցաւ գետա-
կուր լինիլ, քան տալ զինքն 'ի կամս անառակին :
Զոհելով զինքն պատարագ կուսուէ իւրոյ ոչ միայն
Ապողոնի՝ այլ և մահու յաշթանակեաց, զի յան-
մահս գրեցաւ :

Է. Զինչ և ԼԵԻԿՈԹԷ դուստր Որքամայ ար-
քային Բաբելոնի :

Պ. Սա զկամս Ապողոնի կատարեալ թաղի կեն-
դանւոյն 'ի մահս : Իսկ տարփածուն չկարացեալ յա-
րուցանել 'ի մեռելոց՝ մէկ զնեկտար 'ի դին անկեն-
դան, և փոխադրէ զնա ի Զմուսենի : Իսկ զքոյր
սորա զԿլիտէ զոր յառաջն սիրէր Ապողոն, փո-
խեաց յԱրեւածաղի :

Ը. 'Ի վէգ մտին՝ ոմանք ընդ Նադոզոնի 'ի փորձ նուագածութեան :

Պ. Ս. յ՛, նախ ՄՆՐԱՍԻՍ, յանդուգն փողահար ոմն 'ի փորձ եկեալ Նադոզոնի յազթեցաւ և մաշկեցաւ կենդանւոյն : Սպա Պան զնոյն փորձ փորձեաց, ուր ՄԻԴԱՍ արքայ Փռիւզիոյ նմա տալով զյազթանահն, ստացաւ ականջս իչոյ սակս թանձրալուր դանդաղութեան զգայունն : Զորս տեսել սափըին պատուիրեցաւ թէպէտ 'ի ծածուկ պահել, այլ իչ կարացեալ եկաց առ հորով միով, և սուլեաց 'ի ներքս թէ Ս. բոյ Միգոս սնի ունն իչոյ : և ահա ընդ ձայնին բուսեալ եղեգանց՝ արտաքս զնոյն բան սրնգէին * :

Ը. Նադոզոն մնաց յերկրի :

Պ. Ոչ զի ողորմելով Նրամագոյ յաքսորանա նորա վերադրեաց յերկինս, և անուն կարգացեալ նմա Փիլոս, պատուիրեաց լուսատու լինիլ աշխարհի, ուստի և Սրենն համարեցաւ :

* Ս. յո Ռիգոս արքայ ընչառազոյ 'ի սպանդարտութիւն բռնակ զզորսն սնիոցս ցամեւայր ինչ և հախիքինն ընկաւ : Եւ այսպէս ոմնոյն ինչնմա սնի էր. ոյլ սպիւռ զնորելով սնի- իսնչեր : Ս. բոյ ուննջոսն իչոյ՝ ցոցոնի Գի-բաւուր լինիլ ոտուսն 'ի շողոտարիւննս խաղաղուոց և քսուոց : Իսկ զզորսնէմք սնիոցս ցամեւ զընչառազոյ մուսիւն սրսկ իսպիւնց գանջ բողոմ :

2. Եին սորա և այլ անուանք :

Պ. Ս. յո՛, Պարսիկ զնա միթրոս միհր, և աստաթ
աբեն : Եգիպտացիք շորոս կամ շուր : շնդիկք Սու
րիա, լասինք Սու, Բ. յո, Բ. ել ել : Կոչի և Կին
թիոս ի Կինթոս լեոնէն Դիզոսի յորմէ և Դեղէոս
Փանէոս, Երեւոյր : Դեղվիոս ի Դեղվիս քաղաքէն
Բիովսիոյ, ուր պատգամախօսէր Սպողոսն : Ս. ի թե
ի ծննդեան ՏԵՆՈՆ մերոյ լուեաց իղձ Սպո
ղոնի և ի ինդրել Օգոստոսի զգիարդն պատասխանի
արար պատգամախօսն, Սպասած ճանկացեալ ծնա
շրէսսսն, և պաստիբեաց Բ. ես պագամախօս լինել
Դիզիմոս, Երկուորեակ. զի արև և լուսին ի մի օր
ծնան : Նովոս, այս է շուր կամ Օրէնտիլ : Պի
ան, Տրոսիւրա : Փիբոս, և Պիլթիոս զի սպան
զօձն Պիլթան :

2. Որպէս յանդրի հանի Սպողոն :

Պ. Երիտասարդ անմօրուս, առոյգ և քաջադի
րակն, ճառագայթածաւալ գլխով. մերթ զքնաց
և մերթ զնետս և զաղեղն ի ձեռին և զկապար
ճակիր ի թիկունս կրելովն :

2. Զինչ ինչ սուրբ են Սպողոնի :

Պ. Ի կենդանեց անաի ազուաւ, զի գուշակէ զփո
մունս եղանակաց փոփոխուք ձայնին : Կարաս, զ
նախասես եղեալ մահուն երգէ քաղցրաձայն

գայլ որոյ սրատես աչս ունելով զգորուի գուշակուի յայտ առնէ : Բազէ, պայծառաչեայ իբրև զարեգակն : և Ա. քաղաղ, որ գուշակէ զելուստ նորա : Իսկ ՚ի անկոց՝ Սարդին :

Ը. Ոյ՞ք էին որդիք Սպողոնի, որ և Արև որդիք :

Պ. Համար հոմանեացն Սպողոնի ցուցանէ զԹիւ որդւոցնր. նոյլ մեք զերևելիսն ՚ի նոցանէ և եթ յիշեսցուք, որք են Ենի-ղաղիս և * Պայլեն : Որ խնդրեաց ասեն ՚ի հօրէ իւրմէ Թոյլ տալ ինքեան գէթ յօր մի վարել զկառս Արեգական : Սպողոն, զի երգուեալ էր ՚ի լիճ Ստիգեան շանխայել նմա զոր ինչ և խնդրէր Թոյլ ետ : Ընդ որ մանուկն տխմար իւրով անկրթուք իրտուցեալ զերիվարսն, և վեր ՚ի վայր յածեցուցեալ զկառսն՝ հրդեհեաց զերկին և զերկիրս

* Անխորձ Պայլենն՝ որ ՚ի հրեղէն հոսս Արեգակն, Չիւրաց իջեւել թէ զին իցե լա՛ր յիւր անոյն շրջան. ՚ի գորոց Բաղաթն ասաս նար լա՛րել զիւր լա՛ր զիւր սահման, երբ իայծակնահար ՚ի պան գեպ սուղեալ իտոյս զամենայն : Իրապէր Դեբոս զիւրըն իհարսս զանիիրթ պարանին, կալ յիջասահման, ընդ արեւ ընդ ծով ՚ի պարս ելեցին. Սյլնա սլհալաւ, սլ զսոյն յիջին և սլ իւրաք հօր, Սյրեանց ճամշէն ըլլեալս իւր ՚ի հար, և սուղա ՚ի ջար : Դու որ ամբասանս ՚ի գերագահ հոսսն գնալսսն է քան, Մանպապ թեօ՛ ճարացի իեւթո՛ վարել զամենայն. Պարի նախ ճանսն, ՚ի ճախսն է քան լա՛րել զիւրին : Զի ի հարիցիս իարօթիլ յայն երբ քանդի քս քան :

միանգամայն. և շանթահար 'ի Դիոսէ սուզաւ 'ի
 Պոն գետ: Զըդեհն մեծ դիպեալ յիտալիա առ
 Պայթոնիւն արքայիւ հիմեցաւ կեղծոյս:

ԳԼՈՒԻ ՈՒԹՆԵՐՈՐԴ

Զ. Ո՞վ էր ԱՆԱՀԻՏ. կամ ԴԻԱՆԱ:

Պ. Անահիտք երեք էին թուով. այլ երեւելին 'ի
 նոսա ճանաչէր դուստր Արամազդայ և Ղատոնի,
 համածին քոյր Ապողոնի: Որոյ տեսեալ զերկուսս
 ծննդեան մօրն ուխտեաց զինքն մշտնջենաւոր կու-
 սութեան, և պաշտիւր իբրև ամուսնի որսոց:

Զ. Պահեաց՞ սա միշտ անախտ զկուսութիւն իւր,

Պ. Ոչ: զի տարիացաւ Պանայ դիցն հովուաց, և
 այնքան սիրահարեցաւ 'ի գեղ հովուին Ենդիմէոնի
 մինչ զգիշեր, ամ գողանիլ յերկնից 'ի գերեւ նորա:

Զ. Զինչ՞ այլ գործք են Անահտայ:

Պ. զՍկտէոն զթոռն կադմոսի փոխեալ յեղջե-
 րու՝ արկ շանց իւրոց գզել 'ի մահ: Զի դիպաւ իմն
 տեսեալ էր նորա զկոյսն գօտէպինդ լուանիլ մերկ
 յաղբեր ուրեք:

Զ. Զինչ՞ այլ:

Պ. Յորժամ Բրիտոմարտիս կոյս պարկեշտասուն

խոյս տուեալ 'ի առփաննացն մինոսի տարփածուին
իւրոյ արկ զինքն 'ի ծով՝ և ապա 'ի ձկնորսէն 'ի
դուրս ցանցեցաւ, Անասիտ արար զնա Դիցուհի :

2. Զինչ արար ընդ Քիոփէէ դուստր Դեատաղայ

Պ. Յորժամ Քիոփէէ Ապողոնի և Հերմէսի միան-
գամայն ետ զկուսուծիւն իւր, զՓիլամոն զերևելի
քնարնհար յԱպողոնէ, և զԱւտոլիքոս գող 'ի Հեր-
մայ երկուորեակ ծնաւ, և սարժէր ընդ յիւր
անամօթուծիւն գեղով Լուսնի 'ի վէգ եկեալ նե-
տահար եղև Անասիտ 'ի լեզու լքբին, և անդէն
լսեցոյց զնա :

2. Են՞ և այլ անուանք սորա :

Պ. Այո՞ : Կոչէր սա և Արտեմիա Եռագլուխ
կամ երեքդիմեան, որ է ասել նորու-ոին, ինու-ոին,
և բարու-ոին, կամ Լուու-ոին : 'Ի յերկինս Լունա,
յերկրի՝ Դիանա, և 'ի դժոխս Հեկատէ : Եգիպտա-
ցիք բուբաստիս կոչին զնա, Իսկ Հայք առ Ագա-
թանգեղոսի, Տիֆն, Կեռն, և Կենդան-Յի-ն Հա-
յաստանեայց : 'Ի գլուխս ճանապարհաց Եռուղեան
ասիւր. յերկունս կանանց՝ Լուսինա. և և Կենթիա,
'ի կինթոս լեռնէ, և այլն :

2. Որպէ՞ս նկարիւր Անասիտ :

Պ. Կուսան գօտէպինդ, քաջադիտակն, զեղեցիկ
և մեծափառ, լուսին եղջերաւոր 'ի գլուխ, աղեղն

ի ձեռին, և կասարձա՛ն ՚ի թիկան: Իբրև որսորդ Դի-
ցուհի՛ մերկասրուն է և տրեխանի յոտս իւր: յառա-
ջոյ նորա սուրհան յաւերժահարսունք, և ՚ի յե-
տուստ շունք որսունք: Այլ իբրև Դժխոյ գիւերոյ՝
նկարի բազմեալ ՚ի կառս վարեալ լծով եղնըկանց:

Ը. Ուր առաւել պաշտիւր սա:

Պ. ՚Ի հայաստան, ուր լի Դիողորի սիկիւացոյ
զոհէին նմա նախնիք մեր ուստերս և զդասերս իւ-
րեանց: ՚Ի Տաւրիկէ, ուր զոհէին բնակիչք զնաւակո-
ծեալն յեկաց առ ծովեզերօքն իւրեանց: ՚Ի Սպար-
տա, ուր առ բազնեալ սորա գանամահ առնէին
զմանկունս: Եւ այսպէս գրեթէ յամենայն ուրեք,
վկայ քեզ այսմ երևելի * մեհան սորա յեփեսոս,
զոր կառոյց աշխարհ և զարմացաւ ընդ այն իբրև
յիւր հրաշս:

* Այս հայտնի փոճար հազեա հող կաթարեալ յամս 227,
կեայր ՚ի վերոյ 127 հարմարանեայ սեանց վախոսն Պանգոյ
Բարձր-Նեմֆ: Որոց իւրոտանչիւր էր պարգև առանձին իճն
Լագոսորի Այլ ՚ի գիւերին, յարամ գնաց Անտիֆ հանի-
Բարձ Լինիւ Աղեհասնդրի, Երոսփսս հրձիգ արար զՆեմ-
զայն ստանչելի զի և շարունեմֆ գանեայ ճշգնջեմոսորիոյէ
յոպոյս զիւր սեան:

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԴ :

Հ. 11 վ էր ՆՍՆԷ կամ ԱԹԵՆՍՍ, և քանի՞ :

Պ. Պատմութիւն Նանէս հինգ յիշէ, այլ մեք աւանդեցուք փոքր 'ի շատէ զՆանեսայ՝ որ յարամագոյ ծնաւ : Քանզի քառասպելաց՝ Որմզդի ընդ իւրոյ կնոջ ամուսնութիւն արտմեալ՝ եհար զճակատ իւր և յետ երկոյ ամսոց ծնաւ յուղղոյ, անտի իւրմէ մանկաբարձութեամբն շեփեստեսայ՝ զՊալլաս զինովառեալ աստուածուհին իմաստութեան և պատերազմի : Որոյ 'ի ծննդեան անձրև ոսկի տեղացին Դիք 'ի Հոռոս կղզի :

Հ. Զօրաւոր դք էր Նանէ :

Պ. Այո՛, և համազօր հօր իւրում, այլ 'ի վար առնոյր միշտ զզօրութիւն իւր 'ի բարիս մարդկան : Վէճ սորա ընդ Պոսիդոնի պատմեցաք 'ի վեր անդր, յորում յաղթող գտեալ անուանեաց զքաղաքն Աթէնք, և եկաց պաշտպան նմա :

Հ. Առ ինչ վէճ սորա ընդ Արաքանէ :

Պ. Արաքանէ կին կողովոնացի ներհուն յարհեստ ասղնէգործութեան 'ի փորձ եմուտ ընդ Նանեսայ զօրութեան հանձարոյ իւրոյ, այլ 'ի պարտութիւն մատնեալ 'ի վերջոյ՝ զինքն յուսահատութեամբ կախեաց, և աստուածուհին փոխադրեց զնա 'ի սարդ :

Հ. Չէ՞ր սա յատուկ պաշտպանուհի Եղիոնի :

Պ. Ս. յն : Քանզի 'ի շինել անդ միջնաբերդի քաղաքին և 'ի նմա մեհենին Նանեայ անկաւ յերկնից ասեն դրօշ Դիցուհւոյն Պալլադիուսմ, Պալլարձան, կամ Պալանդրի կոչեցեալ : Իղձ Սպողոնի պատգամախօսեաց թէ ցորչափ կայցէ և մնացէ այս արձան 'ի քաղաք անդր, ոչ ինչ թշնամի մեղիցէ նոցա :

Հ. Սպա բարիոք զգուշութեամբ՞ պահեցաւ :

Պ. Երկնք ժամանակ : Ս. յԼ 'ի մեծ պատերազմին Տրոյիոյ զեկուցեալ Յունաց թէ հնարին չէր լստնանել ինչ քաղաքին ցորչափ անդ էր Պալլարձան, զՌդիսևս և զԴիմետրիոս զանխուլ 'ի քաղաքն թողացուցեալ՝ գողացան նոքօք զանդու թիւն քաղաքին, և վաղվաղակի յետ այնմ տիրեցին նմա : Եւ ո՞ր տէրութիւն ոչ խոնարհեցաւ լքեալ թողեալ 'ի Պալլասայ. կամիմ, յիմաստութենէ :

Հ. Չին՞չ այլ բարիս արար Նանէ :

Պ. Ուսոյց մարդկան զնաւագործութիւն, զնաւաւարութիւն, զման, զկար, զոստայնակութիւն, և որպէս ասի, եգիտ և զսրինդ : Սա օգնեաց և Պերսիդեայ ընդդէմ մեղուսայ միոյ 'ի Գարգոնաց անտի, զորոյ և զքարացուցիչ գլուխն հատեալ յեռեաց յիւրում վահանի :

Հ. Ե՞ն Նանեայ և այլ անուանք :

Պ. Սյո՛, կոչի Միներվա . Նապարհ, զի գոլով
 աստուածուհի պատերազմի կարճէ զթիւ մարդկան :
 բայց զի լատին ձայնդ Minuere, կրկին զօրութիւնս
 'ի մէջ բերէ, կոչի և Սպարտանոս զի խոժոռահայեաց
 դիմօք աս և արհօր սպառնայ ածել 'ի հայե-
 ցողս իւր : Եւ կամ թ որում աստուածուհի իմաս-
 տութեան՝ Խրոփոս, 'ի minis ձայնէ՝ որ Խրոփ լի
 ընդ մեզ : Ստուատ մարդիկ որ ժախն ուսուցանել
 զիմաստնագոյնս ինքեանց՝ յառակ հանին իբր այն
 թէ սոս Αθηναν . Խոչ զԱթէոս, ուսուցանէ :

2. Ընդէ՛ր Յոյնք զնա Սթենաս անուանեցին :

Պ. Αθηνα, որ և Սնոփոփ, Սնոփեցի, Սնոփոսոսն
 Յոյնք զնա անուանեցին, զի ծնաւ յուղղոյ հօրն
 անկարօտ կաթին, ուստի և Αμητρος, Ամոյր : Պը-
 զատոն համարի զՍթինա, Սոփոփոփոն նշանակել :
 Իսկ այլք թէ յայս անուն կոչեցաւ, զի ոչ երբէք
 ստրկացաւ : Եւ արդարեւ ոյր Իմոփոսն թ Ստոյի-
 կեանց՝ է Բոյն ուղոփ :

2. Ուստի՛ ծագի և անունդ Պալաս :

Պ. Նանէ Պալաս անուանի, զի սպան զՍկայ ոմն
 յայդ անուն, կամ 'ի լճէն Պալասայ ուր նախ մարդ-
 կան երեւցաւ . և կամ απο του πολλειν το δορυ,
 'ի ճոճելոյ նիզակի :

2. Ընդէ՛ր կոչի սա Պարթենոն, որ և կոյս :

Պ. Ձի Նանէ, ըստ Ա. Եստայ և Ս. նահտայ՝ եկաց մնաց կոյս անփորձ 'ի կեանս իւր : Եւ այնքան սիրուն գտաւ պարկեշտութեան, մինչ զԹրէսիաս, որ ետես զինքն լուանիլ յազբերն Հիլիկոնի կուրացոյց : Ս. յԼ մայր Թրէսիդեայ ինդրեաց յատուծոց, զի որովհետև որդի իւր զսկեցաւն 'ի մարմնաւոր տեսութենէ՝ պայծառացի տեսութեամբ մտաց, և այսպէս տուաւ նմա հոգի մարգարէուն տեսանել նա և զանտեսան 'ի տեսողաց :

Զ. Ձինչ՞ բարոյականութիւնս ուսանիլ կարեմք յօրինակէս :

Պ. Թէ պարտ է տիկնաց ոչ միայն պարկեշտանալ 'ի զգեստս առ 'ի ծածկոյթ մերկութեան. այլև փարելի ամօթիւածութիւն շիջուցանել զայրատ հայեցուածս տարփալեաց իւրեանց, որ այնիքն է կուրացուցանել զնոսա 'ի ցանկուտ և 'ի կաթոտ խորհրոց : Քարք հայեցիւք իւրովք թիւնէ զմարդիկ, և կին սիրուն՝ սլնուլով իւրով :

Զ. Ձիւրդ կարէ կին իշտել կրից օտարաց :

Պ. Ս. յսպէս. որ եթէ այլք զակատեալ 'ի գեղն սլնուցուն յերես իւր անդր՝ նա զիւր աչս 'ի վայր խոնարհեցուցէ : Ա. անզի ցանկութիւն զինեալ նստելով յաչս տարփածուաց, իբրև ընդ սքստուհանս անտուստ նետս կորովիս թափանձէ 'ի սիրտ, և խոցէ

զնոսա 'ի մահ հոգւոյ և մարմնոյ : Բայց եթէ թօրինակին Նանեսայ տեղի չտան տիկնայք այսմ, ցանկութիւն չարեաց փոխի 'ի բարիս. զի ջուր ընդ քար չգտեալ անցս՝ փոխէ զիւր գնացս. և միտք 'ի չարին չգրտեալ տեղիս՝ 'ի բարին դիմէ : Ս. Եւ մեք դարձեալ 'ի պատմութիւն մեր :

2. Կարես՞ ասել ինձ թէ ընդէր Տրիտոնէս կոչեցաւ Նանէ :

Պ. Ս. Եւ : Τριτων, 'ի նախնի Բիովտեան լեզուն նշանակէր զԳլ-իս, և Նանէ 'ի գլխոցն Ս. քամազդայ ծնաւ : Տրիտոն կոչէր և լիճն, ուր նախ մնաւ Ս. Թեոնաս, և ուր 'ի պատիւ նր կատարէին կուսանք զխաղ մականաց : Զի ամի ամի ժողովեալ օրիորդաց և ամ բազմութե մերձակայ սահմանաց 'ի խումբս խումբս՝ պարսատէին քարինս և մականէին զերեարս անհնարին կատարութ : Ուրանօր սվ յօրիորդացն նախ մեռանէր, շամարիւր կոյս, ուստի և դիտորուն արհամարհանօք ընկեցեալ լինէր 'ի լիճանդր. բայց որ վէրս սաստիկս ընկալեալ, դեռ կենդանի կեայր՝ եղեալ 'ի կառս յաղթանակի մեծափառ հանդիսիւ աթիւր 'ի քաղաք անդր :

2. Չկոչի՞ սա 'Εργατης, Երգ-պիս, կամ Երկո-կի

Պ. Ս. Եւ : Ստմեացիք յայդ անուն կոչէին զՆանէ. վասն զի եգիտ նա զանազան արհեստս շահեորս, մանաւանդ զոստայնանկութիւն և զկար :

2. Մյլևս անուն չունի՞ բաց 'ի սոցունց :

Պ. Ունի : Եւ կոչի Մուսիկա, Նսւմգ. նախ զի ըստ Պինիոսի վիշապք և օձք, որք էին փոխանակ հերաց գլխոյն մեդուսայ գարգոնի 'ի հնչել նուագարանաց քնարի և կիթառի մերձ ինքեանց՝ յառնէին 'ի ձայն : Եւ երկրորդ զի 'ի սուղել իւրում զարինգ առ ափն գետոյ տեսեալ 'ի ջուր զայտս իւր ուռուցեալ և տգեղացեալ իբրև զփամփուշտ փքալից ընկէց, և ասաց. " Կարի Բանգագին է +ողջրո-Բի-ն էրգոց՝ գնեու ոյուտի շեռու : Եւ յիրաւի չարժէ տիկնաց մեծամեծս փչելով ուռուցանել զայտ իւրեանց և սիրտ :

2. Հոմերոս կոչէ զսա Բսուին, կամ Կողո-փոյնն-ն Սստուածուհի : Բայց դու կարես՞ ասել ինձ թէ ընդ էր և Պիւղոսիս անուանի :

Պ. Πυλῆς, Դսուին, տայ ծագումն անուանդ. զի որպէս արձան մարելսան 'ի հրուանդանս, նոյնպէս և արձան նանեսայ զետեղեալ լինէր 'ի դարպասս քաղաքաց և 'ի դրունս տանց, ցուցանելով թէ պարտ է զէն արտաքս 'ի վար առնուլ, և չտալ անցս թնամուոյն 'ի քաղաքս մեր : Մյլ 'ի ներքս վարիլ զինու միներովայ. որ է իմաստութեամբ, խոհեմութի, և օրինօք :

2. Սրի մեկնեալ ինձ զայլաբանական միտս :

Պ. Սյլաբանօրէն առեալ նանէ զիմաստութիւն

և զպարկերչտու թիւն յայտ առնէ : և զի Նանէ ի
 գլխոյն Սրամազդայ ծնաւ, այս է, ամենայն գիւտ,
 հանձար և իմաստութիւն յաստուծուստ ածանցին
 ՚ի մեզ : ք Նանէ զինի, և հոգի իմաստնոց կազդու-
 րեալ իմաստութի և առաքինութի անյաղթ է : Զի նա-
 իսապարաստ լինի փորձանաց Բաղտին, ՚ի վտանգս
 անվերջեր, Դի վիշտս տոկուն, և ՚ի թշուառութիւնս
 վերջ : Զի Թէպէփեւ քրքի պարիէր Ս. սքո-ծոյ ՚ի քօն,
 սոխոյն սրպէս Ս. սքո-ծ է ոնկոց և ոնկոգ յայնմանէ նայն-
 գէս հագի իմաստնոյն անշարժ իայ ընդդէմ՝ մէնայն արի-ծից
 Բողբին : Գ Նանէ կոյս է, կոյս են և Դստերք երգոց,
 վասն զի տեսուի ար է, և աչք տեսան սուրբ են լը
 Սաղմոսողին : Ս. ռ որ և կռապաշտք անգամ հաւա-
 տան անարատ աչք զմծ տեսանել : ք Ծանրահա-
 յեաց է Նանէ, զի այր իմաստուն արտաքին փառաց
 զհետ ոչ լինի, ոչ գեղոյ մարմնոյ, և ոչ զարդու
 զգեստաւ. զի զիւր վառս նա ի ներքս յինքեան կրէ :
 Զի երբ իմաստութի առաքինութի հաղորդի, արձակէ
 ճառագայթս փառաց պայծառ քան զարև : Թէ-
 պէտև ցնցոտի զգեստ ազանի, այլ շորիւն պարծա-
 նաց նի լուսաւորէ զմմէ Գեղազարդ է պատառատուն
 ձորձովք նա՝ քան ծիրանի տառաօտիօք : Վերհա-
 փառագոյն է եթէ յաղբիւս ընկեցեալ, և թէ ի գա-
 հոյս բաղմնալ : Զօրաւոր ՚ի ծերութեմ, և փարուն ՚ի

մանկու թեան իմաստութիւն է : Է Նանէ եգիտ և 'ի գործ առ զման, և այսպէս Օրիորդք ազգիս մերոյ եթէ կամիցին սիրել զպարկեշտութիւն, ուսցին զգործունութիւն : Զի Կարգիւն է Եւր մեծայն լաւէ : Է Նանէ եգիտ զիլ և զաղէկատ, զորս պարտի ունիլ կին ժրագլուխ իբրև զէն 'ի ձեռս իւր և պաշտպանել նոքոք զիւր տուն յերեսաց կարօտուեց և կարեաց : Զի հինք 'ի հարսանիս կրէին զայստսիկ առաջեալ հարսին, և 'ի մահուն 'ի գերեզման ընկեանուն, ցուցանելով զնա կին 'ի կեանս տնարար : Է Թրէսիաս մերկ զՆանէ տեսեալ կուրացաւ. այլ այս կուրութիւն նմա պարզեք քան թէ պատիժ համարի զի ընկալաւ զհոգի մարգարէութեան, և տեսանէր զծածկութիւն ապառնեաց : Երբուստ ուսանիմք, զի որ միանգամ մեկին տեսանէ զիմաստութիւն, կորուսանէ զաչս մարմնեղէնս, առ 'ի չհայելոյ յոր ինչ կենցաղոյս, զի հայի յոր ինչ յերկինս վեր, և խոկայ զայ անտեսէն 'ի մարմնաւոր տեսանելեաց : Է Բու, որ 'ի գիշերս տեսանէ սրբեցաւ Նանեայ, և օրինակի իմաստնոց, որ 'ի բաց փարատելով 'ի մտաց զմիայլ մոլորութեց և տգիտութեց պարզահայեաց լինին, այնինչ այլք կոյր զկուրայն դանդաչին : Է Սրձան Նանեայ Պալատիւն, նեցուկ ամրութեան քաղաքաց և թագաւորութեց տուեալ 'ի յերկնից, ակնարկէ աստանօր

Թէ չիք տէրութիւն որ կայ, Թափուր յիմաստուեց
այ : Յերկնից էջ այս արձան, Զի մէնայն քառք Բարի
և մէնայն պարգևս Ի պարեալս Ի վերոստ էն իջեալ առ Ի
Հօրէն լսոս, ասէ Առաքեալն Յակոբոս :

Հ. Զիարձ նկարի Նանէ :

Պ. Կուսան վերհափառ : խորոխտ և ծանրահայեաց,
սաղաւարտ բուազարդ Ի գլուխ նք, զրահ Ի լանջս,
Ի հզակ յաջոյ իւրում և զվահան Ի ձափն :

Հ. Ուր ուրեք պաշտիւր Ստտուածուհիս :

Պ. Եգգիպտոս, Ի Յունաստան, Ի Հայս, և Ի
Հռովմ. ուրանօր և հոյակաս տաճարանի կառուցան
Ի պատիւ նք : Պարթենոն մեհեան Աթենասայ կայ
տակաւին յԱթենացւոց քաղաքին առ Ի ցոյց
ընթանանդութեան բնակչացն յերախախ նք :

ԳԼՈՒԻ ԵՍՍՆԵՐՈՐԴՅ

Հ. Ո՛վ էր Ստողիկ, կամ Սփրողիդէ :

Պ. Չածուհի և մայր գեղեցիկ Սիրոյ, պաշտպա-
նուհի Շնորհաց, և գոխոյ նաղելի վայելութեանց :
Եորժամ մարդիկ առ ոտն հարին զխորհուրդս երկ-
նից, և զնա որդւոյն կրոյնիւ հանդերձ ընկեցին Ի
ծով սա Ի փրփրոյ անտի ծնեալ եղաւ Ի խեցե-

դէն տապանակի իբրև զմարգարիտ 'ի սաստակի. և բերեալ թեօք Ձեփեւոց 'ի կիսարոս կղզի՝ յանձնեցաւ դայեկու թեան յամուց և Եղանակաց դրստերցն Սրամազդայ և Թեմնայ. և անեալ 'ի նոցանէ ցախ հասունութեանն իւրոյ՝ հանաւ տարալերկինս, տարփացեալ 'ի դից համօրէն, ամուսնացաւ 'ի վախճանի ընդ Հեփեստի դժնդակաակտել զից:

Հ. Կան՞ սոյա և սյլ անուանք:

Պ. Սյո՞, սա Սփրոդիդէ, որ է Փրէր-ճի՞ն կամ Փրէրէց-ճիւ լսի. զի փրփրէ մոլեգնութք զսիրողս իւր: Աինուս, Բէր. զի առ ամենայն բերի: Հիտերայ Սմիկա, Ձոփ, զի զսիրելիս զուգէ ընդ միմեանս: Սրմետա, Քիւնէւ, զի կանայք Սալարտացոց զՄեսինէացիս զպաշարիչս քաղաքին հալածական արարեալ անծան յարանցն իւրեանց՝ առիթ ետուն նոցա Ստողկան զինելոյ կառուցանել զմեհնն: Ստարտ, Սալատուրէա, Կոփրու. զի կայ՞ պատրոջ քան զսէր, որ շորթէ զհաճոյս աչաց իբրև զվարդ վառեալ 'ի գեղեցկութիւն գունոց, և խոցէ զսիրտս փշովք: Կի-դրի՞ն 'ի կիսարոս կղզոյն: Կիփէրի՞ն, անուն ծովուն յորմէ ծնաւ: Ե-րիփի՞ն, յերկողան լեռնէն 'ի Սիկիլիա՞: Ծաղ, կամ ծաղասէր, որ և Փիլոսիդէս, զի գեղ և սէր խնդուէց են արարող: Հօրդէնսիս, Ս. Կիւնէւն. Իդալիա, կամ Ս. կիզալեան:

յեղաղոս ընենէ : Մալինա, Ծովածին : Մեղանիս
Խաւարային, զի կոչը Սէր 'ի խաւարի շրջի միշտ : Սկով
տէս, Գիշարոտիւն : Միգոնիտիս, Ըղբայր, և ս և
Զոհրա, վարդասվառ, Պափեան, և այլն :

2. Զինչ են գործք Սատղկան :

Պ. Սնամօթութիւն և պղծութիւն միանգամայն :
Զի սկ առանց պատկառանաց արտասել կարէ
զանցս Նեկախմինայ, որ յառազատեէ հօրն փոխեցաւ,
'ի բու, և առ շարաշար ամօթոյն չգայ 'ի լոյս տուն-
ջեան, այլ խնդրէ զխաւար 'ի բնակութի իւր : Կամ
սկ իխէ բանալ զգարչանս միւռա ընդ հօր, որով
և անզգայացեալ փոխեցաւ 'ի ծառ Զմասի թա-
րել հանապաղ զարտասուս զջման :

2. Զինչ արար Սատղիկ Պիգմաղիոնի :

Պ. Փիգմաղիոն սիրելով զվիճակ ամուրեաց՝ ան-
ամուսին կաց, այլ յետոյ դրօշեալ զարձան Սատղ-
կան 'ի փղոսկրէ այնքան զմայլեցաւ նմին, մինչ
խնդրել 'ի գիցուհւոյն կեանս տալ նմա : 'Ի կատա-
րել Սատղկայ զայն՝ յարձանեն հոգևորելոյ Փիգմա-
ղիոն զՊափոս ծնաւ :

2. Զինչ շնորհ Սատղկայ Պիրամայ և Թեսպեայ

Պ. Ս'յս : Պիրամոս և Թեսպէ սիրահարք, ծնան
սնան, և զարգացան 'ի բաբելոն, անբաժ յիրերաց .
այլ խոռովութեամբ իւրիք ծագելով 'ի մէջ երկուց

գերդաստանացն՝ արգելեալ 'ի հաղորդակցութենէ
 իրերաց՝ ժամ եղին ելանել 'ի մայրի և անդ վայելել
 զսէր : Նախ թէսպէ երթեալ կայ առ աղբեր՝ գալ-
 տեան Պիրամու : Առիւծ դիպաւ անդ հանդիպի,
 յորմէ 'ի խուսել թեսպեայ անկանի քօղն : Չարին
 կենդանւոյ զայն գիտելով առիւծուն՝ պատառ
 պատան ծուտէ : Գայ ապա պիրամոս, և տե-
 սեալ զքօղն՝ զիւր սիրուհին կարծէ դիպեալ գաղա-
 նին, անձնամահ լինի : Թեսպէ գայ առ նա, գիրկս
 արկանէ վերսևորեալ սիրահարին, և հանեալ զուրն
 'ի սրտէ նորա՝ միէ յիւր սիրտ և մեռանի : Թժեմին,
 որ յառաջ սպիտակ ստուղս բերէր՝ ամաչելով 'ի
 մահուանէն Պիրամայ՝ կարմրաստուղ լինի, այլ
 յետոյ և զթեսպեայն տեսեալ մահ՝ սեանայ սգով :

Ը. Զինչ և Ատալանտայ և Հիպպոմենեայ :

Պ. Ատալանտա դուստր Սփէնիոսի արքայի զփ-
 որդ գեղեցիկ և սրնթաց յոյժ, լուեալ թէ ամուս-
 նուի մահ բերէր ինքեան թաքոյց զինքն յանտան
 անտես յիւրոց տարփածուաց : Սա յետ զբազուն
 արհամարհելոյ և կորուսանելոյ, տարփացեալ 'ի
 Հիպպոմենիդեայ՝ դաշն եղին արչաւել զի եկէ յո-
 բէյե Ին) ասէ օրիորդն, Ինչոյ +եղ : Առ այս Ատ-
 ղիկ տուեալ էր պատանւոյն զեզիս ոսկի խնձոր
 յերեկորնական պարտիզէն, զորս և նա յարչաւանն

անդ մի առ մի սահեցոյց 'ի վայր, որոց 'ի քաղելադը-
կան՝ պահ սայր պատանւոյն յառաջել և յաղթել
ինքեան : Եւ այսպէս եկին նոքա 'ի մեհեան ինչ,
ուր և վասն սրբապղծութեանցն, փոխեցան յաւիւ-
ծունս :

2. Պարիս և Հեղինէ շնորհապարտ՞ գտան սմա :

Պ. Մ. յո՞, * և կործանուծն Եղիոնի, եթէ հաճիս.
վասն զի՞ այնինչ 'ի հանդիսի ուրե՞ք համահա-
ւաքեալ էին Դիք, ԿՍԳ, շաստուածուհին Ան-
միաբանութեան արկ 'ի մէջ բազմականին զինձոր
ոսկի, մակագրեալ գէշի-գոնին : Իւրաքանչիւր ան-
յինքն կորզել ջանայր զայն, յետոյ դադարեալ նոցա
Թողին զվէճն Հերայ, Սթենասայ և Ստողկան :
Երեքին սոքա ընտրեցին զՊարիս զորդի Պրիամու
արքային Եղիոնացւոց դատաւոր ինդրոյս : Հերա
հարստութիւն խոստացաւ նմա, Սթենաս իմաս-
տութիւն, իսկ Ստողիկ զգեղեցիկն 'ի կանայս՝ կա-
լտի մասամբ :

2. Զովարժան դատեցաւ նա ինձորոյ այնմիկ :

Պ. Զաստղիկ, որ 'ի տրիտուր այսր երախտեաց՝
ձեռն ետ նմա յավշտակել զՀեղինէ զգուստր մենե-
ղաւայ արքայի Սպարտացւոց, որ եղև առ իժ տաս-
նամեան պատերազմի և կործանման Տրոյիոյ :

2. Ոյք՞ էին ընկերանի Ստողկան.

Հ. ՀԻՄԷՆ կամ ԵՐԳ որդի Աստղկան լը ոմանց
 'ի բաքոսէ, լը ոմանց յԱստղոնէ, և լը ոմանց յԱ-
 րեսէ, չաստուած հարսանեաց և պաշտպան օրհոր-
 դաց : Այնքան էական իմն համարէր ասպագայ եր-
 ջանկութեան ներկայութի սորա 'ի հանդիսի հարսա-
 նեաց՝ մինչ աղաղակաւ զսա կարդալ յօգնութիւն :

Հ. Որսի՞ էս նկարիւր Հիմէն :

Պ. Պատանհ կայտառ պսակ մարեմայ 'ի գլուխ
 և շարանս վարդից զուլամբ իւրով, քրքմազգեաց
 'ի միուժ ձեռին զջահ բոցավառ, գուցէ 'ի բորբել
 զսէր, և 'ի միւսումն հանգոյց՝ 'ի կապել զսիրտ ընդ
 սիրտ, կամ քօշ հրագոյն 'ի նշան ամօթխածուն
 որ ծիրափայլ ներկէ զերեսս կուսից :

Հ. Զինչ յայտ առնեն նշանքս :

Պ. Նորահաս սիօք Հիմենայ ցուցանի թէ այր
 'ի զօրութեան հասակին ամուսնանալ պարտի :
 Վարդեայ պսակաւ թէ բանաւոր ուրախութիւն
 ընանիլ պիտի 'ի սիրտս ամուսնացելոց : Զահիւք
 թէ անկեղծ սէր միշտ վառիլ պիտի 'ի մէջ առն
 և կնոջ : բայց ուր :

Հ. Ա՞՞վ էր միւս ընկերակից Աստղկան :

Պ. Սէ՛ր, կամ կուպիդոն, զոր Պղատոն որդի
 Պենեայ դից աղքատութեան, և Պորոսի որդի
 Հանձարոյ և Առատութեան ասէ : Հիզիողոս որդի

Երկնից և Ահին, Սոփոն՝ որդի Աստղկան և Երկնից՝
 Աղկէս՝ որդի Լիտեայ և Ջեփիւոյ, Սիմոնիդէս՝
 Մարեխան և Աստղկան, և Աղկմէոն՝ Ջեփիւոյ և
 Փլորայ. որքան զանազան և իցեն կարծիք հնոց ըզ-
 ծնողենէ սորա . տակաւին միամանան յայսմ, զի
 Սէր միշտ գեղոյ է ընկեր. իբրև որդի կամ ծառայ նր՝
 2. Քերթողք երկու սէր չասացին :

Պ. Արդարև, զմին որդի Աստղկան և Արամազ-
 դայ մանկիկ կայտառ և ուշիմ, և սա է որ ծնա-
 նի 'ի մեզ զգացուածիւնս երկնայինս, և անկեղծ
 համակրութիւն առ աստուած և առ ընկերս մեր :
 Իսկ զմիւսն որդի Դժոխոց և Գիշերոյ անպարկեշտ
 և ցոփ տղայ, ընկեր Արբեցութեան, Առայտուէ
 Անառակութեան, Տրամութեան, Նախանձու, Ատե-
 լուէ և այլ այս օրինակ աղիաից : Յորոց մին Երոս
 և մի Անտերոս կոչին :

2. Զիարդ նկարին սոքա :

Պ. Մանուկ հասակաւ. ցուցեալ թէ սէր չունի
 ընտրութիւն : Մերկ՝ զի այր սիրահար մերկանայ

*Պ. Արեփս քնէ զսէր սրբի Անյնիշխան-Ռեան, հայր
 Ժամանի, իշխան ասքո-ծայ, և գեղեցիկագոյն և երիցագոյն
 էի Բաւրեցոնից : Որ զսգեալ ընդ վէին խառնակ-
 յանկերպարան յաւայ անփի ծնա- զիւզմութիւն փեղեղի :
 Նիւրի հանա-ի աշխարհ և հայրատ, Բարձեալ 'ի վերայ սոյն-
 զէն Ռեայ ի-բայ զԺամանի նորածին :

տարիաժուի իւրում զխորհուրդս իւր : Կոյ՞ զի ոչ
տեսանէ սէր զպահասութիւն սիրելոյ իւրոյ : Թե-
աւոր, զի չիք որ քան զսէր արագ արագ թռանի :
Ձի որ այսօր սիրէ զքեզ, գուցէ ատիցէ ի վաղուին.
Սմին որդի Գաւթի սիրեաց և ատեաց զԹա-
մար կարճագոյն և ս միջոցաւ : Ձինի կապարճիւք,
զի սէր ՚ի հեռուստ նետահար լինի. և ջահ՞ ՚ի ձե-
ռին հրդեհէ զկիրս և խորովէ զսիրտս :

Հ. Ոյք էին և երեքին քոյր Հնորհի :

Պ. Հնորհի, կամ Խարիթեանք դասերք Սրա-
մազդայ և Եւրինամեայ, կամ Բաքոսի և Սատղկան,
յորոց երիցագոյնն Սգլայա կոչի, վասն պայծառու
դիմացն, և այսպէս՝ պարտի Հնորհ պայծառութե-
դիմաց և անճիշդ ձեռօք տրիւ : Միջինն՝ Թալիայ,
Սննն, և լւ այսմ չէ պարտ Հնորհաց մեռանի
մոռացուք, մյլ միշտ արծարծանիլ յուշում ընկա-
լուին : Իսկ կրտերն՝ Եւփրիսինէ. այն է զս-
զի պարտ է Հնորհաց զուարթ լինիլ թէ ՚ի տան և
թէ յառնուլն :

Հ. Որպէ՞ս նկարէին քոյր Հնորհի :

Պ. Կամ իսպառ մերկ, և կամ արկեալ զանձանք
շղաղ նրբաթել, ձեռս ՚ի ձեռս ագուցեալ Մի զերես
յետս թեքեալ, և երկու՝ յանդիմանահայցք, ցու-
ցանելով թէ միոյ Հնորհի երկու՝ Հնորհակալուիք

պիտին: Մերկ էին Հնորհիք, և այսպէս պարտ է
 Հնորհի անխարդախութիւնք և սրբութեամբ սրտի լինիլ:
 Նորատիք էին և այսպէս պարտի Հնորհի միշտ նոր
 ի նորոյ պատկերանալ ուշոյ ընդունուիին: Կոյս էին
 և այսպէս պարտ ի վերայ կայ ամենեցուն Հնորհի
 աստուածաճաճոյ առնել կարօտելոց ի փառս աս,
 և ոչ շնայլանալ յանպարկեշտ ոխութս շանց ի
 փառս մարմնոյ և սատանայի: Թեւակցեալ էին, և
 և այսպէս Պարտէ խարիս խարիս տիկտէլ, Հնորհից ըն-
 լնորհի ծնանիլ:

2. Ընկերէք՝ Աստղեան և Ադոնիս:

Պ. Այո, և յոյժ սիրելի էր նմա այս Ադոնիս
 որդին Կինարոսի արքային Կիւրոսի և Միւսայ.
 քայց իբրև յաւուր միում վերաւորեալ սորա զվա-
 րազ, հարաւ մեռաւ ի նմանէ, Աստղիկ սուգ մեծ
 առեալ ի վերայ՝ փոխադրեաց զարիւն նորա ի
 Հողմածուիլ: Եւ իբրև գնայր շտապաւ դիցուհին
 գթոս՝ յօգնութիւն սորա՝ էհերձ փղովք զգողտ-
 րական գարշապարս իւր և արիւն հոսեալ ի վի-
 րաց նորա ծաւալեաց յերես Աւրիւն, և ներկեաց
 զնա ի գոյն ծիրանի, զի յառաջ քսին զայս սպիտակ
 էր վարդ:

2. Կարե՞ս մեկնել ինձ զառասպել Գիցուհւոյս:

Պ. Այո: « Հնորհիք, Սէր, և Ադոնիս ընկերին

ամբն, 'ի ցոյց հակամիտուէ մարդկան առ անառակ
 հեշտուիս : Բ. Ասի աստուածուի գեղեցկուէ, և ընդ
 էր՝ ոչ ամենաշօր, որ նստեալ յաթոռ մարմնեղէն
 հնազանդէ զհոգի. և անուշակ հրապուրանօք գո-
 ղացեալ զխանդաղանան գերէ իւրն ապա բովանդակ
 զմարդ : Կիթերեանք պաշտէին զԱստղիկ զինեալ
 այլ զինն, գեր ի կարօտի՞ զինուց. ոչ բնուի ետ կա-
 նանց զգեր զինխանակ զինուց, և ո՞ կարէ կալ իմա-
 նալի հարուածոց նորա : Գ. Բազմի 'ի կառս, որպէս
 թէ յաղթանակել կամելով, որոց Սէր քան թէ բըռ-
 նուի յաղթեաց : Դարանի որսոց իւրոց 'ի ծաղկաւէտ
 դարաստանս, գերէ զնոսա, այլ ոչ զօրուք հրացա-
 նաց, այլ հրով սիրոյ, որով բորբոքէ զաչս տար-
 վածուաց : Խոցէ անարիւն, և իւրն դարձեալ բժշկէ
 զվէրս, զինն զարմանք են ուրեմն թէ թշնամիք առ
 ինքն քան թէ յիւրմէն, փախիցեն : Դ. Թագ է ի
 գլուխնր. զի միշտ է յաղթող : 'Ի լուեց գեղոյ կայ-
 ծակունք հատանին 'ի բաց, և 'ի դէմսնր ճառա-
 գայթինն փայլատակմունք : Գրաւէ զկուրծս, և
 փոթորկէ զսիրտս : Խօսի 'ի լուե սէր, և ո՞վ է որ չան-
 սանմա : Աւգոստոս չգիշաւ 'ի տեսուի Կղէոպատ-
 րայ, զի մի յաղթն աշխարհի, յաղթեացի 'ի կնոջէ :
 Ե. Կրէ նա զհայելի, զի պայծառուի ապակւոյն յու-
 արասցէ իւր զմտտիս վաղանցուկ գեղոյն, տանի

բոլորս ծաղկանց, զի ցուցցէ թէ իբրև ծաղիկ ամա-
րայնի է գեղ, որ խամբի խորշակաւ հողմոց, բեկանի
ձաղրխակ պատահարօք և վաղքաջ ցնդեալ չորա-
նայ : Ե՛ր ծովէ ծնաւ, ուստի և ծովածուփ ալէկո-
ծէ զսիրողս իւր : Եւ զին՞ այլ ևս ունիցիմասել,
քան թէ՛ զի Amare esse amatori amarum, Սիրելն
է ընդէ՛լ զնոյն :

Դժբարին է ընդհանրէլ,
Դժբարին նա և սիրել
Բայց յոյժ դժբար ասն զամէն,
Չժամանակել զոր սիրէն :

ԳԼՈՒԽ ՄԵՏԵՍԵՆ :

2. Ո՞վ էր Հեփեսոսէս, կամ Ա ուլկան :
- Պ. Աստուած ոմն դարչատեսիլ և դժնեայ որդի
Սրամազդայ և Հերայ, գտակ հրոյ, և հայր դար-
բնաց՝ շանթագործ Սրամազդայ :
2. Եկաց յերկինս Հեփեսոսէս :
- Պ. Ընդ երկայն ժամանակս, բայց յետոյ ձեռներէց
գտեալ յազատու թի՛ մօր իւրոյ Հերայ զոր կախեացն

Սրամազդ ընդ մէջ երկնից և երկրի շարժեաց ՚ի բարկութիւն զհայր իւր, և աքսորեցաւ յերկնից :

Հ. Չինչ, կամ որպէս եղեն ելք իջից նորա :

Պ. Չինն օր և զինն գիշեր շարունակեալ ՚ի գահավէժս, ՚ի վերջոյ այնքան ուժգին զգետնեցաւ ՚ի լիմոս կզգի, մինչ խեղ նա զմի ՚ի բարձից իւրոց և կազացաւ :

Հ. Ո՞րպէս ընկալան զնա բնակիչք կղզւոյն :

Պ. Կարի մարդասիրութեամբ և հիւրընկալութիւն շեփեստեայ կացեալ առ նոսա, ուսոյց նոցա զզօրութիւն կրակի, և սէտս հրահալաց :

Հ. Ընդ ո՞ւմ ամուսնացաւ շեփեստէս :

Պ. Չարմանամ, այս տգեղ դարբին ամուսնացաւ ասեն ը Սատղկան դիցուհւոյ գեղեցկուէ, այլ որպէս բնական իմն է սյսսպիսի դիպաց՝ այս կին գեղեցիկ արհամարհեալ զայն գէշ այր, պոռնկեցաւ նախ ը Սրամաչդայ, ը Սրէսի, ը Բաքոսի, ը Պոսիցոնի, ը Սնփիսեայ, և ընդ այլոց բազմաց : Յորոց և ծնաւ որդիս չարուէ : Սհա քեզ սիրունութեան բերք :

Հ. Կարե՞ս յիշել ինձ զոմանս ՚ի գործոց սորա :

Պ. Սյո. իբրև եբաց Սրև զխառնակութիւն կնոջ սորա ը Մարեխան, արար սա ցանց անդամանդեայ և վարմեալ զչարագործսն՝ եհան յատեան դիցն համօրէն, և իսայտառակեաց զնոսա :

2. Զինն՞ այլ երևելիս գործեաց սա :

Պ. Չուլեաց յոսկւոյ արձանս այնքան զարմանալի ճարտարութեալ և արուեստիւ, մինչ զի իբրև զգայուն ուր և գնայրն զհետ լինէին ինքեան : Սրար ասեն սա և զկինն առաջին, որ յետոյ Պանդորա անուանեցաւ : Ասանզի ետուն նմա աստուածք ուրոյն զխատարելութիւն, Սթենաս զիմաստութիւն, Սպողոն զերաժշտութիւն, Հերմէս զճարտարաստութիւն, Սատղիկ զգեղեցկութիւն, և Սրամազդ զտուփն ոսկի շաւառ, և հրամայեաց զի մի՛ ոք իշտեսցէ բանալ բաց յառնէ իւրմէ :

2. Զինն՞ պատմին զՊանդորայ :

Պ. Թէ՛ Եպիմիթիւս եղբայր Պրիմիթիւսայ էառ զնա ՚ի կնութիւն, և իբրև եբաց ասեն զտուփն շաւառ, ելին անտուստ այն ամենայն արէտք և թշուառութիւնք որ տիրեն տակաւին յազգս մարդկան. և յոյս միայն եկաց յատակի նր :

2. Էինն՞ Հեփեստեայ որդիք :

Պ. Ս. յո, Կակոս, որև Չար որդին Հեփեստեայ արիւննախանձ և հրաշունչ բնակէր ՚ի խաւարային յայրի՞ ուրեք և քանդեալ եղծանէր աւազակութեալ զհամօրէն լատինա : Սա գողացաւ ասեն զարջառս Հերակլի, և կալեալ զձեռոց նոցա քարչեաց տարաւ յանձաւ իւր, այլ Կակիա քոյր սորա ընդ Լակտան-

աիտի ազդ արար Հերակլի գշարեաց եղբոր իւրոյ, և նա եկել խորտակեալ գորունս այրին, սպան զարն, և ազատեաց զարջառս իւր :

Է. Ընկեր Կերուլոս, որև Փոքրակն :

Պ. Ս. աասպելեալ որդի Հեփեստի՝ քանզի յորժամ մերձ հրոյ նստէր մայրն՝ անկաւ կայծ ՚ի գոգ նորա, յորմէ յղացեալ ծնաւ զսա, որ յետոյ եղև հիմադիր Պրենիստէ քաղաքին : Ս. յլք ասնն գտանել զսա՝ հովուաց անվնաս ՚ի բոց հրոյ, ուստի և Հեփեստի որդի համարել զնա :

Ը. Ոյք էին և Հեփեստեան ծառայք :

Պ. Կիկղոսայք, ազգ ինչ միականի կամ գաղաթնականեան հսկայից, որ մշակէին Հեփեստայ ՚ի հրախց քարայրս լերինն եանայ ՚ի շանթագործութի Ս. րամազդայ : Ս. պողոն սպան զամենեւին զսոսա, զի շանթիւքն, զոր սոքա արարին, սպան Ս. րամազդ զորդի իւր զԵսկիւլապիոս :

Ը. Զիարդ նկարի Հեփեստէս Ա. ուլկան, Մուլկիբեր, Ղիմիոս, Եանէոս, և Ղիպարիոս :

Պ. Դարբին սևերես, կրել ՚ի միում ձեռին զմութ վերացուցեալ, և ՚ի միւսումն շանթ կալեալ ունելոք ՚ի վերայ սանի : Իսկ արծուին թեատարատ առննթեր կայ նմա, զի ՚ի շինել շանթին՝ սարք զայն առ Ս. րամազդ :

Ը. Կարե՞ս մեկնել ինձ զեօրհուրդ առասպելիդ :
 Պ. Ընդէր՞ ոչ : Հեփեստէս նշանակէ զՀուրն տար-
 րերական. որ թէ և լի ինքեան անխառն է և սարգ,
 սակայն միացեալ ընդ նիւթ տկարանայ զօրութիւն, և
 կարօտի կերոց. ուստի և 'ի մեզ կրակ. զի կեր միշտ
 ուտէ : Սատուստ կաղի Առլիան : Սսի և գահաւի-
 ժել յերկնից, զի փայլատակունք և կայծակունք
 հատանին յամպոց :

Ը. Բայց ընդ էր՞ այն գեղեցիկ աստուածուհի
 այսպիսի մրճոտ դարբնի պիտէր լինիլ կին :

Պ. Ընդ այս դու մի զարմանար, զի Հեփեստ է
 հուր, և Սատղիկ բոց հրոյ, և զիար՞դ ոչ զուգաւո-
 բութիւն բոցոյ ընդ հրոյ : Հրոյն որ վառեալ 'ի
 դժոխս, արծարծանի 'ի կիկլոսայց. և խորովէ զաշ-
 խարհս : Զի իբրև բորբոքեալ այս հուր ցանկուն
 յաչաց կնոջ գեղեցիկի, անցուցանէ զհրդեհ իւր սիրտս,
 ո՞վ յայնժամ տես քանի սաստիկ է տապ տոչորմանն,
 քանի՞ անհնարին տագնապ, և քանի՞ անվրէպ կոր-
 ծանումն նորա : Սյսու բոցով աճիւնացաւ Սիմելի,
 սովին և քաջն անքաջացաւ Հերքիւլէս, սովին
 կիզաւ Տրոյիս : Տուր զքեզ Սփրոզիդեայ, և ահա
 արասցէ զքեզ Հեփեստէս, աղտեղեալ մեղօք, դժ-
 նեայ, և խաւարին քան զդժոխս : Նսեմացուցանէ
 զմիտս քո նաև 'ի մեջ հրոյն բորբոքելոյ, զի հուր

աստղիկան չտայ զլոյս սյլ զխաւար անդնդային :
 Այ՞ տարաբազտ պագշտաց, որ նման Առլկանայ
 կապեն զերկաթ հրաշիկեալ զյանկուին 'ի կուրծս
 իւրեանց, զի դարձուցանեն զտուն իւրեանց 'ի դար-
 բնոց, և շարաշար տարժանին կակղել զամենի բարս
 պոռնկաց իւրեանց զդժուարաթեքն և զանդառնա-
 լին քան զերկաթ. կոյր՞ սէր, այն զի դու ոչ տեսմնես,
 էր՞ ում ջանաս քեղերեսել զսիրուհիդ, թերևս վասն
 օտար՞ գրկանաց : Բայց տես, քանի՞ տէրու թիւնք
 հալեցան յայս քրայ սիրոյ. ուր փոխանակ պարզելոյ
 զժանկս իւրեանց՝ կերան ինքեանք 'ի բոցոյ, և թո-
 ղին միայն զմոխիրս իւրեանց : Սպաքէն հրաժա-
 րեաց 'ի ցանկուէց ով մարդ, զի չկեր ոչ յագեցու-
 ցանէ զկրակ նր. այնինչ աստղիկ արծարծէ զայն
 հեծուք միայն, բորբոքն արտասուօք իւրովք, և հըր-
 դեհէ կեղծեալ սառնուք իւրով : Գթուի պոռնկի
 բռնուի մահու, և գեղնր որոգայթ կորստեանք բազ-
 մաց : Ասան զի հազարաւորք Հեփեստեանց 'ի մե-
 րում դարու, նոր 'ի նորոյ բանան անձանց զայս գար-
 բնոց, և 'ի քրայս հրեղէն տուփանաց շինեն շանթս,
 որ անկանելոցն են 'ի վր իւրեանց իսկ գլխոց, և վա-
 րելոց զինքեանս գահավէժ 'ի գերակայ երջանկուէց
 'ի խորին թշուառուիս, ուստի և պատճառի նոցա
 կապիտան մշանջենաւոր, և ցաւ յաւիտենական
 տանջանաց հոգւոց և մարմնոց :

ΥΙΟΝ ΕΧΕΙΣ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ, ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΕ ΤΗΝ
ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ,
ΟΥΚ ΑΔΙΚΩΣ ΧΑΛΚΕΥ ΤΟΝ ΠΟΔΑ ΧΩΛΟΝ ΕΧΕΙΣ.

Մինչ սէր է որդին, Սասողիկ կին նորա,
Զինչ զարմանք ուրեմն, թէ կաղայց է նա :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՈՏԵՍՍԵՑ :

Հ. Ով էր Կերիս, Դիմետրէ. կամ Լէմայր :

Պ. Սասուածուհի արմատաց հնձոց, դուստր Կը-
րովի և Կիւբեղայ, քոյր՝ Սրամազղայ, Պոսիդոնի
և Սանդարապետին Պղուտոնի :

Հ. Է՞ր սա պարկեշտ Դիցուհի :

Պ. Ոչ : բայց ասի թէ զղջացաւ յետոյ վասն պագ-
շտութեանցն . սև զգեցաւ, և մեկուսացաւ յաշ-
խարհէ : Համատարած սով կործանէր աշխարհս եթէ
չէր սմա ստիպով վերադարձեալ անդրէն :

Հ. Է՞ր սա բարերար աստուածուհի :

Պ. Ս. յ՛, Սա ուսոյց Տրիպտոլոմէոսի որդւոյ Կե-
ղսայ արքային Ստաիկեցւոց զարուեստ երկրա-
գործութեան, Յտ նմա զկառս իւր զվարեալս թե-

աւոր վիշապօք, և հրամայեաց նմա շրջել ընդ աշխարհ ամենայն և ուսուցանել բնակչաց նորա զարուեստ մշակութեան : Որ 'ի դառնալն անդ հաստատեաց զԵԼԷՍԻՆԵԱՆ գաղտնիս 'ի պատիւ աստուածուհւոյն :

2. Զինչ էին Ելէսինեան գաղտնիքս :

Պ. Նաւակատիք իմն, զոր կատարէին յոյնք 'իպատիւ Կերիսայ 'ի գլուխ իւրաքանչիւր հինգ ամաց. յորում ոչ ոք բաց 'ի նորուս համբակացն իշխեր ներկայ գտանիչ, և որ յայտնէր զգաղտնիս խորհրդոցն չարաչար մահու վճարէր զկեանս իւր :

2. Կերիս թշուառութեան չպատահեցա՞ւ :

Պ. Է՞ր ոչ հեծութիւն և տիրութիւն նորա վան Կորստեան Պրոսերփինեայ դստերն իւրոյ, զոր յավրտակեալ Սանդարապետին վարեալ էր յանդընդախոր վայրս դժոխոց՝ է անպատմելի : Վառեալ ս' ջահս 'ի բոցոյն եանայ ել 'ի խնդիր ընդ աշխարհ ամենայն :

2. Զինչ արար երբ լուաւ զվիճակ դստերն :

Պ. Դիմեաց առ Սրամազդ, և նա խոստացաւ վերադարձուցանել անդրէն զդուստր նորա, եթէ չիցէ ճաշակեալինչ 'ի դժոխս. բայց զի տարաբաշտապէս կերեալ էր նորա անդ հատսինչ նռան, վասնորոյ վճռեցաւ վեց ամիս գալ կեալ ընդ մօրն

և վեց ամիս զնալ կեալ ընդ առն իւրում թագաւորին դժոխոց :

Հ. Թնամանս կրեաց կերիս անամօթու թեամբ :

Պ. Ոչ : Այլ զՍբբաս փոխեաց 'ի մողէս վասն ցովաբանութեանց առ ինքն. զԵրիւիքտոն պատուհասեաց այնքան սաստիկ քաղցիւ 'ի պատճառս հոտամնելոյ * նորա զծառախիան սրբեալ ինքեան, մինչ պարտաւորեցաւ ծամել զիւր * մարմին : Եւ զինականն, որ արգելին զնա զովել զիւր ծարաւական ազրեր ուրեք պլտորելով զճուրն փոխակերպեաց 'ի գորտունս :

Հ. Զինչ պատուանուանք են սորա :

Պ. Կոչի Սանդարամետ, Կիւբեղէ, մեծաստուածուհի, բարեգիցուհի, Սլմա, Մամոսէ, Սլխարհամայր, Սահմանադիր. քանզի ուսոյց մարդկան ցանկել զկալուածս իւրեանց :

Հ. Ո՞քպէս նկարի կերիս :

Պ. Տիկին մեծափառ և գեղեցիկ. պսակեալ ատկ հասկօք ցորենոյ, 'ի միում ձեռին կրելով փունջ հասկաց, և 'ի միւսումն ջահ բոցավառ :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՔՏԱՍՏՆ :

2. Ո՞վ էր Մարտի :

Պ. Մարտի, Հրատ, կամ Մարտ էր չաստուած պատերազմի, որդի արամազդայ և րէայ : կամ որպէս ոմանք ասեն որդի Րեայ միայն, սնեալ ընդ Պրիսպաւ, որ ուսոյց նմա զամենայն քաջագործութիւնս պատերազմի :

2. Զինչ հոյակապ արարք պատմին զնմանէ :

Պ. Պատմի թէ սպան սա զհալիւրոտիոս զորդի Նեպտիւնի կամ Պոսիդոնի 'ի սակս բռնաբարելոյ նր զՍղկիսպէ զդուստրն իւր : Պոսիդոն եհան զՄարտիս յատեան դից 'ի բլուր ուրեք, ուր կառուցաւ ապա մեծահռչակ դիւանն Սրիսպագոսի, որով զազատութիւն ընկալաւ :

2. Թուեա՛ ինձ զարարս սորա :

Պ. Մարտիս պողընկեցաւ ընդ Ստղկայ կնոջ Հեփեստեայ, այլ 'ի յայտ գալ չարեացն՝ հեփեստէս արար ցանց անդամանդեայ, և վարմեալ զերկոսին 'ի միասին եհան զնոսա յատեան դիցն և խայտառակեաց զանամթութիւնս նոցա : 'ի պատերազմին Տրոյիոյ, Մարտիս յարեցաւ 'ի կողմն Տրոյացւոց, այլ խոցեալ 'ի Դիամեդեայ՝ փախեաւ :

2. Մարտիս ընդհանրապէս պաշտիւր :

Պ. Ո՛չ, այլ ազինք իբր առ ինչ համարէին զնա. այլ թրակացիք և Հռովմայեցիք կարի կամակար գտան 'ի պաշտօն սորա. ձի վասն մարտագրգիռ բնաւորութեան, գայլ վասն կատաղուն, անծեղ և ուրուր 'ի սակս երթալոյ զՏեա զօրաց 'ի ինդիր գիշոյ՝ և անբաղաղ 'ի սակս իւրոյ քաջասրբութեան նուիրէին զո՛հ 'ի սեղան սորուն :

Ը. Որպէս նկարիւր Մարէիս :

Պ. Սուրբարքար նկարիւր սա ծեր զինավառ բազմալ 'ի կառս վարեալ երկու երիվարիւք, որոց անունք էին Փօլսոս և Ջորճոյր. քոյր իւր բեղոնա վարէր զկառս նորա, Սասուածուհին կագ պատառատուն հանդերձիւք կարապետ լինէր սմա, ջահ ունելով 'ի ձեռին, իսկ երկոքին զարզանդահոս վիթխարիքն երիւղ, և Սոլոմոն զՏեա երթային նմա :

Ը. Ո՛յք էին որդիք նորա :

Պ. Թիւ չկայ որդւոց սորա, բայց երեւելիքն 'ի նոցանէ էին Սէրք, Սնտիրոս, և Ներդաշնակութիւն, Սասողկանէ : Հայր ասի և հռովմոսի և այլոց քաջանուն դիւցազանց :

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐԵՔՏԱՍԱՆՆ՝

Ը. Ո՞վ էր Հերմէս :

Պ. Հերմէս, կամ Մերկուրի էր հրեշտակ դեսպան շատուծոց, պաշտպան ուղեորաց, հովուաց, ճարտասանից, վաճառականաց, գողոց, աւազակաց և այլ խառնակրօն և անհամեստ մարդկան : Աստուած հոգէառ, որ հանէր զհոգիս մեռելոց ՚ի մարմնոց անախ և տանէր ՚ի ստորին վայրս դժոխոց, խընամակալու ճանապարհաց և կրկնոց, գտակ չափոց և կռոց, և այլն :

Ը. Ու՞մ որդի էր սա :

Պ. Արամազդայ ՚ի Մայեսայ դստերէն Ատշասայ, ծնեալ ՚ի լերին կիւղենեայ, յարքադխայ, սնուցեալ ՚ի ձեռն Եղմակոց :

Ը. Զին՞չ են գործք Հերմէայ :

Պ. Ի նմին աւուր, յորում ծնաւն, գողացաւ զարջառս Ադմեդեայ, զյանձնեալն ՚ի ինամս Ապողոնի : Բատոս իմացաւ զչարիս գողութեան այլ Հերմէս ետ նմա զկով մի, և կաշառեաց չայտնել ումք :

Ը. Պահեա՞ց բազոս զպայման դաշինն :

Պ. Ո՞չ : քանզի ՚ի փորձել զհաւատարմութիւնն փոխեցաւ Հերմէս յայլ կերպարան, և խոտացեալ

Նմա մեծամեծ պարգևս ասաց պատմել նմա զիրան :
Եւ իբրև արար, Հերմէս փոխեաց զնա ՚ի քար :

Հ. Չարա՞ր Հերմէս այլ և ս ազգի ազգի գողուլս :

Պ. Ընտ : Ի նախատինս ամենարձակ ճառագայ-
թից ահանն Ս. րեու, գողացաւ նախ զազեղն և
զկապարձս նր. գողացաւ զեռաժանին պոսիդոնի,
զգաւազանն Ս. րամազդայ, զգօսին Ս. նուբայ, կամ
զկամար Ս. րաբիսայ և զգործիս Հե-
փեսաեայ :

Հ. Զինչ այլ երեւելի արարք զնմանէ :

Պ. Յաւիշտակեց զհարիւր աշնն Ս. րգոսի կախարդ
քնարիւ իւրով, յորժամ զգուշանայր իոնի Էդէմ
պագոտութեանցն Ս. րամազդայ, և զՊրոմէթէս
կապեաց շղթայիւք ՚ի լեառն կովկաս վասն գո-
ղանալոյ նորա զհուրն յերկնուստ, գողն զգող պա-
տուհասէ, զարմանք չե՞ն :

Հ. Զիարդ տիրացաւ Հերմէս Կարի-լէ, կամ
զաւազանին զօրութեան, զոր կրէր ՚ի ձեռին :

Պ. Ընկալաւ յապողոնէ փոխանակ քնարի իւրում,
և յաւուր միում իբրև անցանէր յանտառի ուրեք,
ետես զերկու օձս կռուիլ Է միմեանս, և եդ զգա-
ւազանն ՚ի միջի նոցա, որով հաշտեալ օձիցն պա-
տառեցան զգաւազանաւն :

Հ. Որպէ՞ս նկարէր սա :

Պ. Հերմէս վասն բաղնաճնար պաշտօնին բաղնա-
կերպեան դրօշիւը 'ի նախնեաց. բայց յատկապէն
նկարիւր նա պատանի մերկամարմին կացեալ 'ի
ծայրս մատանց ոտին, 'ի գլուխ իւր ունելով զՊե-
րսաս կամ զԳլխարկ լեռանոր. և յոտս իւր զսուրբիոր
այսինքն լեռանորալս. 'ի ձեռին զգաւազան, և 'ի միւս-
ումն զքսակ : Սմա իբրև աստուծոյ պերճախօսու-
թեան զոճէին լեզուք պատրուճակաց :

Հ. Հերմէսի որդիք եղեն :

Պ. Շահտ : այլ նշանաւորքն 'ի նոսա եղեն Հեր-
մափրորդիդ ծնեալն յՍ. ստղկանէ, և Պան 'ի Պերե-
լովպեայ կնոջէն Ողեսեայ :

ԳԼՈՒԽ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆ :

Հ. Ո՛վ էր Սպանդարամետ, Բաքոս որ և Պիտե-
սիոս չաստուած խաղողոյ և գինւոյ :

Պ. Էր որդի Սրամազդայ 'ի Սիմելեայ Դասերէն
կադմոսի արքային Տիբ'ացւոց :

Հ. Զինչ ինչ կորանոր զՏետ եկին ծննդեան սր :

Պ. Հերա կին Սրամազդայ, տեսանելով զա-
ղաչարուծիւն առն իւրոյ Է սիմելեայ, խորհեցաւ
նենգութեամբ կորուսանել զնա : Աւանորոյ ծըր

տեսլ 'ի կերպարանս սրտաւու, եկն առ Սիմեէ,
 և սաղրեաց զնա զի խնդրեսցէ յարամազդայ գալ
 առ ինքն փառօք և մեծութեամբ իւրով. զի ցուց-
 ցէ զինքն թէ ամ ռմն է, և ոչ խաբեբայ :

Հ. Արամազդ զիջաւ յանխոհեմ խնդր սորուն :

Պ. Այ՛. քանզի որովհետեւ երդուեալ էր. Արա-
 մազդ յՍոթիւգեան գետ, կատարել զորինչ միանգամ
 խնդրիցէ Սիմեէ, պարտաւորեցաւ զիջանել 'ի սոյն.
 վասնորոյ եկն առ նա ահաւոր փառօք երկնից. զի-
 նեալ փայլատակմամբք և շանթիւք իւրովք. և Սի-
 մեէ ծարաւն փառաց սիրողին՝ ծախեցաւ հրով :

Հ. Զինչ են անց մանկուէ սր :

Պ. Մինչ ներէր 'ի քուն մանուկն Սպանդարամետ,
 պատահեցան նմա վաճառականք Տիւրքինեան, և
 հանեալ 'ի նաւ անդր գերի վարել կամէին : Բայց
 յանկարծակի կառեաւ նաւ նոցա, կայմք նաւուն
 փթթեցան որթովք խաղողոյ, և թիք՝ բաղեղամբ :
 Իսկ նաւաստեացն խելագարեալ ցայտեցան 'ի ծով
 և փոխակերպեցան 'ի Դլբինս :

Հ. Զինչ երեւիլի արարք են երիտասարդուէ սր :

Պ. Սա 'ի մարտին Սկայից 12 եթկինս, կարի մեծա-
 նուն հանդիսացաւ, քանզի այն ինչ այլ ստառածք
 և ստառածութիւք փոխակերպեալ յայլ և այլ անա-
 սունս աստառան անկան յեղիստոս, (ուսաի և ա-

Նասնապաշտու թի՛ն առ եգիպտացիս սկիզբն կալաւ,
սա միայն փոխակերպեալ յառիւծ ահաւոր քա-
ջուքի՛ ի դիմի հարաւ թշնամեաց գնտին ։

2. Աարունակեան ։

Պ. Հաւաքեալ սորա անհամար բազմութիւն արանց և կանանց. խաղաց նօքօք յարևելս, և նուաճեաց զամենեսին առ ճանապարհաւ, և ուսոյց նոցա զայգեգործութի և զհերկ ։

2. Դաժան չէր՞ սա առ թշնամադիրս իւր ։

Պ. Ս. յո՛. Ս. ղկի թէ տիկին թիբէացի արհամարհեալ գտանիլ ՚ի աօնի սորա վասն անպարկեշտ ցոփունց պաշտօնէիցն, փոխեցաւ ՚ի ջղջիկան ։ Իսկ Պենթևս կատակելով զպաշտամունս սորա, պատառ պատառ մասնատեցաւ յՍպանդարամետեան ցանախ, յորս էին և մայր և քոյր Պենթևսայ ։

2. Կա՞ն այլ ինչք զնմանէ ։

Պ. Ս. յո՛. Միդաս թագաւորն Փռիւզիոյ հեռնկալուք պատուեալ զՍելինոս սիրելին Սպանդարամետի ընկալաւ ՚ի նմանէ խոստումն. թէ կատարեսցէ զոր ինչ միանգամ և ինդրէ Միդաս ։

2. Զինչ ինդրեաց միդաս, և որպէս կատարեցաւ ։

Պ. Միդաս ինդրեաց թէ յոր ինչ և հպեսցի յոսկի լիցի ։ Սպանդարամետ կատարեաց զնոյն. բայց փութով դարձաւ ոսկեսիրութիւն ՚ի թշուառութի ոսկեմե-

ինքն քանզի յոր ինչ հպէր ոսկի լինէր. և կերակուր նրանգամ դառնայր նմա ՚ի մետաղս. և յառատուէր ոսկւոցն սովամահ կորնչէր :

Հ. Զինչ արար Միդաս յայսմ :

Պ. Սղաչեաց զԴին յետս կոչել զեւր շնորհս, և պատուիրեցաւ գնալ լուղանալ ՚ի Պակտոլեան գետ. յորմէ աւազ գետոյն դարձաւ ոսկի. և միդաս թօթօտեալ զոսկին, ընկալաւ զոգին : Թէ և այլք զայլ իմն ասեն :

Հ. Որպէ՞ս կատարէին սպանդարամետօնք :

Պ. Սպանդարամետօնք. այսինքն Սպանդարամեքի ան, կամ որմզդական տօնք, բազմօրինակ կատարէին, այլ գլխաւորքն ՚ի նոցանէ Բաստեան, Դիսնե-տեան, և Որգանեան, խմբեալ լինէր արանց և կանանց մերկանալով. և զմորթ արկեալ զանձամբ աստանդելով ՚ի լերինս և ՚ի դաշտս զօրէն մոլեգնելոց և պարուք, և խաղուք, և թմբկօք խենեշանալով :

Հ. Սյս անառակուի չապաշնորհէր զհանդէսն :

Պ. Չէ է՞յ. Ս. Ա. Հայս, հռոմս, և յոյս կատարէին որմզդական տօնքն անհամար սարանդիւք անասնոց յորմէ և ՚ի մեզ Սպանդարամետ անուն ընկալաւ և շուայտութեամբ և շուութեամբ : Սյլ ՚ի վերջոյ Խորհրդականք Հռովմայ դադարեցուցին զանառակութիւնս և զյիշատակ Սպանդարամետօնից յաւիտեանս յաւիտենից :

2. Որպէ՞ս անդրբիանայր Սա :

Պ. Սպանդարամետ անդրբիանայր սովորոբար իբրև սրատանի յաղթամարմին և հաստափոր. կանացի և արքշիռ դիմօք, սլսակեալ տերևօք բաշեղան և որթու, կրելով՝ի ձեռին զհօտոց : Բազմեալ ՚ի կառս վարեալս երկու առիւծովք, կամ յովաշուք, զկնի ունելով զբանդագուշեալն Սովինոս հեծեալ ՚ի վեճայ իշոյ, և բաշմութիւն յաւերժահարսանց և այծեմարդից հետեակաց :

2. Զո՞վ էառ ՚ի կնութիւն իւր սա :

Պ. Զարիադնէ զդուստր Մինոսի արքային կրթտացւոց, զոր սկնդկեալ էր Թեսսեայ ՚ի Նաքսոս կղզին. և ետ նմա զպսակ եօթնաստեղեան, զոր յետ մահուն դարձեալ առ և դասեաց յերկինս. որ այնինքն հոյլ, կամ բոյլն եօթնաստեղաց :

2. Ելե՞ն սպանդարամետի որդիք :

Պ. Սյո՛, Հիմէն աստուած հարսանեաց ծնա որդի սմին ՚ի յարիանդնէայ. են և բազումք, զորոց ոչ արժէ խօսիլ :

2. Զին՞չ մականուանք են սորա :

Պ. Որմզդական : Սպանդարամետ, Բաքոս, Դիօնէսիոս, Պրիսիւս, Յակկոս, Սզատ, և Սզատհայր :

ԳԼՈՒԽ ՎԵՇՏԱՍՍՆ :

Հ. Ո՞վ էր Վեստայ, կամ որ 'ի մեզ Ս. Գրքայր :

Պ. Վեստա մեծ նոյն է որ և Կիւբեղ. իսկ վեստայ փոքր, աստուածուհի կրակի էր դուստր նորա և կրոնի, քոյր Ս. րամազդայ, Պոսիդոնի, Սանդարապտի, Հերայ, և Դիմետրեայ կամ Լիամօր :

Հ. Զինչ էր պաշտօն սորա :

Պ. Պաշտօն սորա էր խնամակալու լինիլ մահց դրանց տանց, բազնեաց, և վառարանաց : Հուր սըրբութեան լուցեալ 'ի ճառագայթիցն Սրեգական վառիւր մշտնջենապէս 'ի տաճարի սըրօա :

Հ. Ո՞վ պահէր զհուրս զայս :

Պ. Սգնուատոհմ օրիորդք կամ վեստեան կուսանք. որ նուիրեալ լինէին յատուկ 'ի մասին այսմիկ : Եթէ ո՞ր և իցէ անզգուշութեամբ շիջուցանէին զկրակն սուրբ չարաչար պատուհասիւք պատժէին, և եթէ ո՞չ պահէին զուխտ կուսուեն իւրեանց կենդանւոյն թաղէին 'ի գերեզմանի :

Հ. Ո՞րպէս նկարիւր Վեստա :

Պ. Սմա թ որում աստուածուհի կրակի չդրօշեցաւ արձան ինչ, զի զհուր անկերպարան կարծէին. այլ թ որում պաշտարան տանց և վառարանաց նըկա-

ըիւր տիկինն զարդարեալ պճղնաւորաւ, քօղ ունեւ-
լով զգլխով, 'ի միում ձեռին զդաշնակ, և 'ի միւ-
սումն զջահ :

Է. Բայ 'ի կրակէս շունէին՞ զայլ հարկ կուսանք
Ս. Գրեմօր :

Պ. Ս. յ՛, ունէին և զհոգ պահպանուից Ս. քանին,
զորմէ կախեալ կայր գրեթէ կենդանութիւն շրոտ-
մայ. որ այնինքն էր Պալադիոնիս Տրովադայ. զոր
էնիսս տարաւանդ :

Է. Զինչ առնձնաշնորհուիս ունէին վեստեան
կուսանք :

Պ. Բազում, նախ՝ եթէ 'ի թափօրական հանդիսի
հանդիսէին մահապարտաց վարելոցն 'ի մահ,
կարէին ներել եթէ կամէին : Երկրորդ ուր ուրեք և
գնային. կարապետէին նոցա սուրհանդակ իրձով
գաւազանաց որ էր նշան հիւպատոսութեան նախնի
շոտմայեցիս, իշխանք նոցա գլուխ իջուցանէին
սոցա, և բանք սոցին ընկալեալ լինէր 'ի դատաստանի
իբրև հաւատարիմ վկայութիւն առանց երդման :

Է. Պարկեշտ էին վեստեան կուսանք :

Պ. Ս. յ՛, զի 'ի միջոցս հազար տարւոյ, հազիւ թէ
ութուտասանք պատժեցան վան յանցանաց, իսկ
այլք պարկեշտութիւն պաշտեցին զկրակն :

ԳԼՈՒԽ ԵՒԹՆԵՒՏԱՍԱՆ :

2. Ո՞վ էր Պան :

Պ. Պան գլուխ դերադից կամ կիսաստուածեանն էր, էր Որդի Հերմեսայ և Դրիովայայ, կամ Պենելոպեայ ի մանց, շաստուած որսորդաց, հովուաց և շինականաց առ հասարակ :

2. Գեղեցկատես՞ էր պան :

Պ. Հա՞, գեղեցկատես էր էջ՞ այլանդակ հրէշ, — վերին մասն մարմնոյն նման էր մարդկան, այլ կրէր 'ի գլուխ իւր զոյգս եղջերաց. իսկ ստորին մասն նման էր թաւահեր այծի, զգետտ նորա էր մորթ ընձու արկեալ զուսովքն երիշանման :

2. Ըարունակե՞ա :

Պ. Աւաղվաղակի յետ ծննդեանն յանձնեցաւ 'ի ինամս՝ Սինոնեայ յաւերժահարսին, բայց այլանդակ տեսիլ աշակերտիս ահաբեկ արար զվարժապետուհին, ուստի և բարձի թող արարեալ բնակեցաւ յանտաքս և 'ի լերինս Արկադիոյ :

2. Սիրահարեցա՞ւ պան :

Պ. Այ՞. Է գեղեցկին սրինգայ, դատեր լատոֆն գետոյ, այլ նա փախեաւ 'ի նմանէ : Պան զհետ սլնդեցաւ, և իբրև ժամանէր առ նա, աստուածք հայ-

եցեալ յաղօթս պարկերտուհւոյն փոխեցին զնա՛ի
փունջ եղէգոնց որ ՚ի շնչել հողմոցն հնչէր զձայն
աղէտալի, իսկ Պան առեալ զնոսա արար սրինգս :

2. Ըարունակեալ :

Պ. Պան ՚ի կերպարանս շան, սպիտակի և փա-
ղաքշի յինքն յանկոյց զանահիտ, յՄ. րձայգանգ
յաւէրժահարսնէ ծնաւ զորդի անուանեալ յԷ-
կամ Թ ոմանց դուստր մի իրինգէ անուն վճուկ
քաջագէտ :

2. Ո՛ւր պաշտօն առնոյր Պան :

Պ. Ս. աւելապէս յԵգիպտոս, յՄ. րկադիա. և ՚ի
Հռովմ. սա յՄ. րկադիա պատգամախօս լինէր ՚ի
Լիկեան լերին. ՚ի Հռովմ գայլ անուամբ պաշտիւր
վասն հալածելոյ զգայլսն ՚ի հօտէ գառանց, ոյր
սակս և պաշտամունք նորա կոչեցան գայլեան :

2. Էին այլ գեղջուկ դերադիք ընկերք Պանայ :

Պ. Ս. յՍ, Փաւնք, Ս. յԾամարդք, և Լարք, որք
ամենեքին կիսայծք և կիսամարդ հրեշք էին ընկերք
պանայ, հաղորդք շուայտութեանց Սպանդարա-
մետին, և դերադիք այգեաց, անտառաց, անդա-
տանաց և գաշտորէից :

ԳԼՈՒԻ ՈՒԹՆԵՒՏՍԱՍԱՆ:

Հ. Ո՞վ էր վերտուճնոս, կերպարանափոխ:

Պ. Աստուած պարտիզաց և գարնան, որ ունէր զօրո՞ւթիւն փոփոխելոյ զինքն յոր կերպարան և կամէր, այլ հասարակօրէն ձեանայր պատանի կայտառ ունելով ՚ի ձեռին մերզս:

Հ. Ու՞մ տարփացաւ սա:

Պ. Պոմոնա աստուածուհւոյն պարտիզաց և պրտզոց, բայց որովհետև պարկեշտ դիցուհին արհամարհեալ էր զսէր աստուծոց բազմաց, վերտուճնոս պարտաւորեցաւ ճարտարահնար նենգութիւն կատարել զիղձիւր:

Հ. Որպէ՞ս:

Պ. Ետ բազում զբաջան աշխատութեանց իւրոց ՚ի գտանել շնորհս առաջի սիրուհւոյն Է կերպարանաւ ձկնորսի. զինուորի, երկրագործի, հնձողի, և այգեպանի. ՚ի վերջոյ ձեացոյց զինքն ՚ի պառաւ, և իւրով պերճախօս շողոքօրթութեամբ և հրապուրանօք շահեաց զնա յիւր՝ կողմն. և դարձեալ ապա յառաջին կերպարան իւր, մղեաց զդիցուհին յամուսնութիւն իւր:

Հ. Զիսր՞դ երևեցուցանի Պոմոնա:

Պ. Կին գեղեցիկ 'ի միում ձեռին ունելով զման-
գաղ և 'ի միւսումն զպտուղ : Երկոքին սոքա մի-
անգամայն հնարեցան 'ի հռոմայեցւոց . և անծանֆ
էին յունաց :

ԳԼՈՒԻԻ ԻՆՆԵԻՏՍՍՍՆ :

Հ. Ո՞վ էր Չեփիւոս :

Պ. Չեփիւոս կամ, հողմ Սրբաւանան որդի Սա-
տրեայ և Սրչալուսոյ, էր աստուած ծաղկանց : Որ
նկարի տղայ փափուկ և գողտրական, ունելով թե
յուս իւր, և բոլոր ծաղկանց կապեալ 'ի գլուխ :

Հ. Չով առ 'ի կին իւր :

Պ. Չքլորիս, փղորա, կամ ԾՍՂԻԿ, չաստ-
ուածուհին պարտիզաց, և ծաղկանց, որ կայր և մը-
նայր անծերանալի առոյգութի մանկուէ : Սա նրկա-
րիւր իբրև Հարսն գեղեցիկ պսակեալ ծաղկօք, կրել
'ի ձեռին զմաղթեղջուր :

Հ. Որպէ՞ս պաշտիւր սա :

Պ. Կարգեալ էր 'ի հռովմ խաղ ինչ 'ի պատիւ
սորա, որ և կոչէր ծողիւն, յորում ամենայն անա-
ռակութիւնք և զեղխութիւնք անխտիր լինէին :

Հ. Ո՞վ էր ՊՐԻՍ.ՊՈՍ :

Պ. Որդի Սպանդարամետի և Աստղկան. շատուած ոմն այլանդակ, որ ունէր դէմս նման մարդոյ, ականջս այծի, և անդամ իշոյ . իսկ մնացորդ ստորին մասն նր էր անկերպարան կոթող. կամ կտրոն ծառոց :

Հ. Եւրոսնակեմ :

Պ. Սյնպիսի գեղեցիկ մայր ծնանելով զայսպիսի տղերկ և անճոռնի զաւակ, արհամարհեաց և բարձեթող զնա : Սյլ տիկնայք լամիսակայ (ամաչիմ իշելս թէ ո՞յր աղագաւ.) հաճեցեալ ՚ի նա աստուածացուցին պարտիզաց :

Հ. Ո՞վ էր Սահման կամ Տերմինոս :

Պ. Սահման, կամ Տերմինոս ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ քար իմն քառակուսի կամ անդրի քառուղեան, զոր դնէին հռովմայեցիք ՚ի սահապանութի ցանկաց, կամ սահմանաբաժնից, և մեծաւ աւելորդապաշտութ զոչս մատուցանէին նմա :

ԳԼՈՒԽ ՔՍԱՆ :

Հ. Ո՞վ էր Յանոս :

Պ. Ըստ ոմանց որդի երկնից և եղբայր կրոմբի այլ ոչ համաճայր, և լը այլոց՝ որդի Արևու, ծնեալ ՚ի

Թե սաղի, և տարեալ անտուստ յիտալիս, ուր շինեցաւ նմա աւանն կոչեցեալ յանուէն նր յանկիւնս :

2. Զինչ դեպ եղեն նմա անդ :

Պ. Կրօնի աքսորեալ յերկնից ապաստան եղի ՚ի Յանոս, իսկ արքայս հիւրաբէր էջ միայն մարդասիրութ ընկալաւ զնա, այլ և կիսեաց ք նմա զթագաւորութի իւր :

2. Զինչ տրիտութ մարդասիրութեանցս արար նմա Կրօն :

Պ. Աւսոյց հպատակաց նորա զմշակութի ցորենոյ և գինւոյ, և շինել տաճարս կոոց, զի ցայն վայր ՚ի թաւուսս պաշտէին հռովմք զկուռս իւրեանց :

2. Բայց զինչ յատկութք են յանոսի :

Պ. Յատկութիւն սորա էր իշխել պողոտայից, դռանց, դարպասաց, փակից, և ամ նորանոր փորձոց : Սա կարգաւորեաց զամիսս տարւոյն յորոց առաջին կոչի յանուէն իւր յանկուր, վասնորոյ և նկարի երկդիմեան ծեր ՚ի հայել յանցեալն, և մանուկ ՚ի հայել ՚ի նորոգ սկսեալ տարին :

2. Որպէս պաշտիւր սա :

Պ. Պաշտիւր սա կարկանդակաւ և աղիւ, և ինկով և գինւով նորով : Ի հռովմ կառուցեալ էր սմա մհեան արուրեայ, որ ՚ի ժամանակս պատերազմի բաց կայր միշտ, և ՚ի ժամանակի խաղաղուէն փակիւր :

Սյա տաճար 'ի միջոցս 700 ամաց երկցս միայն փակեցաւ, և 'ի Թագաւորութի նուամայի, ք. 'ի վախճանն փիւնիկեան պատերազմին, և Գ. առ Թագաւորութի օգոստոսի կայսեր :

Հ. Սա միշտ երկու դիմօք նկարիւր :

Պ. ՅԷ : ՍԵԼ երբեմն նաև քառակերպեան, 'ի նշան չորից եղանակացն. յաջ իւր կրէր զքանալի, և 'ի ձախն զգաւագան :

Հ. Ո՞վ էր ԻՈԼՈՍ :

Պ. Իոլոս հանրապէս խոստովանի գոլ որդի Սրամաղդայ և Սկեստայ դստերն Հիպպոտոսի : Աիրդեխոս պատմէ զնմանէ, թէ 'ի շնորհս հերայ կնոջն Սրամաղդայ ամբարձաւ սա 'ի պատիւ Թագաւորութի և Թագաւորեաց 'ի վերայ իոլեան կամ լիպարեան կղզեաց :

Հ. Զինչ էին դործք սորա :

Պ. Իոլոս առաջի կացուցանի կառուցանել զհողմունան յանձաւ ահագին, և Ը պահանջելոյ առ թինն թողուլ զնոսա 'ի շնչիւն իւրեանց : Սյնչափ մեծ էր հրաման սորա 'ի վերայ հողմոց, մինչ զի 'ի դառնալ ողևեսայ յաշխարհէն արոյացուց ետ նմա իոլոս զամհողմունս փակելս 'ի պարկի զի չգիւրեսցեն զնաւարկութի նորա :

Հ. Զինչ եղեն հետեանքն :

Պ. Ընկերք ողևսեայ կարծելով թէ գանձք էին
 'ի սարկ անդր, իբրև հան 'ի նաւահանգիստ անդր
 բացին զբերան նորա, և ահա հողմունք փա-
 կեալք 'ի նմա ելեալ բուռն զօրութեամբ վարեցին
 յետս զնաւ նորա բազմահազար մղոնաւ, և այս-
 սէս անագանեցին զդարձն :

2. Չէր^օ նոյնպէս և ԲՈՐԷՍՍ ամ իմն հողմոց :

Պ. Ս, յի, Բորէաս որդի Աստրեայ և Արչալուոյ
 էր աստուած, հիւսիսային հողմոց, նկարիւր իբրև
 ծերունի սպիտակահէր և թեւաւոր : 'ի պաշարիւ
 Քսերքսեայ արքային պարսից զքաղաքն Սթէնս,
 յոյնք ասաստան եղեն 'ի Բորէաս որ եկեալ զի կա-
 տաղութեամբ ծովակուր արար զմեծ մասն նաւա-
 տորմլի նոցա :

ԳԼՈՒԻ ԳՍԵՆ ԵՒՄԻ :

2. 11^օ վ էր Մωμοϋ ՄՈՄՈՍ :

Պ. Չաստուած խեղկատակութեան և սոգատ
 նաց, որդի Երեբեայ և Գիշերոյ, որ միշտ 'ի խնդի-
 լինէր գտանել զպակասութիւն 'ի վարս և 'ի գնաց-
 դից և ծաղու գալ զնոքօք . թէպէտ զառարկին
 զարմանալի եղեն դից սոգատանք սորուն, սակայն

առ նակաւ սակաւ յանաւատկառութիւն փոխեալ
առիթ եղին աքսորանաց նորա յերկնից ՚ի խոնարհ :

2. Ասե՞ս զոմանս յստգտանաց սորա :

Պ. Իբրև արար Հեփեսոսէս զմարդն առաջին, Մոմոսի դատաւոր կարգեալ նմին՝ անկատար վարկաւ զնա, վասն զի չունէր ասէ զսպասուհան ՚ի կուրծս Է որ մարթիցէ տեսանել ումեք զերեւելս խորհրդոց : Պոսիդոն արար զցուլ, այլ Մոմոս սագիւտ եդ ՚ի նա, զի չունէր զաչս յերջիւրս իւր սեսանել թէ զ՞վ արդեօք հարկանիցէ : Աթենաս իմաստուն՝ կառոյց զտուն հոյաչէն, և ամենակատար վայել լուծեամբ զարդարեաց զայն ՚ի ներքոյ և արտաքոյ : Այլ Մոմոս զի չեգիտ անդ փուտ, ասաց՝ արփոսս որ չէր հաստատեալ ՚ի վերայ անուոց, զի ՚ի գալ հարկին խուսել կարիցէ ՚ի չար դրացեաց : Չգրտեալ նաև զթերութիւն ինչ ՚ի ծայրակատար գերեցկութեան Աստղկան՝ ասաց, տես, տես որքան ճոճոան կօշիկք ՚ի շջել նորուն : Եւ չէ՞ սյս արդեօք յատկութիւն կատարելութեան ոմանց մերոք մս ժամանակի :

Որո՞ց զսիւրբն Տե՛ւելոց, *

Մի՞ն ինդունեաց ծմելն է գործ .

Ինքե՛տմս ճիւղ Տանգառոսն,

Այլ Բոց յինքեանց լին յստ հոսուն :

Է. Ջիարձ նկարի Մոմոս :

Պ. Խեղկատակ բարդամօրուս, ունիլ 'ի միուս' ձեռին զպատկեր յիմարութեան, և միւսովն առնուլ 'ի բաց զգիմակն յերեսաց իւրոց. Է որով երևի թրպիտ իմն սողտանաց ծաւալեալ 'ի դէմս նորա :

ԳԼ. ՔՍՍՆ ԵՐՈՐԴ ԵՐԿՐՈՐԴ :

Է. Ո՞վ էր Խոս Եւրորա, կամ Երուսեակ :

Պ. Դուստր երկրի և տիտանայ, քոյր արեգական և լուսնի, մայր աստեղաց և հողմոց : Եւ Է ոմանց դուստր Հիւպերոնի և Թիայ, վարդամասն ոսկեծղին աստուածուհի Երչալուսոյ :

Է. Ջինձ ինչ պատմին զսմանէ :

Պ. Ջինձ այլ 'ի նախատինս իրաւանց ամժւանուի իւրոյ Է Եստրէոսի հսկայի, բռնութեամբ յափշտակեալ զԿեփաղոս, և զՏիթոն զերիտասարգս զերլեցիկն եհան յերկինս 'ի վերպաշտել զիւրն սագշտուի :

Է. Ո՞վ էր Կեփաղոս :

Պ. Համեստ այր Պրոկրիտեայ դասեր արքային Աթենացոց, զոր ոչ կարացեալ հրապուրել Երուսեակին յուխտաշանցութեան անկողնոյ իւրոյ վա

րեաց հան յերկինս, բայց և անդ չկարացեալ խախտել զհաւատարմութիւն նորա ծպտեաց զնա ՚ի կերպարանս վաճառականի, և առաքեաց առ պրոփերիս կին իւր, որ սկսաւ հրատուրել զսիրուհին բանիւք և սրտգեւօք մինչև զիջաւ նա ՚ի կամս իւր, և իբրև մերկացեալ Կեփաղոսի զծպտանս իւր՝ ծանոյց զինքն նորայն այր, այնքան զամօթի հարաւ Պրոփերիս մինչ մեկուսացել յաշխարհք փակեաց զինքն ՚ի թաւուտս մայրեաց: Ապա իբրև հաշտեզան վերստին՝ ետ սա ցայր իւր նետ իմս անվրիպելի, որով որսայր նա զօրհանապազ աստ և անդ: Կասկածել Պրոփերիսեայ զառնէ թէ յաւերժահարունս լինիլ, գրաց դարանեցաւ թէ թփով ուրեք, ուր ՚ի շարժիլ նր անզգուշաբար, Կեփաղոս կինձ՝ վայրի վարկուցեալ եհար անվրիպելին նետիւք, և սպան զնա:

Հ. Ո՞վ էր և ՏԻԹՈՆ:

Պ. Որչի Ղաւոմեդոնի և եղբայր Պրիամու, զսա յափշտակեալ յերկինս Արուսեկին արար իւր այր, և փոխանակ օժտին՝ ինդրեաց ՚ի ճակատագրաց տալ ամս քնմահուի: Բայց զի մոռացաւ ինդրել նաև զհանրենաւոր առոյգութիւն մանկուի, այնքան զառամեալ թօսնեցաւ տիթոն, մինչ նման ստնդուոյ յորորանի որորիլ ՚ի քուն: Ուստի և Չանձրացեալ իւր անմահութենէն անպաշտաց զիւր կին տալ զմահ,

զոր չկարացեալ դիցուհւոյն փոխեաց զնա ի ճր-
պուռն, որ հալեալ ծերուք և ձուլի ՚ի մանկուի :

2. Ոյք էին որդիք արուսեակի :

Պ. Մեմնոն, և Փետոն : Երրոց Մեմնոն յօգնուի
Պրիամու ՚ի տրոյիա գնացեալ յլիքչամարտուի յԱ-
քիլեայ սատակեցաւ : ՚ի տեղւոջն բացեալ աղբեր,
ամ ամի յաւուրն յորում մեռաւ Մեմնոն արիւն
ք ջուր արտասուէ, և ՚ի դնել դիոյն ՚ի խարոյկ
դագաղայ փոխակերպեցաւ ասնն միջնորդուք Ա-
րուսեակին ՚ի թռչունս, և տարմովին ելեալ որացան
՚ի բաց, որև յանուն նորա և ցարդ կոչին Ռեմակէ-
ւուսն : Զարմանալիս պատմեն նաև յազգս սե-
կճեայ արձանին մեմնոնի, որ էր ՚ի մեհեան սիրապի-
ղեայ դիցն ՚ի Թէբիա եգիպտացւոց : Իբր այն թէ ՚ի
ծաւալիլ անդ նշուլից նորայարոյց արեգական յառ-
նէր քաղցրանուագ ներդաշնակութիւն ձայնի յար-
ձանէ անտի, որպէս թէ ինդալով նորուն քնալուտ
Սյգաստեղ, կամ արուսեակ մօրն իւրոյ . քնակա-
ռակն, ՚ի մոլտս արեգական յառնէր կական եղե-
րանաց, որպէս թէ ողբալով զմոլտ զմօրն իւրոյ :

2. Զիարճ նկարի Արուսեակ :

Պ. Տիկին քոչազարդ բազմեալ ՚ի կառս, ոսկե-
դէնս լծեալս թեւոր երիվարօք կարապետ յա-
ռարնթաց Արևու : Առաջեալ սուրհան սոր

Գիշեր և քուն, զկնի գան թեապարիկ ծամք աւուր,
 Եյգ, ծայգ, Չայրացեալ, Ճառագայթեալ, Ըա-
 աւիղեալ. Երկրատես, Ըանթակող, Հրակաթ,
 Հուր փայլեալ, Թաղաթեալ, Սաաղօտ, և Երկող :

ԳԼ. ՔՍԱՆ ԵՐՈՐԻ ԵՐՐՈՐԻ :

Հ. ՈՂՔ ԷԼԻՆ ՄՈՒԶԱԹՔ :

Պ. Իննեակ հրաշագան կուսանք, դստերք Երա-
 նազայ և Մնեմոսինայ կամ Ուշոյ, Սստուածու-
 կք հանձարոյ և արուեստից, պաշտպանուհիք եր-
 սժշտութեան, մարք Քերթուածոց, և մատակա-
 րարք մակացութեանց առհասարակ = Որք հասա-
 բակորէն Հելիէսէն՝ անուանին 'ի համանուն լեռ-
 նէ յաշթարհին Բիովաիոյ : Պարնէն, 'ի Պարնա-
 սոս լեռնէ, յանդիման կորինթոսի, որ 'ի հնումն
 Լարնասոս կոչուր 'ի Լարնասայ տասլանէն Դեկա-
 լիոնի : Երկու բացորիչ սարք կամ գազաթք են
 լերինս, ուրանօր կեղծեն առասպելարկուք թէ իմ
 միանգամ ննջէր զգիշեր միայն յառնէր յառաւօ-
 տու անաչխաա՝ քերթող, և որ ըմպէր յաղբերէն
 բլսելոյ 'ի բարձանց նորա՝ ընանէր ամենայն իմաս :

տու թեամբ : Իսկն անո, յիսն գառառէն յունաստանի,
 Պէրէրէն, ՚ի Պերոս լեռնէն Թրակիոյ : Ահա անո,
 յաղբերէն Հելիկոնի զոր երաց ասնն Պեգատոս թե-
 եալ երիվար Մարեխան սմբակաւ իւրով : Ահա անո,
 պէն և Քրիստոս լիւրն, յաղբերացն յայդ անունս

Հ. Զինչ են յատուկ անուանք և գործք երկա-
 քանչիւրոցն :

Պ. Սաաջին Մուղայ անուանի կաղիսպէ, ասո
 τής καλής οπής, ՚ի Կարճի Զայնն, վերակացու
 լինի արհեստի ճարտասանուէ, և համարի գերագոյն
 դիտոյ կուսան քերց իւրոց : Եւ արդարեւ որպէս
 բանիւ սրտուեալ մարդ գերագանցէ քանչաւս-
 սունս, նոյնպէս և այլ ճարտասան յանկիրթ կար-
 կամաց անտի :

Հ. Զինչ անուն երկրորդին :

Պ. Կղիսն, ասո του κλειους, ՚ի Կարճի, վասն զի
 սրտասանուհի Պատմուէ գորով սորա՝ գիթնայի և
 զքերց արարս նախնեաց գանձարանէ ապագայից :

Հ. Զինչ և անուն երրորդին :

Պ. Երատոն, ասո του ερατος, ՚ի Սիւր, թ գրու
 միշտ երգէ զսէր, և համ, թ որումարք իմաստուն
 սիրին և գովին յնկերաց իւրեանց : Սա և Պատմ
 անուանի, զի եգիտ զպար, և զքերց թողու թիւն, որոյ
 և եկաց սրտասան :

2. Ձինն^օ և Չորորդն կուի :

Պ. Թալ, կամ Թալիա, ԲԱՍՏՈՒՄ և Ի կայստու թենէ իւրմէ : Սա եգիտ
անն զտուարածական տաղս, և կատակերգու թիւն
որոց և սաշտպանուհի :

2. Ձինն^օ և Հինգերորդն կուիցի Մուշայ :

Պ. Մեղալուսնէ, ԲԱՍՏՈՒՄ և Ի կայստու թենէ իւրմէ : Սա
ներքն իւրմէ երգոց, զի այնքան երաժշտապէս նու
ապէ այս հանձարուհի, մինչ զմայլեցուցանել զարա
րածս քնարաւ իւրով : Սա զԵրեւոյնի եգիտ, և
զբանասէսու թիւն :

2. Ձինն^օ է անուն վեցերորդին :

Պ. Թերապիկոր, ԲԱՍՏՈՒՄ և Ի կայստու թենէ իւրմէ : Սա
ներքն իւրմէ երգոց, զի այնքան երաժշտապէս նու
ապէ այս հանձարուհի, մինչ զմայլեցուցանել զարա
րածս քնարաւ իւրով : Սա զԵրեւոյնի եգիտ, և
զբանասէսու թիւն :

2. Ձինն^օ է անուն եւթերորդին :

Պ. Եւտրպէ, որ և քաղցրանուագ : Չսա սաշտ-
պան Տրամարանուէ և գոիչ սրնգի եգին հինգ :

2. Ձինն^օ է անուն ութերորդին :

Պ. Պողիւմիա, Ուշի, կամ քաղցրանուագ, որու
և ընծայի ոչ միայն արհեստ վիպագրուէ այլ և հա
մեմատուի ձեռաց և մատանց երգողաց չէ պէսպէս
զարձուածս իսպից, որք ի սոսին յաւէտ քան լեզու
և գաղանին այն լուսնիւն բարբառ առանց բանի

յայտարար ներքին խորհրդոց, ևս և ակնարկուիք
և նշանքն, զորս յաւէտ տեսանել մարթ է ՚ի մէջ
տարփածուաց :

2. Զինչ և իններորդն կոչիցի արդեօք :

Պ. Ավրանիա, απο του ουρανου, Երնային. զի
երգէ զերկնից և զերկնայնոց միանգամայն, և կայ
պաշտպանուհի Շարականաց, գանձուց, օրհներ-
գուէց և աստեղաբաշխուէ :

2. Կուսանք էին մոլզայք :

Պ. Ոմանք զդոյն հաստատեն, բայց սլէք է հա-
կառակն մերժեն : Զոր և իցէ, մեք մի արհամար-
հեսցուք զաստուածուհիս հանձարոյ և արուեստից,
զի մի կորիցուք զկորուսան Թարմիւրիդեայ, որոյ է
իւր հագագաց քաղցրութիւն և է դիմաց գեղեց-
կութիւն հարտացեալ՝ առարկու հանդիսացաւ
Դստերաց երգոց, և ՚ի պարտութիւն եկեալ է
քնարին և զաչսն տուժեաց :

2. Որպէս նկարին Մուզայք :

Պ. Կուսանք գողտրականք, զուարթ, և ծաղկա-
հասակ. երբեմն մերկ, և երբեմն սփածեալ զան-
ձամբք իւրեանց հանդերձ փառացի, պարառեսալ
չուրջ զՍպողոնիւ իշխանաւ իւրեանց : Գործիս
նուագարանաց և ցնծղայս ՚ի ձեռս հարկանեն և
երգեն զզուգախառնուի արուեստի է մակացու-
թեանց :

ԳԼՈՒԽ ՔՍԾ.Ն ԵՒ ՉՈՐՈՐԴ:

Սնձնաւորեալ քերթողաց զբարոյական Ս. առ-
 քինութիւնս պաշտելին յերկրի, և հանեալ յերկինս
 դասելին Է դիս. զի զարս առաքինիս աւսուածա-
 կիր անուամբ յորդորեսցեն ի բարիս: Ըաւելին ՚ի
 սուա նաև զմանս ՚ի բարոյական մոլութեանց ան-
 սի, որովք. իբլ և ստուերօք սռալել քան զառա-
 ւելն պայծառերես ընծայելին զառաքինութեան
 լաւութիւն: Զորոց մի առ մի յառաջիկայս:

Ս. մատթիոս-Եւ-ն գերագոյն ՚ի զարդս մարդկան,
 նկարի իբրև Ս. մազոն բաճկոն կարճ սվածեալ զիւ-
 րեալ, և կօշիկս զինուորաց ագուցել յոսս: Մարկոս
 Մարկելիոս կառոյց տաճար դիցուհւոյն Ս. առ քի-
 նութ, և առննթերնք միւս և ստաճար դից Պատուոյ:
 Ս. զ՝ տաճար Ս. առ քինութեան էր դուռն ընդ որ
 մասնէին մարդիկ ՚ի ստաճար Պատուոյն, որով երևի,
 զի ոչ ոք է պատուելի, եթէ ոչ առաքինի:

Հ. մատթ, անարատ մայր հաւատարմութ, և ընկեր
 միանգամայն և քոյր Ս. ըստութեան, նկարի դժիոյ
 հինաւուրց արծաթավայլ զիւռակօք. երբեմն աջա-
 կարկառ, և երբեմն ձեռնամած արկեալ զիւրեալ
 զաղ թափանձիկ ՚ի նշան բացայայտ անկեղծութ:
 Զո՛հ արեան ոչ նուիրիւր Հաւատոյ, և քուրմք

նորա յաղօթելն ծածկէին զգլուխս իւրեանց: զի
 հաւատ պարտի գոլ ծածուկ: Սուրբ էր սմա շուն
 սպիտակ, հաւատարիմ քան զոր չէ ինչ յարարածս:
 Նշան դիցուհւոյս էին երբեմն երկոքին ձեռք ազու-
 ցեալ Է միմեանս, կամ երկոքին ծաղկահասակ օրի-
 որդաց ձեռնամածել երերաց: Ղևտ. Ժ. 21:

Յոյս, դիցուհի ակնկալուէն կարիւր օրիորդ մանկա-
 հասակ կոկոն վարդից մերձ 'ի բանիլ յաջոյ իւրում,
 և ձախով իւրով ունելով 'ի վեր զքղանցս կամ զգրօ-
 շակս հանդերձից իւրոց: Ս. յս մեծ դիւրարար մարդ-
 կային թշուառութեանց եկաց մնաց 'ի յատակ
 սլանդորեան տփոյն իբրև մի միայն սալաստանարան
 Էդէմ չարեացն որք ելեալ անտուստ լցին զաշտարհ
 բովանդակ:

Ս. Բարսեղի, իշխանուհի իրաւանց ընդ երկց
 գլխաւոր յատկութեանց իւրոց յերես զանազան
 դէմս առեալ և նկարի: Ս. Սրգարուի 'ի բանս Թեո-
 անուանեալ դուստր երկնի և երկրի ուսուցանէր
 մարդկան առնել զիրաւունս արդարութեան յամի 'ի
 բանս: Ուստի և 'ի հրապարակախօս լինիլ ումք
 բերէին և կառուցանէին առաջի դարձան սորա, զի
 խրատ զգուշութեան կալցի նովաւ խօսիլ միայն զար-
 դարն և զիրաւն յականջս ժողովրդեան: Սա ծնաւ
 զերիս դասերս, ՂԻՐՊԻ, ՂՕՐԷՆ, և ՂՍԱԳԱՊՈՒՄԻՆԻ:

բ. Մոդարուի ՚ի կշիռս, կոյս, կամ Սարէա աւա-
ցեալ դուստր Սրուսեկի և Սարէուի սկայի կամ
քումանց Սրամազդայ և Թեմեայ՝ նկարէր կոյս կշիռ
հաւասար ՚ի ձեռին իւրում: Գերթողք կեղծեն
իջանել սորա յերկիր յոսկեղէն դարու. քայց իբրև
յետոյ ամբարշտեցան ասեն մարդիկք առ ամ, փա-
խեալ յերկրէ արդարուի, և եգաւ ՚ի Համաստե-
ղութի կուսին: Գ. Սրդարութի ՚ի գործս՝ Նէճեոի
դուստր Սրամազդայ և կարեաց, կամ Գիշերոյ և
Ովկիանոսի. աստուածուհի վարձուց և պատժոց
կարդացեալ վայելեալ զսէրն Սրամազդայ յղացաւ
և ծնաւ զձու, զոր ետ հովուի ումեք տանիլ առ
Լիդա, և փակել յարկեղ իմիք, յորմէ յետ սակաւ
համանակի ծնաւ Հեղինէ: կոյի սա և Սդրաս-
ոիա. որ է ասել Սնի-տո-ոփ, Սնո-րծ, զի դժուա-
բաւ գերծանի ոք ՚ի ձեռաց նորա: Ունի սա
Թևս, պլ գրեթէ դուն ուրեմն ՚ի վար արկանէ
լնոսա. զի քանի յամր գայ արդարութիւն, այն-
քան և սաստիկս պատուհասէ:

Մանգոստերոս-Քիան, կամ Հայրենոստերոս-Քիան աստուած-
ացուցեալ պաշտեցաւ ՚ի նախնի Զունաց և ՚ի Հոռու-
մայեցւոց, և զարդիս ՚ի մեջ Ճենաց և Հնդկաց
համարի իբրև մի ՚ի գլխաւորագոյն պարտեաց
բնութեան և օրինաց. միանգամայն: Պատմի թէ

Թէ կին ոմն հռովմայեցի արգելեալ 'ի բանս
վճռեցաւ սովու հիւծանիլ 'ի մահ այլ դուստր
նորա որ արամբին էր յաայնժամ միշտ այց ելա-
նէր մօր իւրում և կերակրէր կաթամբ իւրով զկաթ-
նատուն իւր: Իբրն յետ ժամանակաց ստուգեալ
գտին զայս անօրինակ և դերասանն՝ առաքինուի,
դստեր բարւոյ շնորհեցին զմերն ազատութիւն, և
կարգեցին նոցա ռոճիկ, յարքունուստ ջկեանս իւ-
րեանց: Ի տեղւոյն ուր բնակէր այս կին ծնողա-
սէր կառոյց տեսար Ստիլիոս աստուածուհւոյն
ծնողասիրութեան: Աւանդի և առ յոյնս կնոջ ու-
մեք լը սմին օրինակի կաթամբ իւրով անուցանել
զկիւմոն, կալանաւոր զիւր ծերունի հայր:

Ողորճութիւն յաստուածութիւն հանեալ յԱթե-
նացւոյ պատուէցւ սեղանուով խնկոց, և մեհնաւն
որ էր ապաստանարան և տեղի ապաւինի ամե-
նայն թշուառացելոց: Չէր օրէն բռնի կորչել զօք
անտուստ, ուստի և աշգականք քաջին Ափիլեայ
յետ մահու նորա երկուցեալ 'ի մահանաց թնա-
մեաց ապաստան եղին 'ի մեհեանն Ողորմութեան:

Պարիսպութիւն պատկազանաց ամօթխածութեան
նկարիւր իբրև տիկին համեստաբարոյ և ծանր, քօ-
ղեալ յոտից ցգլուխ: Սա երբեմն 'ի յերկրի բնակէ
ասէ Յոբնազ բայց իբրև բուսան ալիք Արամաշ:

դայ վերացաւ յաշխարհէ ամօթ : Կրկին տաճար էին սորա 'ի Հռովմ, մին տիկնաց և մեծուհեաց, և միւս կանանց հասարակաց : Քանզի Ա. Երզնիա օրիորդ աշնուական իբրև ամուսնացաւ լի սոսկականի ումբ, յարոյց Շդէմ իւր ինքեան զսրամտութիւնս աշնուուհեացն ամենայն, որք իչ միայն անհաղորդեցին զ'ա յընկերակցութենէ իւրեանց՝ այլ և 'ի տաճարէն և 'ի զոհից Պարկեշտութեան : Ս. Ռ որ կառոյց Ա. Երզնիա նոր տաճար 'ի պատիւ Թծուհւոյն, և կոչեալ զկանայս հասարակաց ամբաստան եղև զանգթութենէ մեծուհեացն առաջի նոցա, և ասէ, “ Նուիրեմ ահաւասիկ զտաճար զայս Պարկեշտութեան Ժողովրդեան, և խնդրեմ, զի դուք այնպէս պաշտիցէք զՊարկեշտութիւն, որպէս և արք զպատիւ : ” Միանգամ և եթ ամուսնացեալք միայն ի խէին զոհել 'ի սեղան սյամիկ, և կրել 'ի գլուխս զպսակ պարկեշտութեան :

Ճշմարտութիւն, մայր ամ Ս. Ռաքինութեանց, գրական առհաւատչեայ ամ համեստուեց, պատնէշ պատուոյ և համբաւոյ, և լոյս և ինդուի մարդկային կենաց՝ նկարի 'ի զգեստս ձիւնափայլս, վեմ, հաճոյական, քաղցր, գողտրական, բայց և համեստ կերպարանօք : Որ հասարակօրէն համարի դուստր Ժամանակի և սատոնի, լի որում Ժամանակն 'ի յայտ

ածէ զՃշմարտութի, թէպէտե՛ի յատակս խորոց թաղէ զսա Դիմոկրիտոս :

Չորագրութիւն դիցուհի միաբանուէ, մայր բարեց լը եղեշայի, նկարիւր կրել յաջ իւր զգնտակ, և զմաղթեղջիւր կամ գաւազան ամենաբեր՛ի ձախոյ իւրում: Նշանակ սորա երկուց աջաց լը միմեմս կապակցութի և նուռն :

Իւրագրութիւն ըսն ոմանց դուստր Թեմնայ, և ըստ ոմանց Մարեխան՝ պաշտիւր իբրև անժուհի խաղաղուէ, և նկարիւր իբրև տիկին պսակեալ բողբու վարդից կամ պսակօք արմաւենեաց և դաբնիդեաց, կրելով ՛ի ձեռին ատոքալից հասկս ցորենոյ : Նշան դիցուհւոյս է Կարի-իէ, կամ սպիտակ գաւազան զոր հրեշտակք խաղաղուէ կրեն՛ի ձեռս իւրեանց : Հոյակուպ տաճար խաղաղուէ սկսաւ առ Կղոզիոսիւ, աւարտեցաւ առ Ա. Եսպիանոսիւ, և այրեցաւ առ Կոմոզիոսիւն կայսերաւ :

Հարագրութիւն լը սրբոյն օգոստինոսի նկարէր իբրև տիկին արգոյափառ, բազմեալ յաթոռ անվրդով, գաւազան ՛ի միում ձեռին, և մաղթեղջիւր մեծ ՛ի միւսումն :

Սրագրութիւն, ՛ի դրամս ինչ Անդրիանոսի կայսեր նրկարի կուսան զօտէպինդ, անտհտահասակ, և քաջիրան, նիզակ հաստաբուն ՛իմիում և սուսեր ՛իմիւսում

ձեռին : Իսկ ընդ ոտիւք նորա կիսագունտ երկրի,
ցուցեալ թէ սակման քաղոց է զն ի-բեանց սրբան հոգանէ,
այսին սին :

Բարոյակնութիւն, կամ Բարոյակն Իմաստասիրութիւն
անձնաւորեալ յաստուածուհի նկարիւր դժխոյ
փառացի վսեմահայեաց, լուրջ, ծանր բայց և
քաջր կեդարանօք յեցեալ ի սիւն մարմարոնեայ
և տալ իրատ Սոկրատայ, գթած, է յուսուցանել
իւրում սա, և չիք խստուի որ կնճռէ զգորովոտ դէմն
նորա : Որով թող ուսցին վարժապետք մարդկորէն
վարիւ ընդ աշակերտս՝ քան թէ գազանային անգը-
թուք, որոց եան եղէ փորձառու : Սա ասի լեալ
դուստր Փորձոյ և Ուշոյ :

Իսկնութիւն հնագոյն բարոյական աստուածու-
հաց նկարի քանոն ի ձեռին, և կիսագունտ չ
ոտիւք ցուցեալ թէ խոհեմութիւն կշռել պարտ է զամ :

Չափսարութիւն թէ և չեն ուրեք դրօշանի կամ
անդրի, սակայն գրիչք հռովմայեցւոց յանդիման
կայուցանեն զնա կուսան համեստաբարոյ, սանձ ի
ձեռին իւրում սանձել զապարասան կիրս մարդկան :

Հիբէ. որ և սյլաբանութի իմն, Յուլիանեանականու-
թեան, ծնեալ ի հերայ անհայր ի մօրէ, ասի լեալ
աստուածուհի յարագալար մանկուի, վասն զի յաւի-
տնականութի չիք ինչ անցեալ կամ ապառնի : Ս. Բոյ

ասի թէ շերտ կին Սրամազդայ կերեալ զհասիկ նռան յղացաւ և ծնաւ զՀիբէ այնքան առոյգ և գեղեցիկ մինչ առեալ դիցն կարգեցին զնա նորարար տիոց, աստուածուհի առուգուէ, և գինեպաշտ որմզդի Սյլ տարաբաղտապէս գլորել սորա 'ի հանդիսի ուրիք դիցն անկաւ 'ի վայր այնպիսի իմն ամօթալի դրուք, մինչ քստմնեալ Սրամազդայ թ այն հալածեաց զնա յերեսաց իւրոց, եւ տուեալ ի կնուի շերքիւլեայ՝ զգանիւմիդէս զիւր սիրական պատանին յարորէեաց նմա 'ի պաշտօն մատուակուէ անմահարարն Սմբրոսաց: Սա նկարէր կուսան հրաշագեղ, ունելով սրուակ նեկտարի 'ի միում, և բաժակ 'ի միւսումն ձեռին: Երբեմն նկարի և Սրծուացեալն Սրամազդ խոյանալ 'ի բաժակ Հիբէյ, և ըմպել զառուգուի հասակի 'ի բաժակէ մանկութեան սորուն:

Հոգեւոր դուստր Եսկիւղապիոսի Դիցուհի Սորդո-բեմն համարեալ պաշտիւր առ նախնեօք մեծահանգէս զոհանով, և դրօշիւր իբրև կուսան հրաշակերտ, զօձ գալարել զբազկաւ, սնուցանէր օշարակաւ ամբրոսեացն, զոր կրէր բաժակաւ 'ի ձեռին իւրում: Օձ, ամի ամի նորոգելով զխորիս իւր նշանակ է առողջուէ:

Փոշ, կամ Դրամ պաշտիւր 'ի հնոց իբրև ամօնահի

կամ՝ ռատիկան հարստուեց : Պաշտիւր նաև Պռիւյ. և որդի նր Ս. Բժ-Ռ յառաւելու թիւն դրամոց որ 'ի նիւ-
 թոյ յայսցանէ : Ս. յն ինչ անհետացան դի. ք յերկրէ
 Քրիստոնէից, և կործանեցան մեհեան. ք նիւ թեղէն. ք,
 միապետեց Թժուհին Դ. ղաշխարհ համօրէն 'ի սաշ-
 տոն ին. ք ն, և շինելով իւր տաճար զսիրտս մարդկան
 բնակեցաւ. 'ի նոսա : Զ ի ուր արդեօ. ք տատուածա-
 պաշտ քան փողապաշտ. ք յաշխարհի, որ ուխտեն
 ուխտս, և կանգնեն բազինս 'ի սաշտել զՓող : Ս. րի. ք
 փողապաշտ. ք, առ Մենանդր, կուտեցէ. ք ձեզ ոսկի
 և արծաթ, խնդրեցէ. ք զոր ինչ և կամի. ք. տայի ձեզ,
 ը Դ. թէ և Թէ և Թէ, այլ զգործս Թյ գործէ, և զԹժս
 անգամ հնազանդեցուցանէ ակնարկու թեան կամաց
 ձերոց : Խօսեցարու. ք զսուտ, և զի փող ունի. ք ունկն
 դնեն ամենե. քին, Ս. Բժ-Ռ, լս-իցէ Թէն. քն ս-նկն, Սնա-
 ռակեցարու. ք, ամբարշտեցարու. ք Հարուստ. ք, և ա-
 հա Փող բարեպաշտեցուցանէ զձեզ նաև յայս Ս. շաց
 հաւատոյ : Փող սրբէ զձեզ 'ի կարծիս մարդկան, այլ
 աւա՞ղ, զի ոչ և յայս Թյ ամենակալի, Թյ նախանձոտի,
 զորոյ զպատիւն գողացել անշունչ նիւ թոց մատուցա-
 նէ. ք Սնի. ք ք զԼուգիս յեր ոյս որ 'ի յէն. ք 'ի Բայ պաւն. ք զի. և զոր
 Թյ զԼուգիս ք յար. ք թ ուլուգիս-նե. ք և Լուգի. ք. ս-ն լի. ք յի :
 Լ-նե. ք, մտացած ին դիցուհի դուստր փառաց և
 Քաղազործուեց, որ քարոզէր զերեւելի երեւելի ա-

բարս յաշխարհ մտ: Նկարիւր սա աղջիկ թեւեւ և
 փող աւազափող 'ի ձեռին իւրում փողէր զգործս
 դիւցազանց: Սմա սրբեաց Հռովմ զբաճար 'ի հրա-
 պարակս իւր և պաշտեց մեծահանդէս նաւակատեօք:

Զինչ այլ ևս երկարել ինձ զայսցանէ, ուրաներ սը-
 նոսիսպաշտութիւն և երեւակայութի հնոց այնքան
 շոյլեաց յատուածս իւրեանց, մինչ 'ի համար
 ածել նոցա ոչ միայն զամ անառակութիս և անպատ-
 կառութի, այլև զանարար հրէշն մտաց, և զաղտս մարմ-
 նոց և զհոգւոց մէտ գամայն: Օրինակի փան, Նա-
 խանձ, հեռ, Ստեղծութի, Սնամթութիւն, Դող, Տենդ,
 Խթութի, և որ այլ ցաւք եւ մահ տարածաւք են
 կենաց և բարուց, աստուածօրէն երկրպագեալ 'ի
 մարդկանէ պաշտեցան:

Բողոք ծովածին Դուստր ովկիանոսի էր դիցուհի
 մեծափառ, մանաւանդ առ նախնի հռովմայեցիս և
 Հայս, որ պաշտէին զնա զանազան վերատու թեանք,
 ուստի և անունս Ռոկիայր տակաւին ներկէ զէջս
 գրուածոց մերոց: Սովաւ համարէին կռապաշտք,
 բաժանորդիլ հարստուէ և աղքատուէ, բարեբաս-
 տութեան և տարսբաղտութեան, հեշտութեան և
 թշուառութեան, առ ազգս մարդկան:

Սա ըստ զանազանութեան գործոյն, զանազան
 ձևով, երբեմն նկարիւր սա տիկին ունելով զմարդ

Թեքիւր . և երբեմն զՊղոտոս զհուռս հարստուն
կրելով 'ի դիրգս իւր, այլ առաւելապէս կոյր, քսակ
'ի ձեռին կայեալ միով ոտամբ 'ի վերայ դիւրաշարժ
անուոյ, 'ի նշան դիւրափոփոխ և անհաստատ լինե-
լոյ պարզեաց նորա :

ԳԼՈՒԽ ՔՍՅՆ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ :

Հ. Ո՞վ էր Ասհագն կամ Հերքիւլէս :

Գ. Հին հեղինակք յիշատակեն աւելի քան զքա-
ասուն և զերիս Հերքիւլէոս, այլ քաջն յամենեսին
'ի նոսա էր որդին Սրամազդայ և Սղկմիայ, կնոջն
Սմփիարոնի արքային Թեբէացոց :

Հ. Զինչ նոր երեւցաւ 'ի ծննդեան սորա :

Գ. 'Ք պատմել Սրամազդայ, թէ ծնանելոցն էր
իւր արու զաւակ, որ իշխէր ամենայն արեւնառ-
ուացն իւրոց, նախանձայոյցն Հերա կին նորա, ըստ
որում աստուածուհի ծնուցիչ, անագանեալ ըզ-
ծնունդ Հերքիւլէայ՝ փութացոյց զԵւրիսթիայն,
որդւոյ Սթենալոսի արքային Սրգոսի, քեռոյ նորա.
ուստի Հերքիւլէս նմա հպատակ եկաց :

Հ. Անախանձեցաւ այսու նախանձն Հերայ .

Պ. Այ. Ձի իբրև ութն ամսական տղայ էր Հերթիւնքս, Հերա առաքեաց զերկու օձն կորուսանել զնա, այլ ստնդին սկայազարմ կալեալ զպարանոյն նոցա իտղդեաց զնոսա :

Հ. Ձինչ էին քաջի արարք Հերթիւնքայ :

Պ. Գերազանց ամի ուսումն նր, լինոս որդի Ապողոնի ուսոյց նմա զիմաստասիրութիւն : Եւրիտոս զալէզնաձգուի : Եւմոլլոս՝ զերաժշտուի, Հարպալիւքոս՝ զըմբշամարտուի. Կաստոր՝ զզինաշարժուի. և Քիրոնիս՝ զԱճտեղաբաշխուի և զբժշկականուի. որով երեւի, զի հինք զգազանային հուժկուի մարմնոյն և եթ չհամարէին բաւական քաջայրացուցանելոյ զմարդ :

Հ. Ձինչ եղեն զկնիք հալատակելոյ սորա ի Եւրոսթեալ :

Պ. Ի շարանախանձ ատելութենէն Հերոյ առ որդիս Արամազդայ ծնեալ յայլոց Դիցուհեաց, զըրդեալ Եւրոսթէայ՝ ի փորձ ել կորստեանն Հերթիւնքայ, և եդ զուսնորա ի դառն և ի բազմալտանգ ձեռնարկ, որ հասարակօրէն կոչեցան Հերթիւնքս ճգուն :

Հ. Ձինչ էր առաջինն :

Պ. Առիւծ իմն այլանդակ, զոր անկեալասէին ի գնտոյն լուսնի, ապականէր զամ մերձակայ սահման

անտառին Նէմիայ, զոր Եւրոսթէոս հերքիւ լի սպանանել հրամայեաց: Իսկ հերքիւ լէս սեսեալ թէ անգծելի էր մորթ գալանին, եթող զգէնս իւր, և մնամարտեալ խեղդեաց զնա, եւ զմորթ նք զերծուցեալ ագաւ ինքն:

Հ. Զինչ էր երկրորդն:

Պ. Հրամայեցաւ զնալ եւ կործանել զեղջերուաքաղն ծուլային զվիշաան Հիզլայ, որ ունէր զլուստեօթն, Թ ոմանց յիսուն, և ըստ սյլոց հարիւր, ՚ի նախինս լեռնայի: Բայց ՚ի հասամիայն վերաբուսէր միւսն, և այսպէս քանի կտրէր այնքան և նոր գըլիս վերաբուսանէր, ուստի եւ անհնարին լինէր Սկային կորուսանել զնա:

Հ. Զինչ արար ապա:

Պ. Հրամայեաց իռլասայ խարել շիկացեալ երկաթով զվերաբերան գալանին, իսկոյն Թ հասանել զլիտյն, և այսու յաջողեցաւ կորուսանել զհրէն, և միւսն զնետոս իւր յարեան և ՚ի լեզի նորուն, որով այնքան քաջամուխ թիւնեցան նետքն. մինչ գրեթէ մեզմիկ հալումն նոցա անհրաժեշտ մահու սպառէր զնոցեալսն ՚ի նոցանէ:

Հ. Զինչ էր և երրորդն:

Պ. Հրամայեցաւ կենդանւոյն ածել առաջի Եւրիսթեայ զարջն ահագին, որ ապականէր զբովան-

դակ սահմանս տէրութեանն Երիմանթեայ: Ջեր-
քիւլեայ կալեալ զշաւիղս հետոց նորա դրոշմալս
'ի ձեան. զնաց և ի բռա՛ք հաժ զնար: Ս. յնքան
զարհուրելի և ասելատեսիլ էր գազանս այս, մինչ ի
հայիլն 'ի նա Եւրիսթեայ՝ նուազեցաւ:

Հ. Ջինչ արար 'ի տանել իւրում զարջն առ
Երիմանթոս:

Պ. Կոտորեաց զամ կետաւորս կամ զձիացուս ի
որս և զվարժապետ իւր զՔիրոնիս, որ զուր 'ի զուր
յարձակեցան 'ի վերայ իւր:

Հ. Ջինչ էր և շորորդ ճիգն:

Պ. Հրամայեցաւ կենդանւոյն եւ անկնաս բերել
'առ Եւրիսթէոս զոսկեղջերեան, և զարուբասմբակ
եղնիկն նուիրեալ անաստական դից, որ յաճախէր
'ի լերինս Սինալոսի: Չոր կատարեաց յետ տարե-
կան հետասնդունն զկնի նր:

Հ. Ջինչ էր հինգերորդ ճիգն:

Պ. Կործանել զՍտիմփալիդեայս, ոյք էին երկա-
թակտուց եւ երկաթամագիլ գիշատիչ թռչունք, և
ապականէին զեզերս ստիմփաղեան լճակին յարկա-
դացւոց աշխարհին, զորս սպան Հերթիւնքս օգնակա-
նուքն Ս. Բենասայ. զի յաղթէ ամի ի՛մ սքս-իւն:

Հ. Ջինչ էր վեցերորդն:

Պ. Հրամայեաց նմա Եւրիսթէոս բերել ինքեան

զկամար Հիւպոդիսայ թագուհւոյն միաստեանց,
կամ Սմալոնից, որք էին ազգինչ պատերազմատէր
և չգօր կանանց: Չկնի լէ երկար և լաստիկ պատե-
րազմի Հերքիւլէս կոտորեաց զամենեսին, զկամար
Հիւպոդիսայ Եւրիսթեսայ և զթագուհին ի կնուի
թեսսեայ ետ:

2. Չինչ էր Եօթներորդն:

Պ. Սարկական իմն: Ս, յս է, որցել զգոմ Սւգէ-
ասայ արքային Եղիսայ. յորում պահէին յերեսուն
ամաց հետէ երեք հարիւր եզինք, և թրքածք
նոցա չէ էր երբէք յստակեալ: Հերքիւլէս բանալով
զսոսաջս Սւփէոս գետոյն ի գոմ անդր, մաւրեաց
զամենայն աղտեղութիւնս:

2. Չինչ վարձ խոստացւնմա Սւգէաս վասն այր:

Պ. Տալ նմա զտասներորդն արջառոց իւրոց.
բայց յետոյ ոչ պահեաց զխոստ իւր: Հերքիւլէս
սպան զնա վասն անարժան ուխտազանցութեան,
և ետ զթագաւորութիւնն իր որդւոյ իր Փիլէոսի:

2. Չինչ էր ութներորդն:

Պ. Մինոս արքայ կրէտիոյ, հեղգացաւ ի պաշ-
տօն Պուրդոնի, և նա առաքեաց ասազնամարմին և
քաջագօր ցուլ մի ապականել զբնակիչս կղզւոյն,
Հերքիւլէս կալեալ զցուլն կենդանւոյն ած առ
Եւրիսթէոս:

2. Զինչ էր ինններորդն :

Պ. Յազթել Դիոմեդեայ որդւոյ Արեօի արքային Բրիստոնիոյ կամ Թրակիոյ. որ կերակրէր զերկւարս իւր մարմնով մարդկան, և այնքան ամեհացուցանէր զնոսա մինչ հուր Ը սնգունս և Ը բերանս շնչել : Սա հրամայեաց արկանել զՀերակլէս ի կերակուր երկւարացն, այլ Սկայն դիմի հարեալ քաջութի զնա ինքն ը Դիոմեդէս դարման ետ իւրոց երկւարաց, և զնոսա կալեալ նուաճեաց ինքեան :

2. Զինչ էր տասներորդն :

Պ. Առաւել ևս զտանգաւոր. զի Գերիոնիս արքայ Գադեաց կամ Սպանիոյ, ինքնին զուով հրել իմն եռամարմին և եռազուլս. ունէր ՚ի պահպանութի իւր վիշապ եօթնազլխեան, և շուն մի երկազլխեան, պահէր ցուլս մարդասանձս. զորս գողացեալ Հերակլի, և զգերիան հանդերձ հրելաւոր շամբն սասակեալ դարձաւ յԻտալիա :

2. Զինչ էր մետասաններորդն :

Պ. Բերել զոսկի խնձորս յերեկորնական սարսիզէն, որոյ ՚ի պահպանութիւն կարգեալ էր անջուն վիշապն ահագին. այլ Հերակլեայ սատակեալ զնա երեր զխնձորսն :

2. Զինչ էր երկուտասաններորդն :

Պ. Սորա երկուտասաներորդ Ճիզն առաւել վը.

ամբառոր և անմատչելի էր քան զորս 'ի վերագոյնդ պատմեցաք. զի հրամայեցաւ 'ի խորին խորչիցն դժոխոց 'ի վեր հանել զերագլխեանն կերբերոս :

Հ. Արա՞ր :

Պ. Այ՞, էջ 'ի դժոխս հզօր զօրութեամբ, և զկերբերոս կալեալ եհանն 'ի վերնագաւառս լուսոյ : Այլ լունն սմեղարամետական իբրև ետես զլոյսն, փոխեաց, ուստի բուսաւ ակոնխատիլն խոան թուլաւոր :

Հ. Բաց յերկոտասանից աստի նյլ գործս քաղութեան չարա՞ր Հերակէս :

Պ. Այ՞, և այն բազում յոյժ, քանզի սա յըմբշահարտութեան զԱնտէոս սկայն ցուցանքաւոր ճըմեաց 'ի մահ : Զոհեաց զԲուսիբիս զարքայն երկազոտսի 'ի սեղան պոսիդոնի, որում զինքն զոհել հրաման տուեալ էր բոնաւորին, զի սովոր էր յաշտել զնկս շաստուծոյ իւրում :

Հ. Զին՞չ այլ :

Պ. Զկակոս կամ Զար զօրդին Հեփեստեայ սպանոր ծուխ և հուր ը բերան 'ի գուրս փոխէր, վասն բողանալոյ զարջառս իւր : Օգնեաց Սրամազգայ ի կուին ըդէմ սկայից և զԵղիոն առնլ աւար եհար :

Հ. Զե՞ր սա խրատէր :

Պ. Այ՞, նախ զԻռէ զգուսար Երիստեայ զար-

Ճապէտին իւրոյ սիրեաց : Ոմիակէ տիկին Նիգիոյ
այնքան յափշտակեալ ունէր զմիտս քաջին մինչ
պարտաւորեաց նմա զգինուլ զսղեատ կանացի և
մանեւ ՚ի շարս կանանց իսկ կին նորա Դէյանիբա
քոյր Մեղիագրեայ եղև պատճառ մահուն իւրոյ :

Հ. Կարե՞ս ասել ինձ և զայլ անցս զնմանէ :

Պ. Ընդէ՞ր ո՛չ : Ճանապարհ արարեալ՞ Հերթիւ-
լեայ եկն առ ավն գետոյ, և ո՛չ կարէր անցուցանել
զկին իւր. Նեսոսս ձիացուլ զի էր քաջ լուզորդ ա-
ռեալ զԴէյանիբա անցոյց ՚ի միւս կողմն, և ՚ի նն-
գել նորա անդ. նետահար եղև ՚ինա Հերթիւլեայ
միտն սլաքաւ իւրով : Սյլ այն ինչ դեռ շունչ ՚ի
բերանս էր Նեսոսսի ետ ցկին Հերթիւլեայ զշապիկ
իւր արենաթաթաւ, և ասէ, ջորչափ ունիցիս զայս,
սիրեսցէ զքեզ այր քո :

Հ. Փորձեա՞ց :

Պ. Սյո : Ձի յետ փոքու լուեալ Դէյանիբայ
Հերթիւլեայ լի իողի տարփածութիւն առաքէ առ
նա զայն շապիկ, զոր զգեցեալ քաջին անկաւ յալս
չորատանը խօթութեան, եբարձ զզլուխ լաքիսայ
բերողի նորին, անկաւ ՚ի խարոյկ, և փոխեցաւ ան-
տուտ ՚ի շար աստուծոց : Ձոր տեւել կնոջն չոգաւ
զիւրովի :

Հ. Որպէ՞ս նկարիւր :

Պ. Հսկայ քաջալանց յեցեալ 'ի բեր հաստարուն,
 Տորթ առիւծու զԹիկամբ, և զոսկի խնձորա Երեկոր-
 նական պարտիզին 'ի ձեռին իւրում:

ԳԼ. ՔՍԱ.Ն ԵՒ Վ.Ե.Յ ԵՐՈՐԴ:

Հ. Ո՞վ էր Եսկիւղապիոս:

Պ. Աստուած Բժշկութեան, որդի Ապողոնի 'ի
 կորոնիս յաւերժահարսէ, որոյ 'ի ծնանիլ Ապողոն
 նետահար կորոյս զկորոնիս վասն անհաւատարմու-
 թեանն, և զԵսկիւղապիոս ետ 'ի հոգս Քերոնի
 ձիացու, որ ուսոյց նմա զարուեստն Բժշկութեան:

Հ. Շարունակե՞մ զպատմութիւնդ:

Պ. Իբրև զարգացաւ Եսկիւղապիոս՝ միացաւ լէ
 Արգոննւսն 'ի խաղալ նոցա 'ի կողքիս Իբրև նոցա
 բժշկապետ և 'ի դարձին՝ այնքան զարմանալի ընծա-
 յեցոյց սա զարուեստ իւր, մինչև զմեռեալս յարու-
 ջանիլ: Արամազդ խնդրով Սանդարապետին Պղու-
 տանի շանթահար սատակեաց զԵսկիւղապիոս, որոյ
 'ի վրէժխնդրութիւն և հայր նորա Ապողոն զՀե-
 փեստեանսն զշանթարարս նորա կորոյս խմբովին:

Հ. Որպէ՞ս նկարիւր Եսկիւղապիոս:

Պ. Ծեր ալե որ յեցեալ ՚ի ցուպ օձապատեալ Խա
ամուսնացեալ ընդ Եպիոնեայ ծնաւ ՚ի նմանէ որդիս
չորս, յորոց Հեգէա, մի ՚ի դստերց անտի նորա
դիցուհին առողջութեան անուանի հանդիսացաւ
յոյժ :

ԳԼ. ՔՍՍ.Ն ԵՒ ԵՒԹ.Ն ԵՐՈՐԻ :

Հ. Ո՞վ էր Պէրսեւս :

Պ. Որդի Սրամազդայ և Դանեայ դստեր Սկրի-
սիւսի արքային Սրգոսաց :

Հ. Ո՞րպէս շնորհս ընկալաւ սա առաջի դիցն :

Պ. Իբրև եհաս յարբունս հասակի իւրոյ ընկալաւ
զսաղաւարտ Պղուտոնի սանդարապետին, զՍսպար
Սթենասայ, և զդաշնակ Հերմեայ հանդերձ թեօքն
յոտս իւր :

Հ. Զինչ նահատակուիս հանդիսացոյց :

Պ. Սոքօք մեծամեծս արար, յորոց հանդիսաւորն
էր հատանել նորա զգլուխ Մեդուսեայ միոյ ՚ի գար-
դոնաց անտի, որ քաճացուցանէր զհայեցողս իւրոյ և
փրկել զՍնդրոմիդէս ՚ի ծովային յուշկապարկէն.
ցուցանելով նմա զգլուխ Մեդիւսեայ և դարձուցա-
նելով զնա ՚ի քար :

Հ. Ձինչ՞ այլ :

Պ. Ձքաղաքն Մեկինէ 'ի յունաստան կառոյց,
յետ մահունն աստուածացաւ, և դասեցաւ 'ի հա-
մաստեղուհի :

Գ Լ. Ք Ս Ա Ն Ե Ի Ո Ւ Թ Ն :

Հ. Ո՞վ էր Ատլաս :

Պ. Որդի Յաբետոսի և Կղիւմենեայ, թագաւոր
Մաւրիտանիոյ յափրիկեցւոց Քլիարհին. մեծ
աստեղագէտ. և առաջին գտակ աշխարհացուցի,
որով և առասպելեցաւն թէ զերկինս կրէր 'ի վերայ
ուսոց իւրոց :

Հ. Ձինչ՞ էր վիճակ սորա :

Պ. Անհիւրասէր եղեալ առ Պերսևս, ետես առա-
ջի իւր զգլուխ Մեդիւսեայ գարգոնի, և փոխեցաւ
'ի լեաքն յիւր համանուն :

Հ. Էին՞ սորա որդիք :

Պ. Այո՛. եօթն դստերս 'ի Պղէոնէ կնոջէն իւրմէ,
որոց անուանք են Եղէֆորէ, Հալկիովնէ, Մայա,
Աստերովպէ, Թայգէտէ, և Մերովպէ. որք համա-
նունաբար Ալաւսունք կոչին: Բայց յէթրայ 'ի միւս
կնոջէն ծնան սմա այլ ևս եօթն դստերք, որք և նոյ-
նաբար Հիադք անուանեցան, այսինքն է՝ Բոյլք :

ԳԼՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԻՆՆՆՆ

Է. Ո՞վ էր Թեոսիւս :

Պ. Որդի էգիտսի արքային Սեթենացւոց, սկայ
հաչակաւոր կամ կիսադի յունաստանի, որ բազում
արժանի յիշատակաց շահատակութիս կատարեաց
նման շերքիւլեայ աղգականի իւրում :

Է. Զինչ :

Պ. Էգէոս հայր նորա հաւատաց 'ի նա զազատուի
աշխարհին իւրց 'ի նախասելի հարկապահան-
ջութենէն Մինոսի արքային Արեւացւոց. որ էր ամ
յամէ առաքել առ նա եօթն արու տղայս և
եօթն կուսանս զի սղարարեացեն զհրէշաւոր ձիա-
ցուլ նորա, որ փակեալ 'ի Լարիւրինթոսին կրէտիոյ
մանիւր զիւօք մարդկան :

Է. Սզատեաց :

Պ. Սյո՛. զի օգնականութ Սրիադնեայ դստեր
Մինոսի կախեցաւ 'ի լարիւրինթ անդր, ուր 'ի դիմի
հարեալ գազանին սղան : Եւ դարձին կառ զՍրի-
ադնէ զբարերար իւր Է իւր, և յետ սակաւուց կու-
րացեալ առ երախտիս նորա ելիք զնա 'ի նաքոս
կղզոջ : Ուր գտեալ զնա սղանդարապետին բաքոսի
ամուսնացոյց Է իւր :

Է. Զինչ արլ :

Պ. Թեոսիւս միարանեալ Է Պրիթուսի էջ 'ի ստորի

վաչքս անդճոց կորզել անախ զՊերսիփոնէ : Բայց
 ՚ի սահս այսր յանդուգն ձեռնիբրեցուե՛ն Պրիթոփս
 կապեցաւ յանիւ ի քսիտվնեան. և Թեախւս ՚ի Ճայն
 ա՛յագին, ուր և կրեցին տանջանս անտանելիս մինչև
 եկեալ Հերքիւլեայ ազատեաց զինքեանս :

2. Դարձաւ՝ Թեախւս յաթէնս :

Պ. Մ. յն. բայց բննակալի ուրուք յինքն յանկու-
 յեալ տեսանելով զաթոս թագաւորունն իւրոյ, —
 զնաց առ Լեկովորէս արքայ Սկիւրոսի. իսկ նա զա-
 ւաճանուք ընկեց զնա ՚ի ծով, և Զերզոյց :

ԳԼ. ԵՐԵՍՈՒՆՆ՝

2. Ոյ՞ք էին Կաստոր և Պողիւքս :

Պ. Արդիք Լիդայ թագուհւոյն Սպարտացւոց և
 Ռամանդայ. որ ՚ի կերպարանս կարասոց շահեալ
 զտէր նորա յղացոյց զնա երկուորեակ որդւովք :

3. Երկոքին ևս անմահ՞ք էին :

Պ. Ոչ : Կաստոր մահկանացու էր ըմ մօր իւրում.
 իսկ Պողիւքս զանմահուի զՏօրն Ճառանդեաց, և
 երկոքին ՚ի միասին ընկերեցան Յասովնի յարզոնա-
 նաւեան յարձակմունսն :

Հ. Որպէս երևեցուցանին :

Պ. Սովորաբար իբրև հեծեալ քաջաձիք ունելով նիզակ ՚ի ձեռս, և փակեղ բրգաձև ՚ի գլուխ նոցա աստղանիչ ցցունաւ :

ԳԼ. ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՄԻ :

Հ. Ով էր Որփևս կամ Միովնիդէս :

Պ. Որդի Սպիդղոնի ՚ի Կաղէովպէ աստուածուհւոյն երգոց. էր բանաստեղծ հին. քնարահար, և մի յարգոնաւորաց անտի :

Հ. Զինչ ասեն զսմանէ Քերթողք :

Պ. Թէ այնքան ներդաշնակաւոր երաժշտութիւն հարկանէր զքնար իւր, մինչ արագահոսան գետոց կառիլ յընթացս իւրեանց, վայրագասուն գաղանացն անտառի մոռանալ զկատաղութիս, և լերանց և մայրից գալ ՚ի լուր զմայլուն նուագաց նորա : Ամ բնուէ շարժիլ և հոգիանալ. և յաւերժահարսանց գեղեցկաց հանապազորդիլ ՚ի մշտնջենաւոր ընկերակցութեան նորա :

Հ. Ընդ ում ամուսնացաւ :

Պ. Ընդ Եւրիդիկեայ. բայց վաղվաղակի յետ ամուսնութեանն օձահար մեռաւ սիրուհին :

Հ. Զինչ արար Որչեւս :

Պ. Ս. յն. քան 'ի խոր խոցեցաւ կորստեամբ կնոջն, մինչ էջ քնարաւ 'ի ստորին խորչս անգնդոց կորչել զնա 'ի ստրկութենէ Սանդարապետին Պղոտտոնի և Պերսիփոնեայ. և իւրով քաղցրանուագ քնարաւ այն. քան ամոքեաց զսիրտ թագաւորի և թագուհւոյն. և զիստոյն շնորհեցին նմա զԵւդիկէ վերածել 'ի կեանս, դաշամբ, զի մի' հայիցի 'ի նա մինչև հասցէ յերկիրն արեալիայ :

Հ. Պահեաց Որչեւս զդաշն իւր :

Պ. Ոչ. քանզի ոչ առնլով նորա զձայն հետոց կնոջն որ կառեալն էր յընթացից իւրոց. և պատուիրեալ գոլով շնորհիլ բնաւ. հայեցաւ տեսանել թէ զինչ եղև նմա, և ահա լէ հայելն իսկոյն աներևութացաւ սիրուհին, ցնդեալ իբրև զփոշի առաջի հողմոց :

Հ. Զինչ արար ապա :

Պ. Զանաց գնալ զկնի նորա, այլ շտուռն մուտ Դժոխայինքն, մի միայն մի ի թարութիւն նորա եղև այնուհետև 'ի ձայն քնարի մեղմել զաղէտս իւրոյ թշուառութեան 'ի խորածորս և 'ի լերինս. մեկնեցաւ 'ի մարդկային յընկերակցութենէ, որ. քան և հնարաւորն էր, այլ 'ի վերջոյ սպանաւ 'ի Թրակացի կնոջն ումբէ վասն բարձի թողի առնելոյն իւրոյ զնոսա :

ԳԼ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՈՒ :

Հ. Ով էր Սմիթոն :

Պ. Սմիթոն որդի Սրամազդայ և Սնտիովայեայ էր ճարտար նուագածու, և ասի, թէ 'ի ձայնէ նուագաց սորա մղեալ անղգայ քարանց՝ այնքան զուգահաւասար դասաւորեցաւ մի զկնի միոյ մինչ անաշխատ 'ի մարդկանէ յօրինել նոցա զպարիսպս թէքէացւոց քաղաքին :

Հ. Զինչ նշանակեն առասպելքս Որփեայ և Սմիթոնի :

Պ. Սյս է, զի գոլով Որփեայ և Սմիթոնի արքաջասացք և ճարտասանք համոզեցին զվայրագասուն և զխուժադուժ խառնիճաղանճսն թողուլ զգազանական վարս. շինել քաղաքս և գերջս, և թգրկել իւրեանց զօրէնս և զժէս քաղաքականուէ :

ԳԼ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԵՔ :

Հ. Ով էր Սրիոն :

Պ. Սրիոն էր Քնարերգական բանաստեղծ Մեթիւմիոյ 'ի լեսբեան կղզւոց, ուր հաւաքեաց իւր մեծագանձ հարստուի 'ի ձեռն արուեստից իւրոց :

Ձ. Զին՝ անց անցին լե սա :

Պ. 'Ի նաւարկել նորա 'ի լեսբեայ յաշտարհն խա-
լացւոց, ընկերք նորա կողոպտեցին զնա, և խորհէին
ծովակուր առնել : Սմիէոն աղաչեց թողուլ զինքն
փ անգամ և ս նուագել զիւր վերջին նուագ. և ա-
հա 'ի ձայն քնարի նորա հաւաքեցան անդր անհա-
մար քաղմուծիւն դլնաց. և իբրև անկաւ 'ի ծով*
փ ոմն 'ի դլնաց անտի առեալ զնա տարաւ 'ի
տենարոս :

Ը. Ավ էր ՊՐՈՄԵԹԵԻՍ :

Պ. Արդի Յաբեթի և թոռն կղիւմենեայ միոյ յով-
կիանեանց անտի, բայց այնքան ցասոյց զՍրամազդ
լանն գողանալոյ զհուր յերկնից և կենդանացուցա-
նելոյ զմարդն զոր ինքն 'ի կաւոյ ստեղծ. մինչ աս-
տուածաձայրն առաքեաց առ նա զՊանդորա հան-
դերձ տփոփն, որ լին էր ազգի ազգի աղէտիւք և թըշ-
ուառութեամբք :

Ը. Ընկալա՞ւ Պրոմեթէս զընծայն վտանգի :

Պ. Այ : Կարծիս էառ սա զդաւաճանութենէն
Սրամազդայ, և զՊանդորա լե Եալիմիթեայ եղբորն
ամուսնացոյց. ոյր բացեալ զտոփն. ելից աշտարհս
Թուառութեամբք և հեծութեամբք :

* Ս. յ* անց+ Սմիէոնի գողացել է սորք գրոց : Տէն
կորդուրէն-Բիւն Յովնոնս- Բովանդարտուէն :

Հ. Սրամազդ բաւականացա՞ւ այսու :

Պ. Ոչ : Ս, յԼ հրամայեաց շերմեայ կապել զնա շղթայիւք 'ի ժայռս լերին կովկասու, և արձակեաց 'ի վերայ նորա Սրծուի մի զի կրծեսցէ և կերիցէ միշտ զսիրտ նր. քանզի որ քան կրծէր արծուին, այնքան և սիրտ նոր բուսանէր նմա : Սա յետ երեսուն ամի անտանելի շարչարանացս ազատեցաւ 'ի ձեռին քաջին շերքիւլեայ :

Հ. Չունէր սա որդի մի Դեկալիոն անուն :

Պ Ս, յԴ : Սա ամուսնացաւ Է Պիոայ դստերն Եպիմէթեոսի հօրեղբոր իւրոյ. յաւուրս թագաւորուն սր կորեան ազգ մարդկան համատարած քրհեղեղաւ, միայն * Դեկալիոն և կին իւր ապրեցան տապանաւն զոր շինեաց ինքնին :

Հ. Չին՞չ ապա :

Պ. Իբրև դադարեցին հեղեղք և ցամաքեցաւ երկիր. հարցին 'ի ստողամախօսէն թէ որպէ՞ս մարթէր կրկին բազմանալ մարդկան, և ստողամախօսն հրամայեաց նոցա 'ի բաց թօթափել զոսկերս նախամօր իւրեանց :

Հ. Սրարին՞ :

Պ. Ս, յԵ. զի կշռեցին արդարութիւն, թէ նախամայր

* Համեմատին ունց Դեկալիոնի ընդ Ճէմարգոպոպոսով ունցից համարուած Ը. բհեղեղին, և իբնութեանն նոյի :

իւրեանց էր երկեր. և «իւեր» քի նորա էին «արն».
 վան որոյ առեալ Դեկալիոնի զքարինս երկրի.
 ցանեաց յերկիր. և ահա վերաբուսան անաուսա
 մարդիկ. զնոյն արար և Պիռայ կին նորա, և ահա ՚ի
 ցանուածոյ քարանց նորա վերաբուսան կանայք.
 ուստի զարմեալ բազմացան մարդիկ :

ԳԼ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՐՈՐԴ ԶՈՐՈՐԴ :

Է. Ա՞՞՞՞՞ էր Յասոն :

Պ. Յասոն էր որդի Եսոնի արքային Թեսաղիոյ,
 Աղկիմիդեսայ, բայց գոլով մանուկ սանդեայ ՚ի մա-
 հուն հօր իւրոյ. Պեղիաս հօր եղբայր սորա ընկալաւ
 զտէրու թիւն աշխարհին :

Է. Զինչ արար Յասոնն երբ յարբունս իւր :

Պ. Խնդրեաց զԹագ հօր իւրոյ, այլ Պեղիաս նեն-
 գութ իրատեց զնա նախ գնալ ՚ի Կողքիս և յափըշ-
 սակել զգեղմն ոսկի :

Է. Զինչ ոսկի գեղմն, կամ ոյ՞ր :

Պ. Աստուածք ետուն Աթամասայ խոյ սոկեգեղ-
 ման, որ զՓռիւքոսս զորդի Աթամասայ զխու-
 սեան ՚ի գժտուէ խորդ մօրն հանդերձ քերքն շե-
 ղիւաւ անցոյց թ ծով յերկիր Կողքիսաց : Փղիւքոսս

զայս խոյ զոհեաց Ս. Բամազդայ, և զգեղմն սորա զոսկի Էտեայ արքայի Կողքիսացւոց շնորհեաց, զոր և նա Մարեթոսն դից սլատերազմի սրբեաց, և կարգեաց 'ի սլահապանութիւն նորացուլս հրաշունչս և վիշապս ահագինս, որ Էննգունս իւրեանց կայծակունս հրոյ 'ի բաց ժայթքէին :

2. Միայն Յաստիւն գնաց :

Պ. Ոչ այլ սէ: Է իւր և զերեսուն և ինունս 'ի քաջ սլատանեաց յունաց, և 'ի ձեռն արգոսի ումնն կառուցել զարգոնաւն նոքօք հանդերձ առագաստեաց 'ի Կողքիս :

2. Զինչ եւք իրացն եղեն :

Պ. Յետ բազմամեան տարժանաւոր նաւարկունց հասեալ 'ի Կողքիս, ինդրեցին յԷտիսայ արքայէ տեղւոյն զգեղմն ոսկի, որոյ զեջեալ 'ի ինդիր նորա ձեղ լիցի ասաց գեղմն, եթէ կարասցիք կորզել զայն ի ցլուց և վիշապաց անտի սլահապանաց նորոշն :

2. Սբար Յաստիւն զբանդ զայդ զմեծ :

Պ. Ս. յ. ձեռնտուութ Միդէայ դասեր լծագաւորին յաղթեալ ցլուց և կորուսեալ զվիշապան առ զգեղմն ոսկի և զնահինքն զՄիդա զդուսար արքայի, զոր յեաոյ և կին արար իւր, շոգաւ լուկեայն :

« ԳԼ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՀԻՆՊ ԵՐՈՐԴ »

2. ԱՅՔ էին Հեսպերիդեանք, կամ Երեկորնականք :

Պ. Երեկելի յաւերժաճարսունք, դստերք Հեսպերայ եղբոր Ստղնասայ, արքային Իտալիոյ, որ այն ի միջո ելանէր ՚ի բարձունս լերանց նշմարել զաստուղունս, և յաւուր միում գնացեալ այլ ևս չդարձաւ ի սո՞ ժողովուրդք համարեցան զնա յաստուածս ինտագրեալ, և զգիշերալարն յանուն նորա Հեսպերոս անուանեցին : Երեքին դստերք սորա Եգլէ, Երիթուսա, և Հեսպերթուսա, կարգեալ էին ՚ի պահանուծիւն պարտիզին որ բերէր խնձորս ոսկի :

2. ԱՐԲ Բնակէին Հեսպերեան կուսանք :

Պ. Յերեկորնական, կամ Հեսպերեան պարտիզի եղբ կիսագնաց աշխարհիս, կամ Թ Եղիոգոսի անկոյս ովկիանոսի կամ արձանին Հերքիւլեսայ ի նուս Սղլանդեանն Ավկիանոսի ՚ի միջերկրականէն :

2. Էին այլ պահապանք պարտիզին :

Պ. ՍՅԳ. վիշապ ահագին բազմադլեան և բազմաբարբառ կարգեալ էր ՚ի պահանուծիւն ոսկեխնձոր Պարտիզին, այլ քաջին Սքիլեայ սպանեալ զնա՝ երեք զխնձորս տեղւոյն առ Եւրիսթէոս արքայ Միկենաց :

ԳԼ. ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՅ:

Հ. ՈՂՔ ԷԻՆ ՅՆԻԷՐԺՍ. ՀՍ. ԲՍՈՒՆՔ:

Պ. Ս. առապելեալ արարածք ինչ, կամ դերաս. առածեան ոգիք յերիս սեռս արոհեալք. յերկնայինս, յերկրայինս, և ՚ի ծովայինս: Սոքա, զորս սմանք առհասարակ յիզական սէր վերապծին, Պմանք յարուէզս. և այլք գլխովին անսերս կոչեցան Յաւերթահարսունք, զի յաւէթ հարսնանան, կամ կան և մնան անծերանալի յառուգութիւն մանկունք:

Հ. ՈՂՔ ԷԻՆ յաւերթահարսունք երկնից, և զինչ պաշտամունք նոցին:

Պ. Երկնային յաւերթահարսունք, կամ ոգիքն ոգայինք յերկուս սերս վերածեալ են Պարիկք, կամ հարսունք պարուց, որք կաքաւեն զօրհանապաղ յամենեւրան ինչոյս դից: Քաջք, ոգիք իմն մտացածինք կամ քաջագեղ պատանիք երկնից զէր օրինակ, կիւսք, աղթաչք. և նմանիքնոցա որ սալատանեն վերնոց, կառավարեն զչրջան և զաղեցուլտաստօղաց, տան հմայս հմայից և գուշակութիւնս ըրծից, հոգևորեն զվհուկս. տան գիտութիւն գիտաց, և զգիւթութիւն մոգուց, և այլն:

Հ. ՈՂՔ ԷԻՆ յաւերթահարսունք երկրի:

Պ. Սոցա թիւ առաւելու քան զանուանս, որ

ք զանազանութեան գործոցն զանազանապէս և կո-
նցանն, զորոց փոքր 'ի շատէ աւանդեսցուք յառա-
ջիկայս :

Հ. Ոյ՞ք էին հարսուէնք անտառաց :

Պ. ՍՕՍԻՔ, որ և Դրուսք : Զի նախնիք անտառի
ին աւելորդապաշտութեմ զսօսին քան զամ վար-
կուցեալ ք զփոքրիկն 'ի նոցանէ յերկնուստ իջեալ
համարելով ամայնագոյն քան զտոճա ոչ ինչ գիտէին :
Զորս ոգւոց անմահիցն թուելով բնակարանս աշտ
առատ և զո՛հ հզօր նուիրէին : Սովոր էին, որպէս
թուիմ, նախնիք Հայկազանց նուիրել Սօսեաց և
լքաջան 'ի մարդկանէ, որպէս Սոսանէն մակդիր
Ռնուշաւանայ նահապետիս մերոյ՝ յայտ յանդիման
յուցանէ :

Հ. Ու՞մ 'ի դատերս համարէին Սօսիք :

Պ. Ըստ հին դիցաբանութեան Ժամանակի և
երկնից, զի սօսին անծախելի կարծրութեմ իւրով
յաւիտենականութեմ է նշանակ : Եւ նկարէին իբրև
հարսուէնք լուսերեսք, 'ի դուլս ունելով պսակ հիւ-
սեալ 'ի սօսւոյ :

Հ. Ոյ՞ք էին յաւերթահարսուէնք լերանց :

Պ. Լեռնաբարձ, կամ Ովբիդեայք. որոց նոյնպէս գո-
լովոգիք հարսնացեալք բնակէին 'ի կատարս լերանց :

Հ. Ոյ՞ք էին հարսուէնք վեմաց :

Պ. Ա.Լ.Ք. դստերք Ա.Լուց և Կրովնի, որ գնւն-
դագունդ հաւաքեալ յայրս, յանձաւս, և յան-
գայտ ծերպս վիմաց, և պճնեալ զօրէն հարսնուի-
րակ օրիորդաց պարեն զգիշերն բովանդակ: Սովոր
են ռամիկք Հայաստանեայց կեղծել զանձինս իւ-
րեանց ՚ի վայելս բազմօրեաց խնջոյիցն, և գովել զմեր-
դասիրութիւն սոցուն:

Հ. Ոյ՞ք էին հարսունք անդոց կամ դաշտաց:

Պ. Ա.Ն.Դ.ՈՐ.Դ.Ք, Դաշտորդք, Հովտեանք, կամ
Մարգաստանեայք, դստերք Հեշտուն և Չբօսա-
նաց, որք ՚ի զարդս պանծալիս և ՚ի հանդերձս
լուսոյ պարեն խմբովին ՚ի յարադալար կանաչիս
հովտաց, և զմայլեցուցանեն զաչս գիշերավար կա-
րաւանաց:

Հ. Ոյ՞ք էին հարսունք ծառոց:

Պ. ԿԱՂՆԻՔ, կամ Հազարք դստերք Հաճարի
ծառոց, պաշտպանուհիք ծնելոց ՚իներքոց ծա-
ռոց, և պահապանք մանկանցն Լքելոց յամայի վայրի:

Կ. Ո՛վ են Պայք:

Պ. Որպէս Թուի ինձ, խառնածին անարարած
ողիք ինչ կամ Եղջերաքաղք հսկայադիդակք կէս
մարդ և կէս անասուն. որոց գործ է ընուլ արհաւ-
րօք զվժին վայրս, և զարզանդեցուցանել զօրս յա-
ռանձնուի, մանաւանդ յուշոյ իւրեանց, գտանեն:

Ողջա ընծայեն պառաւունք յանակնկալս խանչել
ողայոց, կամ վարին յուշոյ իւրեանց. զորովք զծա-
րու գայ բշկուծիւն, մանաւանդ թէ և անդա-
մաղննուծեանն արուեստ :

Հ. Ոյ՞ք և Վ.Ս.Բ.Գ.Պ.Ս.Յ.Բ. :

Պ. Յուշապարհիկք ինչ որ թուին կարգեալ 'ի
գա՛սպանութիւնս վարդից, կամ ծաղկանց առհա-
տարակ. անուանեալ մանկունք Եֆկեղի և Երեա-
կայութեան : Ո՞չ շուք ծառոց 'ի լռին մ'թուէ
անդ գիշերոյ առիթ լեալ թուիլք արդեօք բազ-
մաց այսպիսի մտացածին արարածոց :

Հ. Ոյ՞ք էին դստերք անձաւաց :

Պ. Սրձագանդք, աղգ ինչ շատախօս և վայրա-
նան յաւերթահարսանց, քանզի սլատմի, թէ այն
ինչ Հերա լրտեսել երթայր զսէրն Սրամազդայ Ե
յաւերթահարսունս, Սրձագանգ իւրով անհամ և
անձրաղից աղճատանօք և դարձադարձ ցնորիւք
այնքան յապաղեցոյց զնա, մինչ պահ տալ հար-
սանցն խոյս տալ յերեսաց անձուհւոյն :

Հ. Մեկնե՞ս ինձ զառասպելք :

Պ. Հերա նշանակէ զօր. որով լցեալ այրք և
խորովիք լ՛րանց՝ անդրադարձուցանեն զձայն,
յորմէ առեալ քերթողաց յօդին թէ Սրձագանգ
յաւերթահարսն զբաղեցոյց զՀերա :

2. Զինչ այլ զՍրձագանգէ :

Պ. Տարփացեալ Նարկիսայ քաջ նուագածուին եբաց նմա զանձուկն իւր, այլ 'ի շառնուլ նորայանձն, արհամարհեալն Սրձագանգ եմուտ այնուհետև 'ի Թաւուտս անտառաց և հիւծաւ տրտմութիւրով, քարացան ոսկերտտիք նորա, և ձայն հատաւ 'ի լալոյ :

2. Ո՞վ էր այս Նարկիս :

Պ. Որդի գետոյն Կեփեսայ, և Լիւրիովտայ յաւերթահարսի. տեղեցիկ տեսլեամբ քան զկանայս ամ : Եկեալ սորա երբեմն 'ի դաշտէ մատեալ յաղբիւր ջրոց ականակտի, ուր եբր 'ի հայելոջ տեսեալ զդէմս իւր, հաբաւ 'ի սէր իւր ինքեան, յորմէ և ուշաթափեալ փոխեցաւ 'ի ծաղիկ յիւր համանուն :

2. Ո՞յք էին յաւերթահարսունք ծովուց :

Պ. Յեսնաւոր դստերք Ներսիդեայ և Դորիդեայ որ և Ներսիդեանք, կամ Ներսիդեան հարսունք լուսին, մերթ ևս Ովկիանոսեանք և Պոսիդոնեանք, համարին իշխանուհիք ծովուց, լնաց, և գետոց, և աղբերաց : Զսոցանէ որպէս և զտրիտոնաց և համբարուաց իօսեցաք 'ի վեր լէ Պոսիդոնի, տես անդ :

2. Սաս թէ ո՞վ իցէ Սրեթուսա :

Պ. Յաւերթահարսն Սնահտայ. որոյ չղիտեմ ո՞ր

էր մեծ, առաքինութիւն, թէ գեղեցկութիւն: Ձե
այն ինչ Ալփէոս ան գետոց սիրահարեալ 'ի գեղ
սորա, և առեալ զմարդկային կերպարան եկն համո-
զել զսա, և 'ի շառնուլ սորա յանձն բռնի վարել 'ի
կամս իւր, փախեալ սիրուհին պարկեշտ: Ձհետ
պնդեաց Ալփէոս. և այն ինչ հուպ լինէր ունիլ զնա,
Անմահիտ զսկայն մեծ զերկիւղ 'ի թիկունս օգնա-
կանուէ հարսին առաքեաց, որոյ եկեալ ելոյծ
զնա 'ի հեղեղուկ ակն աղբեր: Այլ Ալփէոս կրկին
փոխադրեալ զինքն 'ի գետ ցամաքացաւ խառնել
զնա յիւր վտակ. այլ 'ի զուր, զի և ցայսօր ժա-
մանակի յարատեէ պարկեշտուհին զիւր փախուստ,
և լէ ճեղք հողոյն մտեալ լէ երկրաւ ելանէ 'ի
սիկիլիա: Ալփէոս դարձեալ զհետ պնդէ նորա լէ
նոյն ստորերկրեայ անցս, և դտեալ զնա զվտակ լէ
վտակ գրկէ: — Փոխանակ ասելոյ թէ Ալփէոս գետ
յետ լէ երկար ստորերկրեայ ընթացից յինքն լէ ունի
զվտակն Արեթուսա աղբերն 'ի Սիկիլիա:

Ընդ սոսա դասին և լարք, և փաւնք, և թե-
րափք առհասարակ մեծամեծք և փոքունք, զորոց,
այն զի չեք ինչ յեշտակաց արժանի, զանց առնեմք
ճառել:

ԳԼ. ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՒԹՆ :

2. Զի՞նչ արժանի յիշատակաց պատմին զՈղբՏոբոսէ :

Պ. ՈղբՏոբոս, որ ընդ մեզ՝ Հայաստան, է լեռան յուրաստանի լէ մեջ Թեոսողիոյ և Մակեդոնի. ուր ընակէր աստն Նրամազդ ամբերամ խմբով քից : Բարձր գոլով սոցա քան զամպս՝ ազատ մնայր ՚ի հողմոց և անձրեաց առհասարակ, և զարուն մշտնջենաւոր՝ անխոցով պարզուք վայլէր անդ :

2. Զինչ էին ողբՏոբոսական խաղք այս քան հրշակեալք ՚ի գիրս նախնեաց :

Պ. Մեծահանդէս խաղ իմն Նսպարիզական, որ կատարիւր միանգամ ՚ի հինգ տարւոյ՝ հնգօրեայ ժամանակաւ. ուրանօր երիտասարդք, կորովիք և կուսանք հնարագէտք և ամ արք հանճարոյ և զօրուն հանդիսացուցանէին զքաջուխ իւրեանց յարհեստ ամենայն :

2. Մեծ իմն էր խաղս :

Պ. Սյո՛. զի որ միանգամ յաղթող երեւէին՝ պսակէին յաղթանակօք ձիթենեաց, դնէին ՚ի կառս քառածիս, և մեծահանդէս թափօրիւ ամէին ՚ի քաղաք անդր իբրև զյաղթող ոմն սպայապետ :

2. Ա՛ր հանդիսանային այս խաղք :

Պ. Առ ստորոտով Ողիմպոս լերին, ուր է մեհեան
մեծակառոյց Սրամազդայ Ողիպիականի, ուր և
գնիւր արձան նորա դրօշեալն 'ի Փիդեայ և համա-
րեալն մի յեօթանց սքանչելեաց աշխարհի :

ԳԼ. ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՈՒԹՆ :

Հ. Կարե՞ս թուել ինձ աստանջօր զեւթն սքան-
չելիս աշխարհի զոր և յիշեցերդ :

Պ. Այո՛. առաջինն էր Առնապարկերն Արեգակն,
եւթանասուն կանգնոց բարձրութի՛ն աւահանգրս,
որն Հռոդոսի. այնչափ բարձր՝ մինչ նաւուց առա-
գաստելոց անցանել չ'նովաւ, և այնչափ ճարտար-
արուեստ՝ մինչ զարմացուցանել և զնոյն ինքն
զԱրե, եկաց յիսուն ամ. և ապա 'ի շարժէ տա-
պալեաց 'ի ծով :

Հ. Զինչ էր երկրորդն :

Պ. Մեհեան Առնապայ, գործ երկերիւր քսան
ամաց, կառուցեալ 'ի վր 220 մարմարոնեայ սեանց :

Հ. Զինչ էր երրորդ սքանչելին :

Պ. Մեծախոսոյց Դաճարոն Մաւսդեայ արքայի
համակ 'ի մարմարոնէ, վաթսուն և երկոց կանգնոց

տարածուք, այլ գործք զարմանալիք քան զիւրթն նուիրեցան յՍ.բաղիմիսէայ թագուհւոյ պահել զսուկերս ան իւրոյ. յետ պահելոյ զմոխիր նորա յիւր որովայն, մինչև 'ի վարանս արկանել զաշխարհ թէ ո՞ր շիրիմ չգնաղագոյն, կճին՞, թէ կենդանին :

Ը. Զի՞նչ էր շորորդ սքանչելին :

Պ. Դրօշմաւ սղիմիտիանն Ս.բաղիմիայ, գործ քեզուք քանդակագործին Փիղիայ. մինչև զարմացուցանել զգննողս թէ ո՞ր կցէ շատ պաշտելի, Ս.բաղիմի թէ Փիղիաս :

Ը. Զինչ էր հինգերորդ սքանչելին :

Պ. Պարիսպն Բաբելոնի, որոյ բարձրուի էր սահման թռուցաց թռչնոց, և լայնուի ասպարէզ կառարչաւաց. շինեալ 'ի Ըամիրամայ :

Ը. Զինչ էր վեցերորդ սքանչելին :

Պ. Բարգի Եգիպտոսի, որոյ 'ի շինուածս աշխատեղեն երկերիւր վաթսուն հազար գործավարք է ամս քան, և կառուցին զնոսա իչ բուրգս այլ լերինս. 'ի թաղել է նոքօք զԹագաւորս ի բեանց :

Ը. Զինչ էին եւ թներորդ սքանչելիքն :

Պ. Ս.բաղիմի Փարսի, շինեալ 'ի մեծէն Ս.էքանդրոսէ : Կամ Բարսուպանն կախողանէ՞ զոր կառոյց ասեն յօդս առանց յենարանի նաբու-

գողոնսորոս արքայն բաբելացւոց. և կամ, Ար-
 քայնն իւրոսի արքայն Մարաց զոր կերտեաց
 նմա Մենոն համակ յսակեղէն վիմաց :

ԳԼՈՒԻ ՎԵՐՋԻՆ :

Հ. Ո՛վ էր նախկին թագաւոր Եղիոնի :

Պ. Դարդանոս որդի Արամազդայ և Եղեկոէայ,
 որ նախ թագաւորեաց ՚ի Թոսքոնա Իտալացւոց,
 ապա զիւր եղբայր զրաւեալ ՚ի կենաց խոյս ետ
 ՚ի Փռիւզիա, ուր զեղիոն կառոյց 700 ամօք
 յառաջ քան զչինումն Հռովմայ :

Հ. Ո՛վ յաջորդեաց Դարդանոսի :

Պ. Երեքթոնիս, և երեքթոնեայ՝ Տրովս, որ
 նորոգեալ զԵղիոն յիւր անուն Տրոյիս կոչեաց :
 Սորա անդրանիկ Գանիւմեդէս յափշտակեցաւ ՚ի
 զից Արմզդի գինեալաշտ լինիլ, երկրորդն Ասոսրա-
 կոս, որ և Անքիսեայ հաւ. իսկ կրտերն Իզոս
 յաջորդեաց հօր :

Հ. Ո՛վ յաջորդեաց Իզոսի :

Պ. Արդի նորա Ղաւոմեդոն, զոր գերեաց
 Աքիւէս քաջ. և փրկեալ ՚ի գերանացն անուա-

Նեցաւ Պրիամոս : Սա զԻղինն ամբացոյց, և ՚ի
 Հեկիւբայ կնորէ իւրմէ զՀեկտոր և զՊարիս
 զառիթ կործանման տէրութեան իւրոյ ծնաւ :

2. ԶԻարդ :

Պ. Աստուածք ամ հրաւիրեցան ՚ի հանդէս
 հարսանեացն Պեղէոսի, իսկ կագ հաստուածուհին
 անմիաբանութեան, զի չհրաւիրեցաւն քինու
 առեալ զհնձոր ոսկի ընկէց ՚ի մէջ բազմականին
 այսու մակագրութք « գեղեցկագունին : » Առ որ
 զգիս ՚ի հակաբակուի վառեաց, զի ամէն ոք
 զինքն դնէր գեղեցկագոյն : Այլ ՚ի վերջոյ հրա-
 ժարեալ ամենեցուն թողին զվէճն Հերայ, Ա-
 թենասայ, և Աստղեան, որք այնքան սաստիկս
 վիճէին ՚ի վերայ իրաւանց ժառանգութեան խն-
 ձորոյն, մինչ զի և Սրամազդ անգամ չկարաց
 դատել զիրոյ :

2. Զինչ սրար ապա Սրամազդ :

Պ կարգեսց զՊարիս անդէորդ Եղինացի զոր-
 քին Պրիամոսի դատաւոր որոչելոյ զդատ երկց
 դիցուհեաց :

2. Աստուածուհիք չկառուեցին՞ Պարիս :

Պ. Այո. Աթենաս խոստացաւ նմա իմաստուի.
 Հերայ՝ զհարստութիւն. իսկ Աստղեկ զչքնաղն ՚ի
 կանայս աշխարհի :

Հ. Զորոյ կաշառս մեծ դատեցաւ Պարիս :

Պ. Զաստղկան՝ քանզի պագչոտ անձինք արհամարհեն զիմաստութիւն. անգոսնեն զհարըստութիւն. և մոլին սնոտի գեղոյ. ուստի և նմա եդ զոսկի խնձորն : Եւ նա զՀեղինէ զառիթ կործանման Եղիանի պարգևեաց Պարիսի :

Ա. Մեկնեա՛ ինձ զսոյն :

Պ. Քաջն Հերակէս յափշտակեաց զՀեղինոյնէ զգուստր Լէոմեդեայ և ետ ՚ի կնութիւն Թեւլամոնի յոյն իշխանին, վասն որոյ և Պարիս խորհրդով Պրիամոսի արար զնաւատորմիղ զի կորզեսցէ զգուստր հօրեղբօր իւրոյ :

Հ. Զինչ հետեանք նաւարկութեանս եղեն :

Պ. Ի հասանիլ Պարիսի ի յունաստան, յափշտակեաց զՀեղինէ զկին Մենեղաւսի արքային Սպարտացւոց. զհամբաւեալն գեղեցկութեամբ ՚ի համօրէն աշխարհին. և տարաւ ՚ի Տրոյիա :

Հ. Զինչ արարին յոյնք :

Պ. Ի Խնդրել զլիքժ քինու չարարարութեան, Պարիդեայ, զօրաժողով եղեն, և ետուն պատերազմ չ Տրոյիոյ :

Հ. Զինչ եղեն ելք պատերազմին :

Պ. Յետ տասնամեան անհնարին սրաժութեանց և հրկիզութեանց յոյնք զԵղիան կործանեցին :

Հ. Ոյ՞ք էին երևելի զօրավարք յունաց ՚ի պատերազմին :

Պ. Ագամեմնոն, արքայ Միկենաց երիցագոյն եղբայր Մենեղաւսի, երկոքին Սյասք. Նեոտոր, Սքիւլէս, Իդոմնիոս, Ոդիսեւս. Դիոմոնդ, Փիլոկտեաէս. և Պիւռոս որդի Սքիւլէսայ :

Հ. Եւ Ոյ՞ք Տրոյացւոցն :

Պ. Հեկտոր, և Պարիս Չարմայր նահապետ Հայոց. Դեիփոպոս. Հեղինոս. Էնիաս. Մեմնոն Սարպեդոն, Ռեսոս. և Պանթեսաղիա դժխոյն Սմազոնաց :

Հ. Ոյ՞ք էին քաջաց քաջքն ՚ի սոսա :

Պ. ՚Ի կողմանէ յունաց՝ Սքիւլէս, և ՚ի կողմանէն փրայացւոց՝ Հեկտոր : Սքիւլէս Թիտեայ որդին յաղթեաց Հեկտորի, այլ նետահարեալ ՚ի Պարիսէն մեռաւ :

Հ. Ոյ՞ք ՚ի դիցն սաշտպան կացին կողմանցն :

Պ. Սրամաղէ եթող զիմ ճակատագրաց : Ասողիկ, Մարեիս և Սալոշոն օգնեցին Տրոյացւոց : Իսկ Միներվա, Պոիդոն, և Հեփեստէս՝ յունաց :

Հ. Զխարդ մտին յոյնք ՚ի քաղաքն Տրոյա :

Պ. Ըինեցին զերիւար փայտակերտ *instar montes*. Իբրև զէրոն. և գաղեալ ՚ի նմա սկայից յունաց՝ թողին ՚ի դաշտի անդ և ինքեանք կեղծեցին ՚ի փախուստ :

2. Խաբեց⁹ ան այսու Տրոյացիք :

Պ. Այն, համարելով զնոյն նուէր Աթենասայ
տատուծոյ. ածին 'ի քաղաք անդր, և ինքեանք
ուրախացեալ ընդ դարձն յունաց՝ սկսան զեղիել
և շուայտիլ :

2. Զինչ եղեն՝ հետեակք մտից երիվարին 'ի
քաղաք անդր :

Պ. Ըստ նշան տալոյն Սինոնի դաւաճանի, Ադի-
սեւ հանդերձ այլ ևս յիսուն քաջ նահատակօք
ունաց ելեալ 'ի փորոտեաց փայտակերտ երիվարին
տուն զքաղաքն 'ի հուր, 'ի սուր, և 'ի կողոպուտ :

2. Ո՞՞ք 'ի քաջացն յունաց դարձան ողջանդամ :

Պ. Ագամեմնոն, (բայց սպանաւ յառնէ կրի-
սեմնեստրայ կնոջն իւրոյ. ք որում ամուսնացեալն
ը 'ի հեռաւորութեան իւրում :) Մենեալս և
Էղիսէ, Իդոմենիոս, Փիղոկրատէս, և Նեստոր :—
Իսկ Ադիսեւ տասն ամ վտարանդի փստանդեաց,
մինչ եհասն յԻթակա :

2. Ո՞վ էր Ադիսեւ :

Պ. Որդի Լաերտոսի, և Անտիկլեայ, այր Պենե-
լովպեայ. Թադաւոր Իթակայ, խոհեմ և աչալուրջ
գիւցազուն :

2. Զինչ արար սա յետ տրոյական սլատերսզմին :

Պ. Անտեղեակ գոլով նաւարկութեան ծփեցաւ

յալիս ծովու. գնաց յերկիրն լուսասակերաց. ընկերք
նորա կերան զլուսաս, որ ունէր զօրութիւն մոռա-
ցուցանելոյ ումեք զհայրենիս իւր. և չկամէին
դառնալ, մինչև յետոյ բազում աղաչանօք համա-
զեաց զնոսա Ողիսես ՚ի դարձ:

Հ. Ուր ելին անտի:

Պ. 'Ի Սիկիլիա. ուր բնակէր ծովացու ռոգին
Պոսիդոնի Պողիւմփէմոս անուն, կիկղոս գագաթ-
նակնեայ. և ահագնալանջ. մարդախոշոշ. և
չսրադե:

Հ. Չինչ արար Ողիսես:

Պ. Սկնունելով մարդասիրութեան գնաց յայր
նորա, ուր էին հօտք ոչխարաց. այլ Պողիւմփէմոս
եկեր զերկուս յընկերացն ողիսեայ, ապա զերկու-
այլ և:

Հ. Սպրեցաւ Ողիսես ՚ի ժանեաց ծովացու-
լուն:

Պ. Սյո. պատարագեաց նմա գինի ազնիւ
զոր բերեալն էր Է իւր, և իբրև շուայտել նորա
եմուտ քուն թանձրութեան. Ողիսես հրազեալ
փայտիւ խարեաց և խաւարեցոյց զակն կիկղո-
սայ. և ՚ի ճչալ նր տագնապաւ, եկին իւրք յօգ-
նուի նմա:

Հ. Չինչ արարին:

Պ. Հարցին թէ՛ սվ ինասեաց քեզ, և նա պատասխանեաց թէ՛ «Ողիսեւ» բայց զի «Դ!» ՚ի յունաց լեզուն «չ»+ լինի համարեցան թէ՛ սչ ուրուք վնասեալ էր նմա. այլ ախտ ինչ բնական խօթութեան պատահեալ:

Հ. Դարդարեցաւ այսու Կիկղոս:

Պ. Ո՞չ. այլ եբաց զդուրս այրին հանել զհօտ իւր յարօտս, և ինքն նստեալ առ անցին շօշափէր ուրոյն զոչխարս իւր, և ասա թողոյր ՚ի բաց, զի թերեւ հնարեցի ունիլ Զողիսեւ, և զընկերս նր:

Հ. Կալա՞:

Պ. Ո՞չ. զի ողիսեւ և ընկերք իւր արկել զանձամբ զմորթ ոչխարաց, ճողոպրեցան ՚ի ձեռաց վերագին:

Հ. Մեկնեա՞ ինձ զառեղծս զայս:

Պ. Կիկղոս էր աչալուրջ և խոհական ըզգաւոր, ուստի և Ս. կն կրէր ՚ի ճակատ իւր, բայց զի Ողիսեւ գերագոյն նմին հանգիսացաւ իմա խոթի, ասի թէ՛ կուրացոյց զԿիկղոս:

Հ. Զինչ՞ այլ պատահեաց սմին:

Պ. Գնաց ընկերօքն հանդերձ յերկիրն Ա. ոլսկաց, ուր բնակէր Կիրիէ դուստր Հինգերու՛ր՝ Սրէգ-ի-ն, և Պերսիտայ յաւերժահարսին, կին ամենակիւս և վհուկ. որ փոխարկեաց զընկեիս Ողիսեայ ՚ի կինձս վայրես, և ասա ՚ի Հնորհս Ողիսեայ չ

որում և ամուսնացաւն, դարձոյց անդրին 'ի մարդկային կերպարանս ։

Հ. Ս. Ե. Լ. Ղինչ դիպան տան իւրում ։

Պ. Տեսեալ հպատակացն թէ յամէ Աղիսեւս, համարեցան թէ մտաւ, զՊիննելովպէ ստիպեցին յամուսնութիւն, և 'ի շառնուլ մնա յանձն, խոսվեցին զկարգ թաքաւորութեան ։

Հ. Զինչ առաջ Աղիսեւս 'ի դառնալ իւրում ։

Պ. Սպան զչարագործան, սրբեաց յաւարէ զաշխարհն, թաքաւորեաց յետուն ամ, և անգիտս սպանաւ 'ի Տեղեղանեայ որդւոյ իւրմէ, ծննելոյն 'ի Աղկեայ ։

Հ. Ո՞վ էր Էնիաս ։

Պ. Արդի Անքեսեայ և Ստողիան, իշխան Տրոյայի, և քաջ ։ Ար ապրեցաւ 'ի կործանմանէն Տրոյիոյ ։ Մեծամեծ և արիական նահատակութիւնս հանդիսացոյց սա 'ի սաշարման քաղաքին, 'ի դիմի հարկանելով Գիոմեդայ և Ս. քիլեայ ևս. բայց սաշտապանեալ յանմահ մօրէն անկեալ մնաց ։

Հ. Զինչ երևելի որդիական սարսիս ծնողսիրութեան եցոյց սա ։

Պ. Ատարանդի թափառեալ զամս բազումս, և բազմագունիցն սատահելով փորձուէց, ե՛հաս յի-

տալիս, և սիրով ընկալեալ եղև 'ի Լատինոսէ ար-
քայէն Լատինացւոց :

Ը. Զինչ դէպք եղին նմա անդ :

Պ. Յետ մահուն Լատինոսի Թագաւորեաց Էնի-
սս, և հաստեաց զնոր իմն միասկետուի, Սսկա-
նիսս որդի նորա յաջորդեաց նմա. յորուստ կեղ-
ծեն Լատին յեցիք առնուլ զԾագումն իւրեանց :

Ը. Զինչ էր վախճան Էնիսսայ :

Պ. Սպանալ 'ի մարտին Է Ետրուսկեանց, և մարմնն
նորա փոխադրեցաւ յերկինս 'ի ձեռն մօր իւրոյ
Սստղկայ 'ի նախատինս Էերայ կնոջն Սրամազայ,
որ յանհնարինս մախար Է Էնիսսայ՝ վասն գողոյն
նորա Տրովազայի :

ՁԵՐԸ .

